

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Václav Slabý

Kárná odpovědnost advokáta

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Martin Adamec, LL.M., Ph. D.

Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : [30. 11. 2023]

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 180 951 znaků včetně mezer.

.....
Václav Slabý

V Praze dne 30. 11. 2023

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. Ing. Martinu Adamcovi, LL.M., Ph.D. za velice vstřícný přístup, ochotu a podněty při vedení mé diplomové práce. Srdečné poděkování patří také mé rodině a přítelkyni za podporu po celou dobu studia. Zvláštní poděkování poté chci věnovat svému otci za jeho neocenitelnou pomoc.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vymezení základních pojmů	3
1.1. Advokát	3
1.2. Advokátní koncipient	4
1.3. Výkon advokacie.....	6
1.4. Právní rámec.....	7
1.5. Advokátní komora a její orgány.....	10
1.5.1. Sněm	12
1.5.2. Představenstvo	13
1.5.3. Předseda Komory.....	13
1.5.4. Kontrolní rada	13
1.5.5. Kárná komise	14
1.5.6. Odvolací kárná komise	14
1.5.7. Zkušební komise	14
2. Právní odpovědnost	15
2.1. Klasifikace právní odpovědnosti	15
2.2. Soukromoprávní odpovědnost.....	16
2.2.1. Důvod vzniku odpovědnosti advokáta za újmu způsobenou klientovi.....	18
2.2.2. Povinné pojištění odpovědnosti	19
2.3. Veřejnoprávní odpovědnost	19
2.4. Kárná odpovědnost.....	21
3. Etika.....	23
3.1. Kodifikace systému etických pravidel	24
3.2. Možná etická dilemata advokátní etiky.....	25
3.3. Etické chování vůči klientovi.....	26
3.3.1. Etické otázky odměňování	28
3.3.2. Některé další etické povinnosti advokáta vůči klientovi	31
3.4. Kolegiální etika	31
3.5. Etika chování vůči soudům a jiným orgánům	32
4. Kárné provinění	35
4.1. Znaky kárného provinění	36
4.1.1. Závažnost nebo opětovnost porušení povinností	36
4.1.2. Zavinění a porušení povinností.....	37
4.2. Kárná opatření	38
4.2.1. Obecný právní rámec – rozdíl v postihu advokáta a advokátního koncipienta	39

4.2.2.	Napomenutí a veřejné napomenutí	39
4.2.3.	Pokuta	41
4.2.4.	Dočasný zákaz výkonu advokacie	43
4.2.5.	Vyškrtnutí ze seznamu advokátů	44
4.2.6.	Odnětí knihy o prohlášeních a pravosti podpisu a dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a zákona o advokacii.....	45
4.3.	Výkon kárných opatření a jeho specifika v závislosti na formě jeho uložení.....	46
5.	Kárné řízení	48
5.1.	Podnět k zahájení disciplinárního řízení	48
5.1.1.	Postup před zahájením kárného řízení	49
5.1.2.	Kárná žaloba – stručný popis průběhu řízení.....	50
5.2.	Jednání před kárným senátem	50
5.3.	Kárné rozhodnutí.....	52
5.4.	Řádné opravné prostředky.....	54
5.4.1.	Odpor	54
5.4.2.	Odvolání.....	55
5.5.	Řízení o obnově kárného řízení jako mimořádný opravný prostředek	56
5.6.	Pravomocné zprošťující rozhodnutí jako odpovědnostní titul za škodu při výkonu veřejné moci	56
6.	Srovnání kárné praxe jednotlivých právnických povolání	58
6.1.	Kárné řízení advokátů	58
6.2.	Kárné řízení soudců.....	59
6.3.	Kárné řízení státních zástupců.....	59
6.4.	Kárné řízení exekutorů	59
6.5.	Připravovaná změna zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.....	60
7.	Přehled kárného řízení v letech 2017 - 2021	61
7.1.	Advokáti.....	61
7.2.	Soudci.....	62
7.3.	Státní zástupci	63
7.4.	Exekutoři	64
7.5.	Krátké statistické resumé	65
	Závěr	67
	Seznam použitých zdrojů	
1.	Seznam použité literatury	
2.	Seznam použitých internetových zdrojů	
3.	Seznam použitých právních předpisů	
4.	Seznam použité judikatury	

5. Seznam ostatních zdrojů

Abstrakt

Klíčová slova

Abstract

Keywords

Úvod

Advokacie zaujímá své významné a dá se říci i unikátní místo v demokratické společnosti, neboť podává komukoliv pomocnou ruku při uplatňování či ochraně práv, jež se odvíjí z mnohdy, pro běžnou množinu laické veřejnosti, nepřehledné právní materie. Význam práva na právní pomoc jejím poskytnutím od odborně erudovaného subjektu, tedy nejčastěji právě prostřednictvím advokáta, je ostatně akcentován jeho systematickým zařazením do ústavního pořádku České republiky¹.

Výkon advokacie však zdaleka neznamena pouze obhajobu v trestním řízení, zastoupení ve věcech rodinně právních nebo jiných věcech občanskoprávních. Právo je všude kolem nás a mnohdy si vznik právního vztahu ani neuvědomujeme. Kupříkladu banálním nákupem pečiva v prodejně lokálního pekařství, ve chvíli, kdy dojde k předání vybraných výrobků za peníze, uzavíráme perfektní kupní smlouvu. V reáliích skutečného světa si lze samozřejmě obtížně představit, že bychom mohli efektivně aplikovat veškeré právní instituty například z práv z vadného plnění právě při koupi pečiva, nebo je snad chtěli soudně vymáhat, ale podstata užívání příslušných ustanovení o koupi se jistě uplatní i zde.

Stejně tak lze poukázat na běžné usednutí za volant automobilu s úmyslem jej řídit a někam se jeho prostřednictvím vydat, kdy přichází v úvahu mnoho různých veřejnoprávních i soukromoprávních korektivů, například ve vztahu k samotné způsobilosti být účastníkem silničního provozu nebo v případě deliktního jednání z něj odvozenou veřejnoprávní či soukromoprávní odpovědnost.

Uvedené příklady s pečivem či řízením lze zařadit do abstraktní množiny obecného právního povědomí, ze kterého by měl každý seznat, co je a co není dovolené i bez širší znalosti právní materie. Jinými slovy i malé dítě předškolního věku je schopné pochopit, že bez placení za zboží se z obchodu neodchází, stejně tak držitel řidičského oprávnění je srozuměn s možnými konsekvencemi spojenými s překročením povolené rychlosti nebo řízením ve stavu vylučujícím způsobilost. Výše předestřená abstraktní množina obecného právního povědomí bohužel představuje toliko velmi omezenou výseč toho, co právo skutečně upravuje. Jak ostatně již v roce 2018 uvedl v rozhovoru pro deník Právo tehdejší předseda Nejvyššího soudu Pavel Šámal „*nových zákonů je zbytečně moc, máme už přes dva miliony norem*“.² Vyznat se v tak komplexním systému vyžaduje značnou erudici, která musí být řádně zajištěna odpovídajícími kontrolními mechanismy předtím, než bude služba spočívající v poskytnutí odpovídající úrovně

¹ Např. čl. 37 odst. 2 Listiny nebo čl. 36 odst. 3 Listiny ve spojitosti s ust. § 241 o. s. ř.

² *Novinky* [online]. Praha: Borgis, 2018 [cit. 2022-12-19]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-predseda-nejvyssiho-soudu-pavel-samal-novych-zakonu-je-zbytecne-moc-40247595>

právní pomoci nabízena laické veřejnosti. Dle mého mínění může právo mezi různými osobami představovat v případě zneužití nebezpečnou zbraň, alternativně i mnohdy až přílišná důvěra rovněž znamenat potenciální vznik velkých problémů. Je proto zajisté žádoucí disponovat systémem ochranných mechanismů zranitelných subjektů, kterými jsou v advokátní agendě povětšinou klienti z řad právních neodborníků. Nejen z tohoto důvodu je zaveden institut kárné odpovědnosti, který je ústředním tématem této práce.

Hlavním výstupem každé kvalifikační práce by měl být kritický závěr a předložené úvahy *de lege ferenda* mají přispět nejen akademické obci svými postřehy alespoň k diskuzi, zda již například není čas ke změně v daném řešení problematiky. Není výjimkou, že pokud některá norma vyhovuje v jedné době, může být pro pozdější užití obsolentní či přímo nezákonná. To je zapříčiněno zejména vývojem společnosti, pro kterou právo představuje, většinou, dobrovolně přijaté mantinely, ve kterých si společnost žádá setrvat, aby mohla dále fungovat. Jak ale společnost roste, vyvíjí se, je žádoucí, aby mantinely rostly s ní. Pomyslný růst mantinelů ovšem nesmí být organický, ale do určité míry i postupný, aby bylo zabráněno překotnému popření prvků klíčové podstaty.

Cílem práce je přiblížit podstatu kárné odpovědnosti advokáta jak po stránce teoretické, tak i s ohledem na uplatnění tohoto institutu v praxi. Zaměřím se na zhodnocení současné platné právní úpravy i identifikaci jejích problematických míst. Postupně budou rozebrány jednotlivé pojmy a podstata popisované problematiky, aby mohlo být přikročeno k navazujícím teoretickým institutům, až po praktickou analýzu dosavadní praxe stran kárné odpovědnosti, jakož i procesních otázek. V neposlední řadě bude nabídnut komparativní přehled kárné odpovědnosti vybraných právnických profesí s poukazem ke zvláštnostem jim vlastním.

Při zpracování práce jsem využil zejména doktrinální přístup. K objasnění problematiky jsem se zaměřil na studium dostupných komentářů, odborných knih a článků zaměřujících se na problematiku advokacie. Jako další jsem využil metodu analytickou, a to zejména při provádění kritické analýzy platné právní úpravy za účelem zhodnocení a identifikace problematických míst. V neposlední řadě byla použita metoda komparativní pro provedení srovnání právních úprav odlišných právnických profesí a určení nejpodstatnějších specifik jednotlivých úprav.

1. Vymezení základních pojmů

1.1. Advokát

Kdo je advokát? Advokáti sami s oblibou říkají, že jsou širší součástí justice. Pod pojmem justice si ovšem nejprve představíme soud a možná veřejnou žalobu, neboť tyto jsou neodmyslitelnými prostředky státní moci. Lze však s jistotou uvést, že advokát je zejména zárukou spravedlivého procesu, právní profesionál, jehož úlohou ve společnosti je kompenzovat jednak převahu veřejné moci a jednak i kompenzovat rozdíly mezi subjekty, které spolu vstupují do právního vztahu v jinak rovném postavení. V širším pojetí justice tedy příslušníci advokátního stavu hrají svou nezastupitelnou roli.

Podle stěžejního zákona upravujícího advokacii, zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“ nebo také „ZoA“) je advokátem ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (dále jen „Komora“ nebo také „ČAK“)³. Kvalifikační klauzule pro zápis prozatímního uchazeče o výkon profese advokáta je nutné splnit kumulativně, přičemž zákonodárce postupně přechází od obecných ke zvláštním.

Prvním kvalifikačním předpokladem je svéprávnost a bezúhonnost. Svěprávnost uchazeče o zápis do seznamu advokátů se presumuje, resp. nastává vyvratitelná právní domněnka plné svéprávnosti. Bezúhonným se rozumí uchazeč, který nebyl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něj nehledí, jako by nebyl odsouzen.⁴

Ke zvláštním kvalifikačním klauzulím, které již mají svědčit o odborné připravenosti uchazeče, patří nejprve uzavřené vysokoškolské vzdělání v oboru právo. Toho je možné získat jak studiem na české právnické fakultě⁵ tak i v zahraničí, je-li daný studijní program rovnocenný se studijním programem domácím. Tento předpoklad zápisu do seznamu advokátů zpravidla nečiní problémy, neboť je obligatorním předpokladem zápisu do seznamu advokátních koncipientů⁶ na počátku povinné tříleté praxe.

Dalším – odbornost prokazujícím – předpokladem je uvedená tříletá praxe advokátního koncipienta. Mezi kvalifikačními klauzulemi identifikuji tuto paradoxně jako relativně obligatorní, neboť ne každý uchazeč musí nutně splnit podmínku praxe advokátního koncipienta. Dle navazujícího ustanovení zákona o advokacii se za splnění této podmínky považuje například i praxe justičního čekatele, notářského kandidáta nebo také činnost zaměstnance Ministerstva

³ § 4 ZoA

⁴ Například zahlazením odsouzení nebo na základě rozhodnutí prezidenta republiky.

⁵ V současné době pouze v programu právo a právní věda, který se vyučuje na Univerzitě Karlově v Praze, Masarykově univerzitě v Brně, Západočeské univerzitě v Plzni a na Univerzitě Palackého v Olomouci.

⁶ § 37 odst. 1, písm. b) ZoA

spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo, a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů.⁷

Po uplynutí tříleté lhůty výkonu povinné praxe, a té logicky předcházejícím splnění výše uvedených podmínek, se teprve uchazeč může dostavit k advokátním zkouškám. Zkoušky jsou zpoplatněné, přičemž uhrazení poplatku je jednou z podmínek k jejich připuštění.⁸ Advokátní zkoušky jsou další pojistkou odbornosti uchazeče, neboť jsou rozděleny na dvě části, písemnou a ústní a jejich předmětem je ověření dostatečné znalosti práva trestního, správního, ústavního, občanského, rodinného, pracovního, obchodního a také znalost právních předpisů upravujících poskytování právních služeb.⁹ Obdobně jako u vzpomínané praxe advokátního koncipienta jde o předpoklad relativně obligatorní, neboť může být nahrazen justiční zkouškou nebo exekutorskou či notářskou zkouškou.¹⁰

Poplatková povinnost je dále spojena i se samotným zápisem¹¹ do seznamu advokátů, který je navázán na víceméně ceremoniální složení slibu advokáta: "*Slibuji na svou čest a svědomí, že budu ctít právo a etiku povolání advokáta a chránit lidská práva. Slibuji, že budu dodržovat povinnost mlčenlivosti a dbát důstojnosti advokátního stavu.*"¹² Jak bude v této práci ještě mnohokrát ukázáno, porušení slibovaného dbání důstojnosti advokátního stavu je často vytýkaným prohřeškem.

1.2. Advokátní koncipient

Statut advokátního koncipienta svým způsobem představuje dočasnou, minimálně tříletou¹³, fázi vývoje v profesním životě advokáta. Účelem povinné praxe je získat a osvojit si pod vedením a dohledem školitele znalosti a zkušenosti potřebné k budoucímu výkonu advokacie¹⁴, zejména s ohledem k potřebnému získání teoretických i praktických zkušeností a znalosti a respektování etických pravidel výkonu advokacie.¹⁵

Výchova advokátních koncipientů je upravena stavovským předpisem blíže určujícím jednotlivé parametry výchovy advokátních koncipientů, kterým je Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998 o výchově advokátních

⁷ Podrobněji § 6 odst. 2 ZoA.

⁸ Stanovení výše poplatku je plně v gesci Komory, která ji stanovuje stavovským předpisem. V souladu s ust. § 7 odst. 1 ZoA nesmí být poplatek vyšší 10.000 Kč. V současné době činí 10.000 Kč.

⁹ § 1 odst. 1 vyhlášky č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád).

¹⁰ § 6 odst. 1 ZoA

¹¹ Poplatek za zápis do seznamu advokátů dle USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 3/2010 Věstníku činí 4.000 Kč.

¹² § 5 odst. 1 písm. j) ZoA

¹³ Horní hranice trvání povinné praxe není dána.

¹⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ a Martin VYCHOPĚŇ. *Advokátní právo*. V Praze: C.H. Beck, 2017, s. 271. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074006593.

¹⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav tamtéž, s. 272.

koncipientů a dalším vzdělávání advokátů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „VýchVzděl“). Ten rozděluje vzdělání advokátních koncipientů mezi dva pilíře. Prvním jsou práva a vzájemné povinnosti advokáta – školitele a advokátního koncipienta. Druhým pilířem při výchově uchazečů je role Komory, která má dle stavovského předpisu povinnost pořádat povinná školení či semináře¹⁶. Povinností advokátních koncipientů je v rámci jejich praxe tyto semináře a školení, stanoví-li stavovský předpis jejich obligatornost, navštěvovat. Porušení povinnosti účasti na seminářích a školeních pořádaných Komorou může být klasifikováno jako kárné provinění.¹⁷

Mezi advokátním koncipientem a školitelem platí standardní hlavní pracovněprávní vztah¹⁸. Školitelem může být zpravidla pouze advokát vykonávající advokacii déle než jeden rok.¹⁹ Tříleté trvání právní praxe znamená nejkratší časový úsek, po němž je možné zažádat o vykonání advokátní zkoušky. V současné době se možná advokátní stav dočká velké změny, kterou by mělo být umožnění výkonu praxe advokátního koncipienta na zkrácený úvazek, jak bylo slíbeno Komorou v rámci plánované novelizace advokátních předpisů.²⁰

Advokátní koncipienti v průběhu své praxe postupně vykazují a následně předkládají seznam úkonů, k nimž v rámci své povinné praxe přispěli nebo přímo zastoupili advokáta.²¹ Je tedy zejména na zodpovědnosti každého koncipienta se řádně připravit v rámci své praxe, neboť prezentace učiněných úkonů je součástí obhajoby u advokátních zkoušek.²²

Ve vztahu k veřejnosti je největším rozdílem mezi advokátem a koncipientem jejich vztah podřízenosti, od něhož se odvíjí nemožnost koncipienta samostatně zastupovat třetí osoby z řad veřejnosti. Právě veřejnost vnímám jako hlavní objekt ochrany podle zákona o advokacii a jedním z prostředků k její ochraně je zcela jistě i institut povinné praxe. Nejvyšší správní soud ve své ustálené judikatuře v případě koncipienta, který se kárně provinil právě převzetím zastoupení třetí osoby (zde obce) uvedl, že *typová závažnost poskytování právních služeb advokátním koncipientem je z hlediska významu chráněného zájmu zásadní. Jedná se z jeho strany o porušení povinnosti, která neodráží "pouze" zvláštní standard spojený s jeho právním postavením a působením v profesní samosprávě, nýbrž o porušení obecně stanoveného*

¹⁶ čl. 8 a čl. 9 VýchVzděl

¹⁷ Např. podle § 31 ZoA.

¹⁸ § 37 odst. 1 písm. e) ZoA

¹⁹ Blíže ke školiteli § 38 ZoA.

²⁰ *Koncipienti budou moci vykonávat praxi i na částečný úvazek, slibuje ČAK* [online]. 1 [cit. 2023-03-27]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/01/koncipienti-budou-moci-vykonavat-praxi-i-na-castecny-uvazek-slibuje-cak/>

²¹ čl. 7 VýchVzděl

²² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ a Martin VYCHOPENĚ a kol. *Advokátní právo*. 1. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017, s 272. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074006593.

*zákonného omezení pro výkon specializované činnosti. Přitom každé poskytnutí právních služeb advokátním koncipientem zasahuje do výše uvedených chráněných hodnot*²³. Vyslovená teze podtrhuje význam ochrany společnosti před rizikem nedostatečně odborně poskytovaných služeb. Může být zajímavé, že v daném případě se koncipient bránil schválením svého jednání svým školitelem. Soud dokonce uznal, že nebylo shledáno pochybení ve smyslu požadované úrovně služby, ovšem z předložených důkazů jednoznačně vyplynulo, že zastoupení znělo pouze na jméno koncipienta, což je z pohledu zájmů chráněných advokátními předpisy nepřijatelné.

1.3. Výkon advokacie

S ohledem na dotčené společenské vztahy je výkon advokacie natolik specifický předmět podnikání, že je podmíněn splněním celé řady podmínek, které mají zajistit vysokou míru kvalifikace každého advokáta.²⁴ Výkonem advokacie se řečí zákona rozumí poskytování právních služeb advokáty²⁵. Ze znění zákona došlo k důslednému rozlišení pojmů právní služby a právní služby poskytované přímo advokátem. Je tomu tak proto, že advokáti nemají monopol na poskytování právních služeb. Dalšími osobami oprávněnými tyto služby poskytovat široké veřejnosti jsou například i notáři, insolvenční správci nebo patentoví zástupci²⁶. Na co naopak advokáti mají pomyslný monopol mezi těmito profesemi, je řečená univerzálnost poskytovaných služeb. Příkladnému výběru činností, jež znamenají poskytování právních služeb, se obecně věnuje § 1 odst. 2 ZoA, který demonstrativním výčtem jmenuje činnosti jako zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci²⁷, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Snad kromě obhajoby v trestním řízení lze uvést, že jmenované právní služby může poskytovat jiná právnická profese a za určitých okolností i osoba laická, splňující pouze základní předpoklady, jako je plná svéprávnost.²⁸

Zákon o advokacii umožňuje vykonávat advokátní praxi zásadně předepsanými způsoby. Ve zkratce lze uvést, že první možností je samostatný výkon, druhou výkon společně s jinými advokáty a třetím v zaměstnaneckém vztahu. Podle dostupných statistik činí celkový počet zapsaných advokátů okolo 14 000 jmen, z čehož je více než 10 000 advokátů samostatných, necelé 2 000 advokátů vykonávají praxi společně s jinými advokáty a pouze něco málo přes 200

²³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 77/2020-19, ze dne 25. 11. 2020.

²⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op.cit., s. 13.

²⁵ § 1 odst. 1 ZoA

²⁶ Rovněž advokáti mohou vykonávat současně s advokací i tyto profese.

²⁷ Z praxe těmito formami bude například vedení advokátní úschovy, prohlášení o pravosti podpisů nebo správa cizího majetku.

²⁸ Například na základě § 27 o. s. ř.

advokátů vykonává advokacii v zaměstnaneckém poměru.²⁹ Necelé dva tisíce pak mají zápis pozastavený.

K samotnému pojmu pak Nejvyšší správní soud dovodil „výkonem advokacie“ *není jen samotné poskytování právních služeb, ale také veškeré úkony, k nimž je advokát povinen v souvislosti s poskytováním právní služby i poté, kdy je zastupování klienta ukončeno. Takové úkony advokát činí nikoliv jako občan, ale jako advokát při výkonu advokacie.*³⁰ Odrazem této skutečnosti je zákonná povinnost advokáta podle ust. § 20 odst. 6 ZoA *po dobu 15 dnů ode dne, kdy smlouva o poskytování právních služeb ... zanikla, činit veškeré neodkladné úkony tak, aby klient neutrpěl na svých právech nebo oprávněných zájmech újmu.* Opačný případ by znamenal omezení dohledové činnosti Komory vůči advokátovi, neboť by v případě porušení svých povinností mohl namítat, že úkony po skončení zastoupení nečinil jako advokát, ale jako občan, čímž by byl vyňat z osobní působnosti samosprávného orgánu. Ohledně dohledové činnosti Komory bude pojednáno v dalších kapitolách.

1.4. Právní rámec

Nedílnou součástí obecného pojednání o titulní problematice je bezesporu i orientace v základním rozdělení právních předpisů sjednocujících právní rámec advokátních předpisů, a to zejména s přihlédnutím ke kárné odpovědnosti. Dovoluji si poznamenat, že následující výčet je svou povahou toliko demonstrativní ukázkou a nemá za cíl seznámit čtenáře s hlubší analýzou předkládaných právních předpisů.

Z hlediska logické posloupnosti vertikálního rozdělení právní síly předpisů vyčteme pravidla upravující různé aspekty advokacie na všech pomyslných stupních. Na úrovni ústavního pořádku bude pro potřeby této práce nejzajímavější usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). Listina, jakožto právní předpis přímo reflektující demokratické základy naší společnosti, obsahuje vícere korektivy přímo související s výkonem advokacie, a to jak na první pohled jednoznačné právo na obhajobu³¹, nebo obecně právo na právní pomoc před soudy a jinými státními orgány³², tak lze jistě odkázat i na korektivy jiné, nikoliv na první pohled jasné, jako je třeba právo na ochranu osobnosti³³, nebo svobodu projevu a právo na informace³⁴. Výše uvedená ustanovení

²⁹ Přehled počtu advokátů za rok 2021. *Www.cak.cz* [online]. Praha, 2021. [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

³⁰ Právní věta rozsudku NSS sp. zn. 5 As 34/2003-47, ze dne 31. 5. 2004.

³¹ čl. 40 odst. 3 Listiny

³² čl. 37 odst. 2 Listiny

³³ čl. 10 odst. 1 Listiny

³⁴ čl. 17 odst. 1 Listiny

jsou ze svého principu vágně ustanovenými pravidly majícími za cíl spíše vymezit základní kameny naší společnosti jako společnosti demokratické respektující základní lidská práva a hodnoty. Systematické zařazení základů advokacie do právního předpisu nejvyšší právní síly dle mého názoru odráží důležitost této profese a její neodmyslitelnou roli v právním státě, který zohledňuje nezadatelné právo jakékoliv osoby bránit se autoritativním zásahům veřejné moci do práv a svobod.

Základním hmotněprávním předpisem upravujícím titulní materii je již zmíněný zákon o advokacii. Ke dni sepsání této kapitoly byl zákon novelizován celkem 26krát, přičemž odborná veřejnost volá již několik let po zpracování nového zákona, který by lépe vyhovoval dnešním poměrům.³⁵ Obsahem zákona o advokacii jsou mimo klasická hmotněprávní ustanovení i blanketní normy, zpravidla zmocňující Ministerstvo spravedlnosti k vydání podzákonného předpisu. S ohledem ke kárnému řádu pak tedy například ust. § 51 odst. 1 ZoA stanoví, že *Ministerstvo spravedlnosti vydává právním předpisem po předchozím vyjádření Komory kárný řád*. V praxi se zmocňovací ustanovení projevuje předpokládaným právním předpisem - vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád). Pro potřeby práce dále jen jako „kárný řád“.

V „povinném“ výčtu právního rámce nemohu opomenout základní soukromoprávní kodex, tedy zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. V občanském zákoníku je obsažena například úprava zastoupení, smluvního vztahu na základě příkazní smlouvy nebo třeba správa cizího majetku. Samozřejmě platí obecná zásada *lex specialis derogat legi generali*.

Velkým tématem nejen ve světě advokacie je zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (dále jen „AML zákon“), který byl přijatý za účelem zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti a k financování terorismu a vytvoření podmínek pro odhalování takového jednání. Tímto zákonem bylo zasaženo do kárné odpovědnosti ve smyslu úpravy vymezení kárného provinění. O AML zákonu bude blíže pojednáno v kapitole 4., která se věnuje kárnému provinění jako celku.

Z procesněprávního hlediska nelze odkázat k jedinému právnímu předpisu. Podstatnou část advokátní praxe totiž většinou charakterizuje právě univerzalita poskytovaných služeb, pročež se i jednotlivé procesní instituty, postupy a jiné nuance mohou lišit. Namátkou uvádím například zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen jako „o. s. ř.“), zákon č. 150/2002

³⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op.cit., s. 2.

Sb., soudní řád správní (dále jen jako „s. ř. s.“) nebo zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) (dále jen jako „t. ř.“).

Po pomyslném žebříčku právní síly, po jmenování ústavněprávního základu, navazujícími zákony a podzákonnými předpisy nelze opomenout ani tzv. stavovské předpisy, vydávané přímo Komorou. Komora byla zřízena na základě ust. § 40 odst. 1 ZoA, přičemž dle dalších ustanovení ZoA jsou k vydávání závazných právních předpisů působících v rámci stavovské příslušnosti kompetentní dva orgány, a to sněm³⁶ a představenstvo³⁷. Stavovské předpisy vydávané dle zmocnění formou usnesení se projevují v každodenním životě advokáta, neboť jsou jimi upravena například závazná pravidla profesionální etiky a pravidel soutěže (dále jen jako „etický kodex“)³⁸, výchovy advokátních koncipientů a dalšího vzdělávání advokátů³⁹, nebo organizace Komory jako celku.⁴⁰ Do popředí vzhledem k záměru rozebrat kárnou odpovědnost musím zejména odkázat na etický kodex advokáta. Tento stavovský předpis v každodenním životě advokáta funguje jako samoregulační dokument, jehož přísné dodržování znamená jednak zajištění vysokého standardu nabízených služeb klientům a jednak i nastavení pravidel koexistence advokátů na poli konkurenčního prostředí v primárním zájmu ochrany advokátního stavu jako celku. Dodržování stanovených etických pravidel navíc zajišťuje ve vztahu k vyššímu standardu ochrany veřejnosti i potřebné oddělení advokátů – profesionálů od takzvaných vinklářů, jejichž aktivity často škodí advokátům v očích veřejnosti, neboť tito nespádají pod osobní působnost orgánů Komory.

Po stručném resumé tuzemské právní úpravy je vhodné navázat i právními předpisy z dílny evropských legislativců. Jedním ze základních principů fungování Evropské unie je zajištění volného pohybu osob, služeb a kapitálu, jež je přímou součástí primárního práva EU⁴¹. Advokacie si pro svou specifickou rovněž vysloužila i speciální úpravu, obsaženou v tzv. advokátních směrnících, kterými jsou jednak směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace a jednak směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb

³⁶ § 43 písm. b), c), d), e), h), i) ZoA

³⁷ § 44 odst. 4 písm. b) ZoA

³⁸ USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex). *Věstník České advokátní komory* [online]. 1996, 1997(1) [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/1997-1-eticky-kodex.pdf>

³⁹ USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998, o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů.

⁴⁰ USNESENÍ SNĚMU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory.

⁴¹ Srov. hlava IV Smlouvy o fungování Evropské unie.

advokátů. Za zmínku stojí i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací, jíž je upraveno uznávání odborných kvalifikací advokátů za účelem okamžitého usazení pod profesním označením hostitelského členského státu⁴².

1.5. Advokátní komora a její orgány

Ustanovení Komory podle zákona bylo nastíněno již výše v předchozí kapitole, jež byla věnována právnímu rámci, resp. v konkrétní části pravomoci Komory vydávat právní předpisy. Z hlediska správního práva je Komora veřejnoprávní korporací, zvláštním vykonavatelem veřejné správy v rozsahu samostatné působnosti a pravomoci svěřené jí zákonem⁴³. Velmi zjednodušeně vzato z uvedeného vyplývá, že Komora spadá do stejné kategorie, do jaké spadají například obce a kraje, ačkoliv je na první pohled zřejmá odlišnost, a to v oblasti své působnosti na jiné subjekty, jež tyto odvíjí od teritoriálního základu, zatímco Komora, jako jiné profesní samosprávné celky zakládá svůj vliv na osobním principu. Odborná literatura shrnuje tyto „neúzemní“ veřejnoprávní korporace a jejich charakteristiku do následujících znaků: *1. jsou zřizovány zákonem, 2. jsou pověřovány výkonem veřejné moci vůči určité skupině obyvatel, 3. mají právní subjektivitu, 4. mají personální základ (zvláštní důvod členství), 5. jsou hospodářsky a rozpočtově na státu nezávislé, 6. nesou odpovědnost za své jednání, 7. jednají nejen ve svém zájmu, nýbrž i zájmu veřejném nebo obecném, 8. stát nad nimi a jejich činností vykonává dozor, 9. lze se bránit proti jejich autoritativním rozhodnutím před soudy*⁴⁴.

Vztaženo k profesním samosprávným organizacím obecně je zajímavé, že tyto, jak vyplývá z výše citovaných znaků, velmi často podmiňují výkon určitého vysoce kvalifikovaného povolání obligatorním členstvím. Z hlediska čl. 26 odst. 1 Listiny jde o omezení svobodné volby povolání, navíc s ohledem k čl. 20 odst. 1 Listiny jde také o porušení práva dobrovolně se sdružovat ve spolcích. Vzhledem k uvedenému proto není divu, že v průběhu let byla opakovaně vydávána judikatura Ústavního soudu, který v souvislosti s různými profesními samosprávami posuzoval, zda jsou zmíněná omezení souladná s tuzemským ústavním pořádkem.

V prvním případě, kterému se chci věnovat, navrhovala skupina senátorů zrušení ustanovení § 3 zák. č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře, jež zakládá povinnost lékařům, stomatologům a lékárníkům členství v profesních komorách, v čemž byl mj. shledáván rozpor s ústavně zaručeným právem

⁴² Srov. bod (42) Preambule směrnice.

⁴³ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 115. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

⁴⁴ FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky. 1, Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR*. 4. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 500. (Edice učebnic PrF MU v Brně ; sv. 330). ISBN 80-210-3254-5.

se svobodně sdružovat.⁴⁵ Hlavní argument skupiny senátorů, v němž byl nacházen nesoulad s ústavním pořádkem, spočíval v institutu povinného členství. Ten staví lékaře, stomatology a lékárníky před výběr, zda se chtějí sdružit a tím být členy organizace, ačkoliv jako svobodné osoby se s danou organizací nemusejí ztotožnit nebo se sdružit nechtějí, čímž ovšem nemohou vykonávat povolání, pro které se rozhodly.⁴⁶ Ústavní soud v poměrně obsírném odůvodnění, v němž se věnoval i porovnání se zahraničními právními úpravami a ustálenou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) došel k názoru, že rozpor nemůže být dán, neboť *institut povinného členství podle § 3 odst. 1 zákona č. 220/1991 Sb. ... je „logický“ tím, že organicky zajišťuje působnost České lékařské komory vůči rozhodným adresátům (lékařům) právě tím, že jsou jejími členy.*⁴⁷ Uvedeným je akcentována potřebnost nezávislé samosprávy, jež podobně jako například místní samospráva v případě obcí a krajů, dokáže cíleněji spravovat věci jí vyhrazené. V jiném nálezu Ústavního soudu, který se ve svém odůvodnění věnoval povaze samosprávných profesních organizací obecněji, se zabýval kárným rozhodnutím senátu čestné rady Komory veterinárních lékařů České republiky. Ústavní soud uvedl, že výkon povolání veterináře, *na jehož kvalitním výkonu je značný veřejný zájem (podobně jako na řádné činnosti advokátů, notářů, lékařů, lékárníků, patentových zástupců apod.), a proto jsou Komore svěřena určitá vrchnostenská oprávnění, aby tento požadavek mohla zaručovat. Samotná existence jakékoli samosprávy z principu omezuje státní byrokracii, umožňuje lidem starat se bezprostředně o věci, které se jich přímo dotýkají, a tím přispívá k větší svobodě a samostatnosti jednotlivce. Proto i profesní samospráva je demokratickým právním státem podporována.*⁴⁸ Citované závěry naleznou své uplatnění nepochybně i u advokátů. Institutem povinného členství je konstituována pravomoc Komory reagovat mimo jiné k deliktům jejich členů a tím se pružně vypořádat se z nich plynoucími konsekvencemi. Jak je uvedeno v citované části druhého nálezu, Ústavní soud shledává značný veřejný zájem na řádné činnosti advokátů, čímž je legitimizováno vrchnostenské oprávnění orgánů Komory. S těmito konkluzemi se beze zbytku ztotožňují, neboť bez možnosti uplatnění vrchnostenského oprávnění ve spojitosti s institutem povinného členství by případné akty Komory měly jedině snad doporučující charakter, který by následně musely dodatečně potvrzovat příslušné soudy. Takový systém by znamenal rigidnější formu kontroly činnosti advokátů, neboť soudy postrádají možnost rychlé a efektivní reakce, kterou je nadána Komora.

⁴⁵ Srov. bod 2. nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/06-2, [171/2008 USn.], ze dne 14. 10. 2008.

⁴⁶ [171/2008 USn.], op. cit. bod 3.

⁴⁷ [171/2008 USn.], op. cit. bod 111.

⁴⁸ Srov. nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 181/01, [SR 8/2003 s. 45], ze dne 16. 4. 2003.

Pro úplnost dodávám, že dle názoru Ústavního soudu ovšem stát nepřebírá odpovědnost za případná pochybení Komory v kárném řízení podle intencí zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti státu“). Podle poměrně stručného odůvodnění předmětného nálezu *Komoru (jednající prostřednictvím kárného orgánu) nelze považovat za vykonavatele státní moci, resp. za právnickou nebo fyzickou osobu vykonávající státní správu, která jí byla svěřena zákonem nebo na základě zákona ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) zákona o odpovědnosti státu*. Důvodem je skutečnost, že ač Komora bezesporu vykonává v kárném řízení veřejnou moc, bez jasného důvodu zákonodárce opomněl výkon profesní samosprávy podřadit pod možný uplatnitelný odpovědnostní titul podle zákona o odpovědnosti státu, ač výkon územní samosprávy v předmětném zákoně obsažen je.⁴⁹ V zájmu vyšší ochrany kárně obviněných je dle mého názoru *de lege ferenda* žádoucí, i s přihlédnutím k tomu, že od vydání citovaného nálezu uplynulo již více než šest let, aby došlo k nápravě vytýkaného stavu.

V následující části se budu věnovat organizaci Komory, kterou se zabývá část šestá zákona o advokacii. Nepovažuji za nutné uvádět veškeré pravomoci jednotlivých orgánů, proto v zájmu zachování přehlednosti bude u každého orgánu, po stručném vymezení jeho funkce a účelu, uveden odkaz k ustanovení zabývajícím se úplným výčtem zákonných pravomocí.

1.5.1. Sněm

V souladu se zákonem o advokacii je prvním zavedeným orgánem sněm⁵⁰, který je zároveň orgánem nejvyšším. Sněmu se mohou účastnit všichni advokáti s tím, že nemohou přenechat své zastoupení jinému advokátu, tedy účast je možná pouze osobní.⁵¹ Sněm svolává zpravidla představenstvo tak, aby se sešel nejpozději do konce čtvrtého kalendářního roku od předchozího sněmu. V případě, kdy o svolání sněmu písemně požádá v průběhu dvou kalendářních měsíců alespoň třetina všech advokátů nebo kontrolní rada, je představenstvo povinno svolat sněm nejpozději do dvou měsíců. Pokud tak neučiní, vzniká *ex lege* oprávnění ke svolání sněmu svědčící kontrolní radě.⁵²

Sněmu přísluší volit představitele a náhradníky představenstva, kontrolní rady, kárné a odvolací kárné komise, a to volbou přímou a tajnou na dobu čtyř let. Analogicky také sněm

⁴⁹ Srov. nálezu Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 3638/15, ze dne 28. 2. 2017.

⁵⁰ § 41 odst. 1 písm. a) ZoA

⁵¹ § 42 odst. 1, odst. 2 ZoA

⁵² § 42 odst. 3, odst. 4 ZoA

členy těchto orgánů odvolává.⁵³ Pro volbu je rozhodující počet hlasů odevzdaných jednotlivým kandidátům advokáty, kteří se volby účastnili. V případě, že kandidát je pouze jeden, musí obdržet nadpoloviční většinu volby účastnících se advokátů. K odvolání člena nebo náhradníka je však potřeba tří pětinová většina hlasů volby účastnících se advokátů.⁵⁴

Další pravomoci sněmu, jakými je například schvalování a projednávání zpráv o činnosti komory, schvalování stavovských předpisů o výši plateb na svou činnost advokáty nebo výši náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkce v Komoře či schvalování volebního nebo jednacího řádu, stanoví zákon o advokacii v § 43.

1.5.2. Představenstvo

Představenstvo je výkonným orgánem Komory, má 11 členů a 5 náhradníků, kteří nastupují na místo členů, klesne-li počet členů představenstva pod stanovený počet.⁵⁵ Pro Komoru je důležité, že představenstvo ze svého středu volí a odvolává předsedu a místopředsedy Komory. Ve vztahu ke sněmu, který reprezentuje vůli všech advokátů, jsou předseda a místopředsedové voleni nepřímou volbou⁵⁶. Do agendy představenstva Komory patří zejména zajištění řádné činnosti Komory jako celku, správa jejího majetku nebo hospodaření se sociálním fondem či přijímání stavovských předpisů.

1.5.3. Předseda Komory

Je volený z řad představenstva a jedná jménem Komory ve všech věcech.⁵⁷ Blíže k pravomocem a povinnostem představenstva v § 44, analogicky v případě předsedy Komory blíže v § 45 zákona o advokacii.

1.5.4. Kontrolní rada

Zákon o advokacii dále, po výkonném orgánu, předpokládá orgán kontrolní. Tím je sedmdesátičlenná kontrolní rada. Účelem kontrolní rady je mimo jiné dohled nad dodržováním advokátních předpisů členy Komory. Za tímto účelem má kontrolní rada přístup k veškerým písemnostem a jiným dokumentům advokátů, na něž by se jinak vztahovala povinnost mlčenlivosti⁵⁸. Pro potřeby této práce je důležité, že předseda kontrolní rady, opět zvolený přímo kontrolní radou ze svého středu, vystupuje v kárném řízení jako kárný žalobce⁵⁹. O kontrolní radě i jejím předsedovi bude pojednáno v dalších částech této práce. K ostatním pravomocem kontrolní rady zákon o advokacii věnuje § 46.

⁵³ § 43 písm. a) ZoA

⁵⁴ § 43 odst. 5 ZoA

⁵⁵ § 44 odst. 1, odst. 2 ZoA

⁵⁶ § 44 odst. 4 písm. a) ZoA

⁵⁷ § 45 odst. 1 ZoA

⁵⁸ § 46 odst. 4 ZoA

⁵⁹ § 46 odst. 3 ZoA

1.5.5. Kárná komise

Kárná komise rozhoduje o kárném provinění kárně obviněného člena Komory na základě žaloby podané kárným žalobcem, a to ve tříčlenných senátech⁶⁰. Kárná komise má 83 členů, kteří opět ze svého středu volí předsedu kárné komise.⁶¹

1.5.6. Odvolací kárná komise

Odvolací kárná komise rozhoduje opětovně ve tříčlenných senátech o odvoláních podaných do rozhodnutí kárných senátů předchozího jmenovaného orgánu. Má 11 členů, opět volících ze svého středu předsedu odvolací kárné komise⁶². Oběma kárným komisím dále, v rámci své rozhodovací činnosti, přísluší zobecňovat poznatky k rozhodování v kárném řízení, v případě odvolací kárné komise i předkládat ostatním orgánům svá doporučení⁶³. Ke kárné komisi, jakož i odvolací kárné komisi bude přenechán odpovídající výklad dále v obsahu této práce.

1.5.7. Zkušební komise

Posledním orgánem Komory jmenovaným zákonem je zkušební komise pro advokátní zkoušky, zkoušky způsobilosti a uznávací zkoušky⁶⁴. Již z názvu této komise lze odvodit, že účelem jejího zřízení je vše spojené se stanovením parametrů vyžadovaných znalostí kandidujících advokátních koncipientů u advokátních zkoušek, organizace, příprava a zhodnocení své vlastní činnosti.

Funkce po zvolení v orgánech Komory jsou čestné, z čehož vyplývá, že za jejich výkon přísluší pouze náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času⁶⁵. Tím je dle mého názoru zvýrazněna prestiž a uznání advokátů, kteří svou práci pro Komoru vykonávají z vlastní ingerence a vlastního přičinění ve prospěch Komory a advokátního stavu.

⁶⁰ § 33 odst. 1 ZoA

⁶¹ § 47 odst. 2, odst. 3 ZoA

⁶² § 47a odst. 2, odst. 4 ZoA

⁶³ Orgány komory. ČAK [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=204>

⁶⁴ § 41 odst. 1 písm. g) ZoA

⁶⁵ § 48 ZoA

2. Právní odpovědnost

Právní odpovědností rozumíme uplatnění právních následků stanovených právní normou vůči tomu, kdo porušil právní povinnost.⁶⁶ Právní odpovědnost pak může být založena pouze právními normami vytvářejícími určitý systém vztahů a vazeb na horizontální a vertikální úrovni,⁶⁷ neboť v souvislosti s obecnou povinností strpět následky za porušení povinnosti je nutné, aby tyto byly autoritativně vynutitelné.

Právní skutečností zakládající právní odpovědnost je protiprávní jednání či protiprávní stav. U protiprávního jednání pak rozlišujeme jednání komisivní – jehož obsahem je porušení zákazu určitého chování, a chování omisivní – jehož obsahem je porušení příkazu určitého chování. Podstatou institutu právní odpovědnosti jsou její funkce, a to například funkce reparační, jinými slovy kompenzace za ztráty způsobené porušením povinnosti, funkce satisfakční, jejímž příkladem může být veřejně učiněná omluva, funkce preventivní, která má za cíl, jak název napovídá, preventivní působení před budoucím vznikem škody a funkce represivní, jejímž účelem je, zjednodušeně vzato, trest za porušení právní povinnosti viníkovi⁶⁸.

2.1. Klasifikace právní odpovědnosti

O právní odpovědnosti musíme uvažovat z jazykového hlediska jako o nadřazeném pojmu, který pod svým významem sdružuje obecnou odpovědnost odvozenou z více právních odvětví. Pro správnou identifikaci jednotlivého druhu odpovědnosti je proto potřebné se zorientovat ve spleti právních předpisů a seznat, která primární povinnost určená některým právním předpisem byla porušena. Od této diferenciaci se následně odvíjí rozlišení odpovědnosti nejprve na soukromoprávní a veřejnoprávní a dále dle daného právního odvětví. Jistým vodítkem je i postavení subjektů vztahů vzniklých ze sekundární povinnosti, tedy zda se proti staví subjekty na horizontální či vertikální úrovni. Typicky tedy na soukromoprávní úrovni proti sobě stojí škůdce a poškozený, kde klasickým příkladem může být občanskoprávní spor vyplývající ze závazkového právního vztahu dle občanského zákoníku. Naopak na úrovni horizontální proti delikventovi nestojí poškozený, ale subjekt vykonávající veřejnou moc. Složitost však nastává v případech, kdy jediné porušení primární povinnosti zavádá za vznik několikerého druhu právní odpovědnosti, mnohdy z obou řečených kategorií. ÚS k souběhu odpovědnostních druhů v případě ochrany osobnosti uvedl, že *uplatnění odpovědnosti trestněprávní nevyklučuje současné uplatnění právní ochrany osobnosti v intencích příslušných právních předpisů ostatních*

⁶⁶ VEČEŘA, Miloš a kol. *Teorie práva v příkladech*. 2. přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 288. ISBN 9788073575519.

⁶⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). s. 161. ISBN 978-80-7380-652-1.

⁶⁸ GERLOCH, Aleš. op. cit. s. 162.

právních odvětví, neboť právní systém je nutno chápat jako celek složený ze vzájemně se doplňujících právních norem.⁶⁹ Ač se zdánlivě může jevit příklad s ochranou osobnosti nepatřičným vzhledem k tématu práce či dosavadnímu výkladu, jeho zakomponování do textu umožňuje demonstrovat skutečnost, která je pro rozlišování odpovědnosti velice důležitou. Vyvození jednoho druhu odpovědnosti, byť z jediného jednání, neznamená faktickou konsumpci jiných druhů odpovědnosti, tedy neuplatní se základní zásada deliktního práva *ne bis in idem* v poměru k jiným právním odvětvím⁷⁰. Pro odpovědnost advokáta je ostatně pro praxi typické, že porušením předepsaného chování ve vztahu advokát – klient dochází jednak k újmě klienta, tedy ke vzniku soukromoprávního vztahu, a jednak dochází k aktivní legitimaci Komory k zahájení kárného řízení, tedy ke vzniku kárné odpovědnosti, která odpovídá podkategorii odpovědnosti veřejnoprávní.

Důležitou věcí k posouzení je rovněž otázka subjektivní či objektivní odpovědnosti, jejímž předmětem je zkoumání zavinění. Obecnými předpoklady pro vznik odpovědnosti jsou protiprávní jednání nebo stav, újma ve sféře poškozeného, příčinná souvislost mezi nimi a zpravidla i zavinění ve formě úmyslu či nedbalosti⁷¹. Zkoumá-li se zavinění dle posledního kritéria, tedy závisí-li odpovědnost na kritériu zavinění, jedná se o subjektivní odpovědnost s možností exkulpace. Objektivní odpovědnost stručně znamená, že u porušujícího subjektu se nezkoumá zavinění, neboť subjekt odpovídá bez dalšího, s určitou výjimkou, kdy zákon stanoví tzv. liberační důvody. Pro úplnost uvádím, že se rozlišuje i tzv. absolutní objektivní odpovědnost, tedy bez možnosti aplikace liberačních důvodů⁷². Jak si ukážeme v dalších kapitolách, problematika odpovědnosti advokáta za škodu způsobenou klientovi odpovídá objektivní odpovědnosti s možností liberace.

Následující kapitoly nemají za cíl zevrubně popsat a vysvětlit problematiku jednotlivých druhů odpovědnosti od jejich základů, ale přiblížit čtenáři materii ve vztahu k titulnímu tématu.

2.2. Soukromoprávní odpovědnost

Pojem soukromoprávní odpovědnosti mezi osobami soukromého práva probíhá zpravidla na horizontální úrovni, tedy mezi z právního hlediska rovnoprávnými subjekty. Porušením primární právní povinnosti vzniká sekundární povinnost škůdce vůči poškozenému. Do tohoto vztahu vstupuje třetí subjekt, většinou s mocí autoritativně rozhodnout a uložit jedné ze stran

⁶⁹ Usnesení ÚS IV.ÚS 315/01, ze dne 28. 5. 2002.

⁷⁰ Srov. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 To 44/2015, ze dne 26. 8. 2015.

⁷¹ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. 2.*, aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s 361. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁷² Zejm. podle zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

povinnost. Tímto třetím subjektem je nejčastěji soud, ale může jím být i arbitr či rozhodce.⁷³ Ve vztahu k advokacii je v rovině soukromoprávní odpovědnosti nejčastějším případem, kdy advokát poruší svou povinnost stojí na straně škůdce, zatímco klient na straně poškozeného.

Co se zákonné úpravy týče, odpovědnost advokáta za újmu klientovi je upravena § 24 ZoA. Jde o speciální úpravu vůči obecné úpravě náhrady škody obsažené v občanském zákoníku. V případě, kdy újma vznikne osobě odlišné od klienta, je na místě aplikace obecné právní úpravy dle občanského zákoníku.⁷⁴ Podle zákona o advokacii, v přímém kontrastu s úpravou obecnou, je odpovědnost za újmu klientovi koncipována na objektivním principu, tedy bez zřetele k zavinění za současného splnění podmínek (i) pochybení při výkonu advokacie, (ii) vzniku újmy a (iii) příčinné souvislosti mezi řečeným pochybením při výkonu advokacie a vznikem újmy.⁷⁵ Újmou se rozumí jak újma majetková, tak újma nemajetková.⁷⁶

ZoA v § 24 odst. 4 vymezuje jako výjimku z pravidla objektivní odpovědnosti tzv. liberační důvod a stanovuje, že *advokát ...se odpovědnosti ... zproští, prokáží-li, že újme nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na nich požadovat.* Jde o ustanovení kladoucí důkazní břemeno na advokáta, jehož úkolem je v případě zjištěného pochybení nade vší pochybnost prokázat neexistenci kauzálního nexu mezi pochybením a vznikem újmy. S uvedeným je úzce spojená informační a poučovací povinnost advokáta vůči klientovi. Není pravidlem nahradit škodu v každé neúspěšně vedené věci za předpokladu, že advokát učinil vše, co po něm lze spravedlivě žádat. Není totiž výjimkou, že klient přinese nápad vysoce specializované kauzy, u níž subjektivně předpokládá vysokou pravděpodobnost úspěchu a věříce určitému advokátovi, obrátí se na něj se žádostí o poskytnutí právní služby. Je zajisté možné, že tento klient se vrací k jedinému advokátu, k jehož práci má s ohledem na minulé úspěchy v jiných věcech zkušenosti, a tedy hodlá ho pověřit i touto specializovanou kauzou. Nemá-li však advokát, ač ho s klientem může pojít zmíněná historie, dostatečné zkušenosti s problematikou či si je sám vědom nedostatečné erudice, je o tomto povinen klienta řádně a dostatečně informovat a odmítnout poskytnutí služby.⁷⁷ V případě, že klient nadále trvá

⁷³ GERLOCH, Aleš. op. cit. s. 165.

⁷⁴ K tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3504/2012, ze dne 15. 1. 2015: „V dané věci nelze dovodit objektivní odpovědnost žalované 1) za škodu vzniklou v souvislosti s výkonem advokacie, neboť žalobkyně nebyly (jak vyplývá z provedených skutkových zjištění) jejími klientkami (viz § 24 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii). Advokát však odpovídá za škodu způsobenou osobám, které nejsou jeho klienty, podle § 420 obč. zák., ať již porušením povinností vyplývajících ze zákona o advokacii, anebo porušením prevenční povinnosti podle § 415 obč. zák.“

⁷⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1738/2009, ze dne 12. 7. 2011.

⁷⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1907/2021, ze dne 17. 8. 2022.

⁷⁷ čl. 8 odst. 3 etického kodexu

na poskytnutí služby, měl by dle mého názoru advokát postupovat svědomitě a obrátit se na specialistu v daném oboru, s jehož pomocí poskytne službu klientovi. V případě, kdy i přes tento postup vznikne klientovi újma, je dle mého dostáno předpokladu k naplnění liberačního důvodu podle § 24 odst. 4 ZoA.

2.2.1. Důvod vzniku odpovědnosti advokáta za újmu způsobenou klientovi

Jak bylo uvedeno již výše, důvodem vzniku odpovědnosti advokáta za újmu způsobenou klientovi je pochybení při výkonu advokacie. V kapitole o výkonu advokacie bylo také zmíněno, že výkonem advokacie se rozumí rovněž veškeré úkony, k nimž je advokát povinen v souvislosti s poskytováním právní služby i poté, kdy je zastupování klienta ukončeno. S tím je spojená pasivní legitimace k náhradě újmy i v případě pochybení při výkonu advokacie, kterému předcházelo skončení smluvního vztahu mezi klientem a advokátem.

Pochybení při výkonu advokacie je obecně porušení povinnosti advokáta vůči klientovi. Tato povinnost ovšem nemusí být uložena pouze zákonem, může jít o porušení povinnosti stanovené předpisem vydaným na základě zákonného zmocnění, tj. typicky stavovského předpisu Komory. Z praktického hlediska je nejčastějším porušením povinnosti stanovené podle § 16 ZoA, který stanoví povinnost advokáta chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, které jsou pro něho závazné, pakliže nejsou v rozporu se stavovským předpisem, o čemž je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Druhý odstavec citovaného ustanovení následně stanoví, že při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné. Velmi častým prohřeškem advokátů je nečinnost, v důsledku které například advokát nepodá opravný prostředek včas, tedy ve stanovené lhůtě.⁷⁸ Rovněž nekomunikace ze strany klienta nezbavuje advokáta povinnosti stanovené citovaným ustanovením. Může se stát, že se neúspěšně blíží konec lhůty k učinění nějakého úkonu, například k podání odvolání. Z důvodu nekomunikace klienta však advokát nemůže mít jistotu, zda má klient vůli takový úkon činit nebo například, zda žádá po advokátovi další postup ve věci, kdy je možné, že v důsledku neúspěchu se rozhodl změnit právní zastoupení. V takovém případě se jeví pro ochranu advokáta nejprůběhavější způsob v podobě podání blanketní formy odvolání.⁷⁹ ⁸⁰Uvedený postup umožní advokátovi dostát své povinnosti chránit oprávněné zájmy klienta, neboť mu zachová možnost další procesní obrany a využití dalších prostředků, k jejichž podání by marným uplynutím lhůty pozbyl práv.

⁷⁸ Např. usnesení Městského soudu v Praze č. j. 54 Co 317/98-246, ze dne 2. října 1998.

⁷⁹ K povaze blanketních odvolání např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 142/99, ze dne 25. 10. 1999.

⁸⁰ LÍZNEROVÁ, Jana. *Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu právní profese*. V Praze: C.H. Beck, 2016, s. 19. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-469-8.

Pokud by však ani přes to nedošlo k navázání kontaktu z důvodů na straně klienta, může nastat naplnění předpokladu pro vypovězení smlouvy advokátem podle § 20 odst. 2 ZoA.

2.2.2. Povinné pojištění odpovědnosti

V souvislosti s vysokou specializací a zároveň obrovskými nároky kladenými na advokáty souvisí rovněž zvýšené riziko spojené s možným pochybením, v důsledku něhož nastupuje odpovědnost advokáta za škodu podle předchozí podkapitoly. S tímto rovněž velice úzce souvisí ochrana jak majetkových zájmů advokáta, tak především ochrana klienta, jakožto laika svěřujícího svou důvěru v právního profesionála. Aby však byla zajištěna patřičná míra jistoty v dobytost potenciálních pohledávek, byla ZoA stanovena povinnost pojištění odpovědnosti za újmu⁸¹, ze kterého jsou posléze uspokojovány nároky klientů vyplývající z újmy vzniklé na základě pochybení advokáta při výkonu advokacie. K povaze zákonné povinnosti pojištění se vyjádřil i ÚS, který dovedil, že *smyslem a účelem zakotvení povinnosti v ustanovení § 24a a násl. zákona o advokacii není jen ochrana samotného advokáta, ale také (a především) jeho klientů, jako eventuálně poškozených. To je dáno samotnou povahou činnosti advokáta, která není (ani nemůže být) prosta chyb, přitom však na jejím výsledku často závisí osud klienta či jeho majetku, a případná pochybení tudíž mohou mít natolik závažné důsledky, že jejich reparace bude zcela mimo majetkové možnosti advokáta*.⁸² Komora, přesněji řečeno odvolací kárný senát, rozvinul výše uvedené, když dovedil, že *podle zákona musí být advokát pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu, a to v přiměřeném rozsahu. Dlouhodobější porušení této povinnosti by nepochybně bylo závažným kárným proviněním. Povinnost pojištění je stanovena na ochranu klientů a její zanedbání klienty bezprostředně ohrožuje. Přitom z hlediska hierarchie či stupně společenské nebezpečnosti jsou nejzávažnější ty delikty advokátů, které ohrožují nebo již přímo poškodí klienty. Pro advokacii jako stav nemůže být nic horšího než ztráta důvěry v očích veřejnosti, tedy klientů nebo potenciálních klientů*.⁸³ Je zajímavé, že Komora často přehlíží smysl pojištění v ochraně případné újmy v majetkové sféře advokáta, ale silně akcentuje skutečnost, že advokacie bez pozitivního vnímání ze strany široké veřejnosti ztrácí své opodstatnění a prestiž, když přímo uvádí, že pro advokacii nemůže být nic horšího, než ztráta důvěry v očích veřejnosti.

2.3. Veřejnoprávní odpovědnost

Jak již bylo uvedeno v předchozích částech, veřejnoprávní odpovědnost znamená vznik deliktního vztahu mezi delikventem a subjektem veřejné moci, za který jedná příslušný orgán

⁸¹ V závislosti na formě výkonu advokacie je povinné pojištění upraveno § 24a, § 24b nebo § 24c ZoA.

⁸² Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/16, ze dne 15. 11. 2016.

⁸³ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 142/04, ze dne 10. 10. 2005.

vykonávající veřejnou moc. Jedná se tedy o dva různé subjekty v nerovném postavení na vertikálním žebříčku. Důležitým rozlišovacím prvkem je rovněž výrazně omezená ingerence poškozeného, neboť opatřování prostředků k následnému vyhodnocení je zpravidla v gesci orgánů veřejné moci.⁸⁴ Zároveň, samozřejmě opět až na výjimky⁸⁵, je řízení zahájováno z moci úřední, tedy poškozený nedisponuje sporem a je-li zahájeno, nemá vůle poškozeného vliv na postup orgánů veřejné moci.

Ohledně veřejnoprávní odpovědnosti je třeba blíže pojednat o explicitně stanovené povinnosti mlčenlivosti podle § 21 ZoA, která je zároveň privilegiem vůči orgánům činným v trestním řízení. Jde o tradiční institut advokátního práva⁸⁶, který zaručuje právo na obhajobu a na spravedlivý trestní proces. Advokát z výsady uvedeného privilegia tak například musí odmítnout výpověď, nebyl-li zbaven mlčenlivosti a je ostatně i chráněn v okamžiku, kdy by došlo ke flagrantnímu porušení povinnosti orgánů činných v trestním řízení respektovat advokátní mlčenlivost, neboť jakýkoliv důkaz, byť sebevíce prokazující vinu obviněného, není možné použít pro rozpor se zásadami opatřování důkazních prostředků v trestním řízení. To však neznamená, že by byl advokát oprávněn vědomě lhát či úmyslně předkládat klamavé údaje. Z toho plyne, že pro účely co nejefektivnějšího výkonu advokacie v této oblasti je potřebná schopnost umné interpretace a argumentace podložené důkazními prostředky, které si advokát na obranu klienta opatří. Jakákoliv umělá dispozice s důkazními prostředky ve smyslu jejich vědomého pozměňování je závažným porušením povinností stanovené zákonem, a tedy kárným proviněním. Podle kárné komise Komory *předložil-li advokát soudu listinu s vědomě podvrženým obsahem, jedná se o použití prostředků vědomě nepravdivých a nečestných, a tedy o závažné porušení povinnosti advokáta.*⁸⁷

Povinnost mlčenlivosti rovněž podporuje i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“), když v § 368 odst. 3 výslovně zbavuje advokáty, a pro úplnost i jejich zaměstnance, obecné povinnosti oznámit trestný čin, dozvěděl-li se o něm při výkonu advokacie nebo právní praxe.

Pro úplnost dodávám, že advokáti, na rozdíl například od soudců, státních zástupců, notářů či soudních exekutorů, nejsou ve vztahu k obecné části trestního zákoníku vedeni mezi úředními osobami, které jsou objektem zvýšené ochrany.⁸⁸ Je jisté, že z definice pojmu úřední osoba nevystává dojem nadřazeného pojmu, pod který by bylo možné přiřadit advokáta. Je však

⁸⁴ § 50 odst. 2 s. ř.

⁸⁵ Podrobněji např. hlava VI, díl 1 správního řádu.

⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 30/2012-47, ze dne 6. 6. 2012.

⁸⁷ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 107/98, ze dne 24. 6. 1998.

⁸⁸ § 127 tr. zák.

důležité mít na paměti, že advokátu může být přiřazen klient, jehož zájmy bude hájit v případě *ex offo* obhajoby. Domnívám se, že v těchto případech, kdy by byl advokát poškozen v souvislosti s výkonem důležité veřejné služby, by bylo vhodné zavést institut analogické ochrany svědčící i těmto advokátům.

Veřejnoprávní delikty se dělí na trestné činy, přestupky a jiné správní delikty a konečně na disciplinární delikty, které jsou meritem pojednání této práce.⁸⁹

2.4. Kárná odpovědnost

Kárnou odpovědností rozumíme odpovědnost za spáchání disciplinárního deliktu. Její definici v ZoA nebo jiných advokátních předpisech nenajdeme. V kontextu se dříve rozebíranou odpovědností soukromoprávní ji charakterizuje změna vztahu mezi subjektem porušivším svou povinnost a oprávněným subjektem k uplatnění právních následků. V případě kárné odpovědnosti advokátů vzhledem ke vzpomínané osobní působnosti orgánů Komory bude na straně odpovědného subjektu vždy jen a pouze advokát nebo advokátní koncipient, tedy osoba zapsaná v tom kterém seznamu vedeném Komorou. Řízení bude alespoň v prvním a druhém stupni naopak vždy probíhat před příslušným orgánem Komory. Připomínám, že uplatnění právních následků Komorou může probíhat nezávisle na uplatnění právních následků poškozeným klientem, a to oboje na základě jediného porušení povinnosti při výkonu advokacie.

Důsledkem vyvozeným z kárné odpovědnosti je kárné provinění. Z hlediska zákona se kárným proviněním rozumí závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem s výjimkou AML zákona nebo stavovským předpisem.⁹⁰ Z hlediska správního trestání jde o tzv. disciplinární delikt. Disciplinárního deliktu se může dopustit výlučně fyzická osoba, která je součástí určitého organizačního uskupení, v němž jsou dána jistá pravidla a řád.⁹¹ Na poli advokacie je možno postihnout i advokáta, který není součástí Komory v pravém slova smyslu, neboť má například pozastavený výkon advokacie z jakéhokoliv důvodu. Samotné pozastavení advokacie neznamenaá vynětí z kárné pravomoci Komory.⁹²

Stejná situace platí i v soukromé sféře advokáta. Alespoň k takto extenzivnímu výkladu přistoupil Nejvyšší správní soud v již citovaném rozsudku sp. zn. 5 As 34/2003: „*pokud § 17 AZ ukládá advokátovi povinnost chovat se při výkonu svého povolání - advokacie určitým způsobem, pravidla profesionální etiky jej zavazují k určitému chování nejen při výkonu*

⁸⁹ GERLOCH, Aleš. op. cit. s. 168.

⁹⁰ § 32 odst. 2 ZoA

⁹¹ BOHADLO, David, Lukáš POTĚŠIL a Jan POTMĚŠIL. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. V Praze: C.H. Beck, 2013, s 5. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-413-1.

⁹² § 9a odst. 2, písm. d) ZoA

advokacie, ale i v soukromé sféře, přičemž hlavním důvodem je ochrana advokátního stavu a ochrana veřejných zájmů, přičemž z těchto hledisek je třeba požadavky vymezené v čl. 4 odst. 1 pravidel, tedy všeobecné požadavky na poctivé, čestné a slušné chování advokáta, chápat jako generální skutkovou podstatu pokrývající pravidla v celé jejich šíři. Požadavek poctivosti, čestnosti a slušnosti platí tedy nejen pro výkon advokacie, ale i pro soukromý život advokáta, pro vztahy k jeho soukromým věřitelům a dlužníkům, pro jeho projevy na veřejnosti, pro jeho chování ve společenském styku apod.“ Je otázkou osobního zvážení každého, zda obdobný extenzivní výklad povinností advokáta vzhledem k jeho odpovědnosti považuje za přiléhavý. Z mého pohledu je nutné vzít v potaz vážnost advokátní profese, k jejímuž snížení může nepochybně dojít například nedůstojným chováním veřejně známé osobnosti, jež je běžně spojena s advokací. Domnívám se, že je účelné postihovat takové chování, které není v souladu s obecně přijímaným korektivem dobrých mravů nebo morálního cítění a etiky. Konkrétním případům se pak budu věnovat v jiné kapitole. Vázaností v soukromé sféře je však nutné prakticky poměřovat s jinými právy, třeba i ústavněprávního charakteru. Určitou korekci nabídl v tomto smyslu Nejvyšší soud, a to v souvislosti se zaručeným právem svobody projevu, resp. přiměřené kritiky⁹³.

Rozhodování o případné vině a trestu⁹⁴ spadá do působnosti Komory. Komora má v souladu se zákonem o advokacii zřízenou kárnou komisi, jejíž složení je voleno advokáty (pozn. nikoli koncipienty) na sněmu Komory tajnou volbou.⁹⁵ Kárná komise je oprávněna rozhodovat na základě podané kárné žaloby, k jejímuž podání je aktivně legitimovaný pouze kárný žalobce⁹⁶. Podání kárné žaloby je stiženo subjektivní lhůtou jednoho roku a zároveň lhůtou objektivní v délce trvání tří let.

Celému procesu kárného řízení je věnována 5. kapitola této práce.

⁹³ Nejvyšší soud ve svém rozsudku 30 Cdo 2591/2011-I, ze dne 10.1.2013 uvedl, že: *Ač požadavek poctivosti, čestnosti a slušnosti platí nejen pro výkon advokacie, ale i pro soukromý život advokáta, jeho projevy na veřejnosti a jeho chování ve společenském styku, nelze dovozovat, že by advokát byl, na rozdíl od ostatních občanů, omezen v ústavně zaručené svobodě projevu, resp. v právu na kritiku.*

⁹⁴ Řečí zákona o kárném opatření.

⁹⁵ § 43 písm. a) ZoA

⁹⁶ V souladu se zákonem o advokacii je kárným žalobcem předseda kontrolní rady Komory nebo ministr spravedlnosti.

3. Etika

Mám-li uvést problematiku etiky a její promítnutí v kárné odpovědnosti, musím nejdříve zodpovědět otázku, co vlastně etika je, její význam a čím se liší etika běžného občana, neboli etika absolutní⁹⁷, a etika profesní, konkrétněji etika advokáta. Filozofická nauka navíc rozlišuje mezi pojmy etiky, morálky a mravnosti⁹⁸, ovšem hlubší rozbor těchto pojmů není dle mého názoru pro tuto práci účelný. Navíc považuji za neuctivé vůči dalšímu vědnímu oboru vydávat se, jako osoba ve filozofii nevzdělaná, cestou výkladu pojmů, jež pro svou komplexnost není jednotně přijímán ani odborníky a autoritami z předmětné sféry. Omezím se tedy toliko na pojem etika, který se pokusím přiblížit k meritu zkoumané problematiky.

Etika je teorie morálky, filozofická disciplína, která se zabývá mravními jevy v nejširším slova smyslu. Usiluje především o vzájemné promítnutí toho či onoho filozofického směru k základním problémům lidského života, zejména o posouzení lidských činů z hlediska svědomí⁹⁹. Slovy známého českého spisovatele Vladimíra Neffa etika hlouběji nestanoví, *mám-li či nemám-li platit daně, smím-li či nesmím-li lhát; jejím jediným úkolem je najít princip, který by člověku umožnil přesně a neomylně rozlišit dobré od špatného, jinými slovy úkolem etiky je najít vždy, za všech časů a okolností a pro všechny lidi platné kritérium mravného a nemravného*¹⁰⁰.

Stopy bádání po tom, co je dobré či špatné, morální nebo nemorální však zaseli již antičtí filozofové, jako například Sokrates, Platón nebo Aristoteles¹⁰¹. Z toho vyplývá, že lidstvo se pokouší přijít na odpověď na otázku, co je správné, již od nepaměti. Nelze ovšem identifikovat etiku běžného života s etikou určitého společenství, neboť takové společenství se může řídit odlišnými mravními normami, které se od běžných pravidel slušnosti liší.¹⁰² Specifika fungování určitého společenství, která se odvíjí od jeho postavení ve společnosti, může být v přímém rozporu s obecně přijímanou ideou etického chování. Podle Nesvadby je profesní etika tázáním po smyslu dané profese a kultivace osobnosti příslušníka dané profese, rovněž i neustálá a kritická reflexe hodnotového a normativního založení dané profese.¹⁰³ Nesvadba ve svém pojednání o profesní etice uzavírá zajímavou myšlenkou, že v případě profesní etiky se jedná o specifický způsob uchopování světa, který mimo jiné předpokládá jistou míru poodstoupení a zdrženlivosti ve smyslu metodické i etické zásady zřeknutí se generálních

⁹⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 287.

⁹⁸ NESVADBA, P. K filosofickým předpokladům profesní etiky. Forum 2019, s. 1 - 5. ISSN 1214-8725.

⁹⁹ Rubeš, Bulletin advokacie 11-12/2003, s. 19.

¹⁰⁰ NEFF, Vladimír. *Filozofický slovník pro samouky, neboli, Antigorgias*. Praha: Družstevní práce, 1948., s. 126.

¹⁰¹ Termín etika vlastně zavedl posledně jmenovaný v průběhu 4. stol. př. n. l.

¹⁰² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 287.

¹⁰³ NESVADBA, P. op. cit 79.

soudů.¹⁰⁴ Tuto tezi bych pro potřeby své práce pouze přetlumočil svými slovy a pozměnil užitý termín poodstoupení na dle mého názoru výstižnější termín odosobnění a využil ho na analogickou situaci u lékařů. Lékař, jako profesionál v jiném odvětví, má z hlediska profesionální etiky mnohdy obdobná etická dilemata jako advokát. Je rovněž povinen poskytnout péči všem bez rozdílu, bez ohledu na původ, rasu, pohlaví, ale i na minulost daného pacienta. Z hlediska etiky je rovněž povinen se odosobnit a ctít svou úlohu ve společnosti, k níž se zavázal. V okamžiku výkonu své profese tedy nesmí na osobu, již poskytuje službu sobě vlastní, pohlížet jako na individualitu, ale jako na objekt, jemuž v souladu s korektivy svého postavení ve společnosti musí poskytovat nejvyšší možnou míru pomoci. Analogicky totéž platí u advokátů.

3.1. Kodifikace systému etických pravidel

Profesní etika je z pohledu deontologického poddruhem etiky, jejímž předmětem je zkoumání systémů norem upravujících vztahy mezi odborníky a jejich klienty, veřejností a ostatními profesními příslušníky. Její účel je zjevný, ukotvit původně vzniklé tradice a obyčeje v právně relevantních kodexech, které zajistí téměř bezvýjimečné dodržování smyslu a podstaty činnosti, jež ze svého principu vyžaduje vymahatelnost takových pravidel. Podle Lukniče jsou tři základní druhy kodexů podle ambicí.¹⁰⁵ Nejprve aspirační kodexy, které vyjadřují jisté ideály, k nimž by mělo směřovat chování subjektu. Dále kodexy výchovné, které obsahují přesně vymezené pokyny s podrobným komentářem, jak postupovat v jaké situaci a v neposlední řadě poté regulační kodexy, tedy kodexy obsahující soubor pravidel základů řešení stížností.

Kodifikace pravidel etického chování, které je souladné se zajištěním poslání každé takto specifické činnosti, je tedy esenciálním prostředkem jejího vynucování a zajištění dodržení smyslu a podstaty. Především, že v tuzemsku se advokacie stala jedním z prvních povolání, které si začalo systematicky klást otázky o eticky přijatelných způsobech jeho výkonu a jistém minimálním mravním minimu na něj kladeném.¹⁰⁶ Tomu odpovídá i z mého pohledu logická struktura etického kodexu, který systematicky v části druhé „pravidla profesionální etiky“ nejprve pojednává o povinnostech advokáta ke klientovi¹⁰⁷, poté o povinnostech k advokátnímu

¹⁰⁴ NESVADBA, P. op. cit 79.

¹⁰⁵ LUKNIČ, Arnold S.: *Štvrtý rozmer podnikania – etika*. Bratislava: SAP-Slovak Academic Press, 1994. 344 s. ISBN 80-85665-30-1. s. 198.

¹⁰⁶ ČERMÁK, Karel: Profesionální etika advokáta – předpoklad řádné funkce právního státu. In: *Karlovarské právníké dny*. Praha: Linde Praha, s.r.o., 1998. s. 29-32. ISBN 80-86131-03-3.

¹⁰⁷ Etický kodex. op. cit Oddíl druhý.

stavu¹⁰⁸ a ve zbytkové kategorii jiných povinností advokáta teprve řeší povinnosti advokátů v řízení před soudy a jinými orgány¹⁰⁹ či vztah s veřejností¹¹⁰.

3.2. Možná etická dilemata advokátní etiky

Ještě před základní deskripcí vybraného morálního dilematu z pohledu advokátní etiky bych pouze předestřel svůj pohled na danou problematiku. Dle mého názoru je níže vyobrazenou situaci nutné vnímat z pozice profesionála, který se ujal své pozice ve společnosti na základě svého osobního a dobrovolného uvážení. Zaváže-li se osoba jako profesionál, musí u ní dojít k ráznému odosobnění, či poodstoupení, jak uvedl Nesvadba, ve smyslu striktního dodržení hranic posouzení určité situace profesionálem od morálního cítění vrozeného, kterým je daná osoba nadána od narození a postupně vedena výchovou a sociálním prostředím. Logicky tak dochází k situaci, kdy není výjimkou, že z osobního hlediska by jedinec postupoval jinak v zájmu absolutní etiky, než jak mu velí etika profesní.

Pro ilustraci morálního dilematu využiji případ z USA, a to konkrétně případ dnes již zesnulého Lee Waynea Hunta. Hunt byl odsouzen za dvojnásobnou vraždu v roce 1986, a to společně s Jerrym Cashwellem. Ten měl svému advokátovi Staplesovi Hughesovi sdělit, že předmětné vraždy spáchal pouze on bez jakéhokoliv podílu Hunta. Ačkoliv však Hughes věděl, že byl Hunt odsouzen za vraždu, kterou nespáchal, s informací vyšel na veřejnost až po sebevraždě Cashwella, ke které došlo ve věznici v roce 2002. Podle jeho vyjádření ho toto tajemství tížilo po celé roky, ale ke zveřejnění se odhodlal až po smrti Cashwella, neboť se mu to v ten okamžik zdálo „eticky přijatelné“ a „morálně nutné“. Tento případ může být zajímavý i tím, že nejenže Hunt nebyl osvobozen, ale dokonce ve vězení zemřel v roce 2019, nad to byla proti advokátu Hughesovi zahájena tavní obdoba kárného řízení, a to pro porušení povinnosti advokátní mlčenlivosti.¹¹¹ Troufám si tvrdit, že většinová společnost by po popisu podobného případu jednání advokáta Hughse ostře odsoudila, neboť z hlediska základní mezilidské empatie je bezesporu osud Hunta naprostou tragédií. Z profesního hlediska je ovšem nutné poznamenat, že institut advokátní mlčenlivosti představuje samotný základ advokátní profese, bez něhož by výkon advokacie postrádal jakéhokoliv smyslu. Pokud bychom přistoupili na premisu, kdy je možné z pohledu subjektivního vnímání morálky ignorovat podstatný instrument práva na obhajobu, jehož účelem je zajištění kontraktornosti procesu jako opozitu inkvizičního procesu, k čemu by poté celá advokacie byla? Je proto z mého pohledu podivné, že ze strany

¹⁰⁸ Etický kodex. op. cit Oddíl třetí.

¹⁰⁹ Etický kodex. op. cit Oddíl čtvrtý.

¹¹⁰ Etický kodex. op. cit Oddíl pátý.

¹¹¹ BENKOVIČ, Mgr. Adam. Nemorální etika? Advokátní mlčenlivost u mylných odsouzení a srovnání úpravy v USA a ČR. Právní prostor [online]. [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/nemoralni-etika-advokatni-mlcenlivost-u-mylnych-odsouzeni-a-srovnani-upravy-v-usa-a-cr>

volených politiků dochází ke krokům, které mají za cíl omezit povinnost mlčenlivosti advokátů.¹¹² Obdobné výroky shledávám pro společnost, jež si zakládá na ústavněprávní rovině na liberálně demokratickém pojetí státnosti, jako velice nebezpečné. Samotná úprava povinnosti mlčenlivosti nevykazuje dle mého názoru z právního hlediska jakékoliv deficity, které by vyžadovaly zásahy do jejího smyslu a podstaty.

3.3. Etické chování vůči klientovi

Advokát je v rámci výkonu své profese nadán množstvím privilegií i povinností, kterými je korigován jeho vztah vůči klientovi a věci, která mu byla klientem svěřena. Z principu jde o základní problematiku advokátní profese. Podrobíme-li zkoumání samotnou genezi těchto práv, povinností a privilegií, seznáme, že jejich základem jsou ustanovení Listiny, o kterých bylo pojednáno úvodem této práce. Aby byla vymahatelná, jsou upraveny základní parametry vztahu advokát - klient, které například přímo zapovídají advokátovi využívat informace získané od klienta ve svůj prospěch¹¹³ nebo užívat získaných informací klientem jedním, ku prospěchu klienta druhého¹¹⁴. Nejvýraznějším privilegiem, na kterém stojí základ kontradiktornosti trestního řízení, je pak již vzpomínaná výjimka z obecné povinnosti oznámit trestný čin¹¹⁵, tedy privilegium ve vztahu k orgánům činným v trestním řízení na straně jedné a zároveň i povinnost vůči klientovi na straně druhé.

Z pohledu etického kodexu je nejprve nutné zmínit všeobecné pravidlo dle čl. 4 odst. 1, které stanoví, že advokát je povinen poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu. Toto všeobecné pravidlo chování je velmi často uváděno v příslušných kárných rozhodnutích jako jedno z porušených pravidel chování, ač primárně porušeným pravidlem je jiná, konkrétněji etickým kodexem stanovená, povinnost určitého chování. Základní povinností advokáta ke klientovi je upozadění vlastních zájmů, či zájmů jiných advokátů, před oprávněnými zájmy klienta¹¹⁶. Velice důležitou povinností je dále povinnost advokáta postupovat se stejnou péčí a svědomitostí v případech, kdy byl advokát ustanoven soudem nebo určen Komorou.¹¹⁷ Častým problémem advokátů však v kontrastu s uvedenou povinností je, že případům, v nichž byli takto ustanoveni či určeni, věnují menší péči než případům, kterých se zhostili sami na základě dobrovolně převzaté plné moci.¹¹⁸

¹¹² Naposledy například poslanec Pirátské strany Michálek navrhol prolomení advokátní mlčenlivosti v zájmu zamezení daňovým únikům <https://www.ceska-justice.cz/2018/03/pirat-michalek-chce-pritvrdit-novele-danoveho-radu-prolamovani-mlcenlivosti-advokatu/>

¹¹³ Etický kodex. op. cit. čl. 6 odst. 4.

¹¹⁴ Etický kodex. op. cit. čl. 6 odst. 4.

¹¹⁵ § 21 odst. 1 ZoA

¹¹⁶ Etický kodex. op. cit. čl. 6 odst. 1.

¹¹⁷ Etický kodex. op. cit. čl. 6 odst. 2.

¹¹⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 287.

Příčina je zjevná, ovšem do dnešního dne stále nedostatečně vyřešená. Valná většina ustanovených advokátů pramení z potřeb nutné obhajoby, kdy platí tzv. advokátní přímus, tedy toliko advokát je oprávněn poskytovat obhajobu v trestní věci. Poté se v praxi odměna advokáta určuje na základě advokátního tarifu¹¹⁹, resp. tarifních hodnot, jež mají odrážet složitost věci dle trestní sazby určené příslušnými ustanoveními advokátního tarifu. Jak bude rozebráno dále, výše odměn však nebyla jakkoliv měněna po značnou dobu, tedy z pohledu průběhu času lze s jistotou uvést, že nebylo reagováno na vývoj ekonomických vlivů, jakým je například inflace. Advokát tedy odvádí stále stejnou práci, má povinnost ji odvádět svědomitě a s řádnou péčí, ačkoliv odměna setrvává na hodnotách relevantních z dob před dvěma dekádami. Pro ilustraci *argumentum ad absurdum* poukazují na to, že jde-li o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody převyšující deset let anebo za který lze uložit výjimečný trest, stanoví právní předpis tarifní hodnotu 50.000 Kč¹²⁰, tedy za jeden úkon právní služby odměnu ve výši 3.100 Kč¹²¹. Odměna je úkonová, tedy jako taková nezohledňuje časovou náročnost jednotlivého úkonu, která bude v zásadě diametrálně odlišná u odvolání a například stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Uvážíme-li časovou dotaci deseti hodin k sepsání odvolání ve věci například zvláště závažného zločinu vraždy, činí hodinová sazba 310 Kč, která ovšem ještě nepodlehla daňovým a jiným veřejnoprávním povinnostem, odečtu povinností advokáta vůči Komoře nebo povinností pramenících z provozu kanceláře. Čistý zisk z předestřeného úkonu v ilustrovaném případě tedy dalece neodpovídá potřebným znalostem a poskytovaným know how, ale spíše pracovnímu poměru na dohodu o pracovní činnosti studenta. Obhajobu *ex officio* považují za realizaci práva na obhajobu, která je chráněna ústavním pořádkem. Stávající nastavení odměn tedy považují za nejen nepřijatelné, ale jdoucí proti smyslu ústavně zaručených práv obhajovaného, s ohledem k ústřednímu tématu práce pak jako zcela zbytečný faktor potenciálně zvyšující riziko vzniku kárné odpovědnosti. Výkon advokacie nemůže být brán jako charitativní činnost, pokud se sám advokát nerozhodne poskytovat své služby *pro bono*. V zájmu opravdu spravedlivého nastavení by se tak dle mého měl zkoumat ekonomický vývoj společnosti od chvíle přijetí pravidel mimosmluvního odměňování a na základě provedeného zkoumání poté zjištěným číslem znásobit výši odměn či pouze v případě obhajoby v trestním řízení příslušné tarifní hodnoty.

Z psychologického hlediska je rovněž jasné, že primárně se bude jakýkoliv subjekt soustředit spíše na činnost, jejíž odměna spravedlivě odráží množství vykonané práce. Nechci

¹¹⁹ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

¹²⁰ § 10 odst. 3 písm. d) advokátního tarifu.

¹²¹ V souvislosti s § 7 advokátního tarifu.

omlouvav zjevně lhostejný přístup ke klientům, jejichž majetkové poměry neumožňují hradit výdaje za právní zastoupení, ale *de lege ferenda* by mělo být v zájmu zákonodárce podporovat nezávislost justice tím, že budou advokáti motivováni co možná nejvíce k podání dobře odvedené práce. To samé lze rovněž prohlásit v rámci prevence případných kárných provinění. Je z mého pohledu s podivem, že například u soudců není ze strany výkonné moci obdobná konverzace takovým tématem. U advokátů se ovšem většinou poukazuje na skutečnost, že případnou újmu mohou zhojit prací na jiných věcech, kde jsou placeni dle dohodnutých smluvních parametrů. Pokládám však řečnickou otázku: Pokud mám jako osoba na výběr ze dvou možností, kdy první vygeneruje zajímavou odměnu a druhá nikoli, kam bude primárně zaměřena pozornost? Odpověď je z mého pohledu naprosto zjevná, pokud vezmeme v úvahu průměrně smýšlejícího jedince. Je tedy v zájmu budoucnosti justičního systému, aby se advokáti přestali dokola opomíjet a byli odměňováni se stejnou samozřejmostí jako jiné, na rozdíl od advokátů na státu závislé, právnícké profese.

3.3.1. Etické otázky odměňování

U etické otázky odměňování se ještě na malý moment zastavme. Jak již bylo zmíněno, nemám v úmyslu se zabírat zevrubnou analýzou odměňování v advokátní oblasti, neboť to nepovažuji za účelné směrem k meritu této práce. Považuji ovšem za zajímavou rozhodovací praxi stran kárných rozhodnutí. Klíčová distinkce v odměňování pramení z rozdělení mimosmluvní a smluvní odměny. Mimosmluvní odměna, stanovená vyhláškou Ministerstva spravedlnosti o advokátním tarifu, představuje subsidiární úpravu, jestliže si advokát s klientem nesjedná výši odměny *inter partes*. Ovšem neuplatní se zde bez dalšího zásada smluvní volnosti, neboť i sjednaná odměna musí podléhat stanoveným etickým pravidlům, zejména podle čl. 10 etického kodexu. Výše sjednané odměny může být dána i konkludentním ujednáním, ač se v praxi, z pochopitelných důvodů, vyskytují výlučně písemně sjednané smlouvy, jejíž nedílnou součástí je většinou i výše odměny či samostatná inominátní smlouva podle ustanovení občanského zákoníku. Ovšem musí být sjednáno alespoň toliko, že odměna se výslovně neřídí ustanoveními o mimosmluvní odměně. Vyúčtuje-li advokát výši smluvní odměny, ač nebyla sjednána řádná smlouva určující odměnu, dopouští se advokát kárného provinění bez dalšího.¹²² Rovněž je závažným kárným proviněním, je-li výše odměny vyúčtována v rozporu s ujednáním, na čemž advokát setrvává, ač byl klientem na své pochybení upozorněn.¹²³ Významným etickým prohřeškem, zároveň samozřejmě i kárným proviněním, ujistí-li advokát klienta o tom,

¹²² Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 16/01, ze dne 18. 10. 2001.

¹²³ Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 34/02, ze dne 11. 10. 2002.

že odměna bude vyčíslena podle parametrů o mimosmluvní odměně, načež následně vyfakturuje částku znějící smluvním ujednáním.¹²⁴

3.3.1.1. Objektivní kritéria

Podle čl. 10 odst. 2 etického kodexu nesmí být odměna ve zřejmém rozporu k hodnotě a složitosti věci. Hodnota a přiměřenost věci jsou tedy na první pohled objektivními kritérii, která závisí na věci jako takové. Pro ozřejmění kritéria hodnoty věci může posloužit tarifní hodnota podle ust. § 8 a násl. advokátního tarifu¹²⁵, ovšem bez její následné aplikace na výši mimosmluvní odměny. K vyslovenému kritériu se vyjádřil ve své starší judikatuře například i Nejvyšší soud, který uvedl, že „*Pro posouzení, zda se dohoda o smluvní odměně advokáta nepříčí dobrým mravům, slouží jako jedno z kritérií i hodnocení, zda tato dohoda byla sjednána v souladu s Pravidly profesionální etiky a Pravidly soutěže advokátů České republiky, zejména zda je sjednaná odměna přiměřená.*“¹²⁶ Složitost věci je ze své podstaty dalším z mnoha právních pojmů neurčitého významu. Podle Čermáka se složitost věci neodvíjí pouze od charakteru poptávané služby, ale rovněž je dána cílem, který klient vyžádáním služby sleduje, což se pak promítá do rozsahu advokátem poskytnuté služby a do vynaloženého času, který na tuto službu musel vynaložit.¹²⁷

3.3.1.2. Subjektivní kritéria

Navazující bod článku 10 etického kodexu rozvíjí výše uvedená objektivní kritéria o subjektivní hodnoty, které se váží k osobám advokáta a klienta. *Posouzení přiměřenosti smluvní odměny musí přihlídnout zejména i k poměru vyjednávacích schopností a možností obou aktérů, k rozsahu informací klienta o poměrech na trhu právních služeb.* Z principu jde o další ustanovení primárně chránící zájmy klienta, jež vstupuje do jednání s profesionálem na poli, ve kterém často disponuje laickými znalostmi problematiky. Z významu této povinnosti vážící se ke stanovení přiměřené odměny hrazené z prostředků klienta je tedy advokátovi zapovězeno využívat své převahy ve smyslu nabytých znalostí za účelem nadhodnocení služby. Domnívám se však, že nepatří-li klient mezi laickou veřejnost nebo má-li postavení například obchodní korporace s většími možnostmi, nebude se moci odvolávat na toto ustanovení.¹²⁸ Dle mého názoru uvedené korektivy subjektivních kritérií svazují zásadu smluvní volnosti mezi advokáty a klienty. Výše uvedené mělo dle mého opodstatnění v dobách, kdy poptávka dalece převyšovala

¹²⁴ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. 135/05, ze dne 11. 12. 2007.

¹²⁵ ŘEHULOVÁ, Lenka. Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu. Právní rozhledy. Praha: C.H. Beck, 2012, roč. 20, č. 7, s. 242. ISSN 1210-6410.

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 506/2001, ze dne 19. 6. 2003.

¹²⁷ Čermák, K. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. vydání. Praha: Česká advokátní komora, 2000. 72 s. S. 35.

¹²⁸ Podobně jako je tomu například v občanském právu se spotřebitelskými právy.

nabídku na poli právních služeb poskytovaných advokáty, čímž byli potenciální klienti značně omezeni ve vyjednávací pozici. Při dlouhotrvajícím trendu neustálého zvyšování počtu zapsaných advokátů, tedy subjektů nabízejících své služby, by dle mého názoru měla být přenesena vyšší míra odpovědnosti na subjekty poptávající předmětné služby, a to s odvoláním ke skutečnosti, že dle mého je možnost výběru dostatečná. Je samozřejmě na zvážení čtenáře, zda na predestrenou tezi přistoupí či nikoliv. Ovšem je vhodné rovněž připomenout, že riziko spočívající ve výběru advokáta a jeho podmínkách není rozdílné od jiné, tolik neregulované činnosti, na níž dopadají obecná ustanovení v občanském zákoníku.

Dalším subjektivním kritériem jsou *speciální znalosti, zkušenosti, pověst a schopnosti advokáta* pro posouzení přiměřenosti odměny. Pravidlo shledávám umožňujícím advokátovi lépe zpeněžit svou odbornost nabytou díky péči a úsilí ve spojení s časem, kterému se dané specializaci věnoval. *Povaha a trvání vztahů mezi advokátem a klientem* se jistě odrazí ve výši odměny zejména z toho pohledu, že při delší kooperaci nebo vyřizování věcí obdobného charakteru je advokát obeznámen s mnohými okolnostmi klienta, což mu zpravidla umožňuje novou věc vyřídit rychleji a s hladším průběhem. *Časové požadavky klienta na vyřízení věci, obtížnosti a novost skutkových i právních problémů spojených s věcí a pravděpodobnost, že v důsledku převzetí věci klienta bude advokát muset odmítnout převzetí jiných věcí* je parametrem, který může, a ve většině případů by i měl, advokát zohlednit ve výši odměny. Podobně jako je tomu u nákladů obětované příležitosti, advokát převzetím náročné věci, která mu znemožní pracovat na jiných věcech, musí nějakým způsobem vyvážit rentabilitu takového rozhodnutí.

Posledním ustanovením článku 10 etického kodexu, kterému se chci v této podkapitole věnovat, je odstavec 4, jež stanoví, že advokát *o svých výkonech pro klienta vede přiměřené záznamy, jejichž obsah na požádání klientovi poskytne s úplným vysvětlením*. Samozřejmě jde o posílení jistoty klienta, že platí za opravdu odvedenou práci. Ve vztahu k porušení této povinnosti je praxe kárného senátu poměrně bohatá. Kupříkladu tvrdí-li advokát, že podal žalobu, ač ji nepodal, ale přesto úkon vyúčtoval, jednal v hrubém rozporu se základními principy advokátní etiky.¹²⁹ Jako jednání nečestné, respektive jednání snižující důstojnost advokátního stavu, bylo shledáno i to, žádal-li advokát proplacení úkonů, které advokátní tarif vůbec nezná.¹³⁰

¹²⁹ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 150/07, ze dne 5. 9. 2008.

¹³⁰ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 355/98, ze dne 15. 2. 2006: „*Advokát, který neuzavře s klientem odměnu, která by byla v souladu s advokátním tarifem... a služby za právní pomoc vyúčtuje způsobem odporujícím platným předpisům, přičemž není schopen účetními doklady doložit vynaložení značných prostředků klienta na tzv. „nadstandardní“ služby, zpochybňuje prestiž advokacie a důvěru ve služby advokacie jako celku.*“

Z principu věci tedy vyplývá, že naučtuje-li advokát úkony, které nebyly provedeny, dopustí se kárného provinění, neboť jedná v hrubém rozporu s pravidly profesní etiky.¹³¹

3.3.2. Některé další etické povinnosti advokáta vůči klientovi

Advokát je povinen zvýšené péče o klienta i ve smyslu rádcovství ve sporu. Měl by být schopen svému klientovi, jako zpravidla právnímu laikovi, řádně vysvětlit po své analýze šance na úspěch ve sporu, což s ohledem k mnohdy značně zkreslenému subjektivnímu vnímání skutečností klientem může být problém. Advokát nesmí za vidinou svého obohacení nebo za účelem zajištění si dlouhodobé práce v kauze, která bude z jeho pohledu podrobena zdoluhavému soudnímu přezkumu bez vyšší pravděpodobnosti úspěchu, sdělovat klientovi nerealistické vize, pokud si je sám z pozice profesionála vědom nepravdivosti svých sdělení. Advokát samozřejmě nemůže mít jistotu podoby budoucích kroků protistrany, musí však dostatečně předvídat, s jakými důkazy, tvrzeními a jinými skutečnostmi se bude muset s vyšší pravděpodobností vypořádat. Musí dostatečně vytěžit klienta a připravit ho na možné eventuality. Rovněž by měl být připraven odhadnout finanční náročnost sporu¹³². S případným pochybením je pak dále spojena povinnost být pojištěn, což bylo přiblíženo v jedné z předchozích kapitol.

3.4. Kolegiální etika

Advokáti jako členové stejného stavu se k sobě musí vzájemně chovat uctivě a korektně. Pro řešení sporů mezi advokáty je zavedeno tzv. smírčí řízení, jež je obligatorním prostředkem řešení sporů, pramení-li tyto z titulu výkonu advokacie.¹³³ V předmětném ustanovení je tradičně akcentována vážnost a čest advokátního stavu jako celku. Obligatorní účinek však platí pouze dovnitř Komory, respektive vůči jejím členům, kteří jsou postihnutelní kárně za jeho nevyužití, ovšem obrátí-li se na civilní soud s příslušným návrhem na zahájení řízení, soud jej projedná. Jak dovodil Nejvyšší soud *stavovská povinnost využít smírčího řízení před orgány Komory, nepředstavuje podmínku civilního řízení ve smyslu § 103 o. s. ř. Nesplnění této povinnosti ve sporu dvou advokátů nemůže vést k zastavení řízení pro nedostatek pravomoci soudu.*¹³⁴ Není-li meritem sporu výkon advokacie nebo je-li sporu účastna třetí osoba, tato povinnost odpadá, smírčí řízení má tedy v takové situaci fakultativní povahu.¹³⁵

¹³¹ Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 22/98, ze dne 10. 4. 1998.

¹³² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 289.

¹³³ § 28 odst. 1 ZoA

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 62/2020, ze dne 24. 6. 2020.

¹³⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 289.

Advokát z principu kolegiální etiky dále nesmí přijmout zmocnění k zastupování klienta, o kterém ví, že je zastoupen advokátem, aniž by k tomu měl od tohoto advokáta souhlas¹³⁶, či je zapovězeno jednat přímo s protistranou, zastoupenou advokátem bez předchozího souhlasu tohoto advokáta.¹³⁷

Kolegialita se v neposlední řadě dotýká i pravidel soutěže mezi advokáty. V jiných zemích, kupříkladu v USA, mohou tamní advokáti využívat reklamních billboardů, nebo si nechávají zaplatit televizní inzerci podobně jako je tomu pravidlem u jiných podnikatelských subjektů. Část třetí etického kodexu však značně omezuje možnosti reklamního působení tuzemských advokátů.¹³⁸ Je namístě poznamenat, že cílená reklama má pochopitelnou tendenci k přehánění a mírnému povyšování se nad konkurencí. Vzhledem ke skutečnosti, že advokáti vykonávající praxi na území České republiky však nemohou užívat jiných než přesných a neklamavých informací a zároveň jsou povinni respektovat povinnosti mlčenlivosti a další základní hodnoty advokacie¹³⁹, uchylují se mnohdy k více skrytému způsobu sebepropagace, kupříkladu formou e-mailové korespondence s nevyžádanou nabídkou právních služeb. Takové jednání je ovšem postihováno jako kárné provinění.¹⁴⁰ V zájmu prevence podobných jednání ovšem vyvstává otázka, zda je potřebné omezovat reklamní působení advokátů, když se tito dopouštějí poté odkazovaného chování. Dle mého názoru, s přihlédnutím k charakteru dnešní doby informačních technologií, postrádá omezení reklamního působení advokátů smyslu. Jistě zcela klamavá, zesměšňující či jiná nekalostní reklama, nemůže být tolerována, ovšem mechanismy postihu tohoto chování již obsahuje občanský zákoník. Nejsem si tedy jistý, zda má speciální úprava pro advokáty opodstatnění a zda spíše není na škodu ve vztahu ke klientům a v zájmu lepší sebepropagace advokátů či celých kanceláří, resp. přímo Komory. Podle Evropského soudu pro lidská práva navíc může být disciplinární trest uložený členu advokátní komory za porušení zákazu profesní inzerce přiměřeným zásahem do svobody projevu.¹⁴¹

3.5. Etika chování vůči soudům a jiným orgánům

Advokát je povinen zachovávat pravidla etického chování i při soudních jednáních nebo při jednání s jinými orgány. Základem uvedené povinnosti je zejména ctít a dbát důstojnosti jiných profesí a současně dodržovat a nesnižovat důstojnost advokátní profese. Advokát se tak při svém jednání se soudy nesmí svým jménem dopouštět dehonestujících výroků, nemístných názorových soudů či jiného neakceptovatelného chování. Příkladem obdobného kárného

¹³⁶ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 38/2009, ze dne 7. 5. 2010.

¹³⁷ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 93/2014, ze dne 10. 2. 2015.

¹³⁸ Zejména s přihlédnutím čl. 25 až čl. 26a etického kodexu.

¹³⁹ Etický kodex. op. cit. čl. 25.

¹⁴⁰ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 33/2014, ze dne 12. 12. 2014.

¹⁴¹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva sp. zn. 15450/89, ze dne 24. 2. 1994.

provinění je, jestliže advokát při dotazu na stav věci vytýká soudkyni její postup, zdůrazňuje, že má dobré kontakty na výkonnou moc a pro případ, že nebude rozhodnuto v jeho lhůtě, zařídí na ministerstvu kontrolu spisů.¹⁴² V poslední době se pak pozornosti širší veřejnosti dostalo jednání advokátky, která při neveřejném jednání nechala vzkázat předsedajícímu soudci hanlivé urážky skrz vyšší soudní úředníci.¹⁴³ Uvedené ovšem neznamená, že advokáti nemohou soudy podrobit přiměřené kritice. Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí týkajícím se kárného provinění maďarského advokáta dovedl, že je-li kritikou sledován legitimní cíl a zároveň svou kritikou advokát nevybočí z mezí slušnosti, je obecně přijatelné kritizovat soudce za jeho práci. Vždy je ovšem nutné poměřovat potřebnou ochranu autority soudní moci ve střetu s právem jednotlivce na svobodu projevu.¹⁴⁴

Součástí etického chování vůči soudům a jiným orgánům ovšem nelze omezovat toliko na obsah jednotlivých podání či vyjádření, ale i na jejich formu. V poněkud úsměvném usnesení Ústavního soudu bylo dovozeno, že podání ústavní stížnosti na útržku průklepového papíru je v rozporu s etickými zásadami stanovenými pro styk advokáta s orgány veřejné moci. *Advokát, který je činný v právním státě, musí vědět a znát korektivy mravnosti, ač tyto nemusejí být explicitně stanoveny v právních předpisech, tedy jako například v žádném právním předpise není stanoven materiál a podoba papíru, na kterém se podávají ústavní stížnosti či podání obecně.*¹⁴⁵

Advokátovi je dále přičitatelné i neetické chování klienta, které učiní prostřednictvím advokáta. Nejvyšší správní soud ve věci, kdy se klient jal *de facto* urážet soudce, přičemž rovněž hodnotil i orientaci v právních předpisech nebo poukazoval na „handicap“ rozhodujícího soudce, potvrdil správnost uložení pořádkové pokuty jeho advokátu, ač dle argumentace postihnutého advokáta byly předmětné pejorativní výroky v podání vymíněné přímo klientem, pročež on, advokát vázaný pokyny klienta, není odpovědný za obsah onoho urážlivého podání. Nejvyšší správní soud ovšem na přednesené argumenty, dle mého názoru zcela jasně a pochopitelně, nerefletoval. V první řadě uvedl, že *za obsah urážlivého podání odpovídá advokát, který podání v zastoupení svého klienta sepsal, jakkoliv je procesněprávně relevantní obsah podání přičitatelný jeho klientovi jako účastníku řízení.*¹⁴⁶ Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozhodnutí sice uznal, že podle ust. § 16 odst. 1 ZoA je *sice advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny, nicméně pokyny klienta*

¹⁴² Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 54/2009, ze dne 30. 4. 2010.

¹⁴³ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 10/2023, ze dne 25. 7. 2023.

¹⁴⁴ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva sp. zn. 66232/2015, ze dne 27. 1. 2015.

¹⁴⁵ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 393/98, ze dne 5. 11. 1998.

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 41/2008-67, ze dne 7. 10. 2009.

*není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem.*¹⁴⁷ Odhlédneme-li od aplikace jistě rovněž dopadajících všeobecných ustanovení¹⁴⁸, podle čl. 17 odst. 1 etického kodexu je advokát povinen, vůči soudům, rozhodčím orgánům, orgánům veřejné správy a jiným orgánům, které rozhodují v právních věcech, jakož i vůči osobám, které plní jejich úkoly, zachovávat náležitou úctu a zdvořilost. Tedy nezbývá než poznamenat, že advokát ve výše odkazovaném případě plně poznal význam latinské zásady *ignorantia iuris non excusat*¹⁴⁹.

¹⁴⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 289.

¹⁴⁸ Např. čl. 4 odst. 1 etického kodexu.

¹⁴⁹ Neznalost práva neomlouvá.

4. Kárné provinění

Kárným proviněním je závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem s výjimkou zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo stavovským předpisem.¹⁵⁰ Porušením povinností musí být a) zaviněné a b) závažné nebo opětovné, přičemž obě podmínky musí být splněny kumulativně¹⁵¹. Zvláštním zákonem se, v souvislosti s ust. § 3 odst. 1 ZoA, rozumí veškeré právní předpisy, neboť advokát je při poskytování právních služeb nezávislý, toliko omezený právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta. Typickým příkladem kárného provinění dle jiného právního předpisu je nedostání soukromému dluhu věřiteli, nad to ještě dluhu přisouzenému pravomocným rozhodnutím soudu.¹⁵²

Nová definice kárného provinění se do textu zákona o advokacii dostala zákonem č. 527/2020 Sb.¹⁵³ Z porovnání přechází a stávající úpravy vyplývá, že došlo k přidání výjimky v podobě AML zákona. Odůvodnění tohoto kroku spočívá v koncepční změně přístupu ke správnímu trestání v oblasti upravené AML zákonem. Pro zjednodušení uvádím, že na základě nutnosti transpozice příslušných evropských směrnic¹⁵⁴, došlo vlastně ke zpřísnění možného postihu za přestupek, jehož objekt je chráněn AML zákonnou úpravou. Jedním z dalších důvodů je jednoznačné vymezení procesního režimu, jímž se bude Komora v rámci vedení procesu řídit, aby nenastala v reálném čase situace, kdy by jeden orgán o jednom protiprávním jednání s jedním a tím samým objektem vedl dvě procesně odlišná řízení. Zároveň však novelizované ustanovení nevylučuje vedení kárného řízení v momentu, kdy advokát v jednočinném souběhu poruší AML povinnost a povinnost předepsanou ust. § 17 ZoA.¹⁵⁵

Závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinnosti je definicí s relativně neurčitou hypotézou. Srovnáním například s definicí trestného činu¹⁵⁶, odpadá požadavek označení přímo v zákoně a splnění znaků v takovém zákoně. Jinými slovy neexistuje rejstřík jednotlivých kárných provinění, který by taxativně postihoval určité chování, jako je tomu například v případě

¹⁵⁰ § 32 odst. 2 ZoA

¹⁵¹ Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 8 Ca 247/2008-34, ze dne 20. 10. 2011.

¹⁵² Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 72/04, ze dne 1. 10. 2004.

¹⁵³ Kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU.

¹⁵⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 527/2020 Sb.

¹⁵⁶ § 13 odst. 1 trestního zákoníku

zvláštní části trestního zákoníku nebo v případě složkových zákonů v jednotlivých oddílech pojednávajících o přestupcích. Dle mého názoru je to v případě advokátů krok dobrým směrem. Umožňuje totiž Komoře pružněji reagovat na společenský vývoj a flexibilněji postihovat závadná jednání. Mám na mysli kupříkladu recentní turbulentní vývoj technologických možností umělé inteligence, jež dle mého názoru velmi brzy promluví do praxe advokátních kanceláří. Pokud rozvinu předestřenou tezi, bylo by obtížné postihovat *de facto* kárné provinění, které by nešlo podřadit pod jednotlivé skutkové podstaty, pokud by se prokázal parametr užití umělé inteligence jako rozhodující faktor.

V neposlední řadě, v porovnání s výše uvedenou trestněprávní úpravou, která dopadá takřka bez dalšího na všechny, je krok od taxativně určeného seznamu kárných provinění ospravedlnitelný, neboť je z mého pohledu potřebné klást vyšší nároky na právní profesionály, kteří vzhledem k dikci shora citovaného ustanovení jsou jedinými subjekty kárné odpovědnosti. Kladení vyšších nároků na advokáty je ostatně prostoupeno podstatou celé dotčené právní úpravy, jak již bylo mnohokrát ukázáno výše.

4.1. Znaky kárného provinění

Hned v úvodu přecházející kapitoly byla ocitována definice kárného provinění podle zákona o advokacii. Z té vyplývá, že znaky kárného provinění jsou závažnost nebo opětnost, zavinění a porušení povinností. V následujících krátkých podkapitolách budou jednotlivé znaky podrobeny odpovídajícímu výkladu.

4.1.1. Závažnost nebo opětnost porušení povinností

Do první skupiny znaků řadíme závažnost nebo opětnost porušení povinností advokátem, respektive i advokátním koncipientem.¹⁵⁷

V první řadě k závažnosti kárného provinění. Tato je hodnocena podle řady kritérií a zkušeností, které umožňují hodnotit význam porušování a nastalé nebo hrozící následky. Určitým demonstrativním výběrem uvedených kritérií je ust. § 24 odst. 2 kárného řádu.¹⁵⁸ Podle tohoto ustanovení se při rozhodování o upuštění či naopak ukládání kárného opatření zohledňuje povaha skutku a jeho následky, okolnosti spáchání kárného provinění, osoba a míra zavinění obviněného a v neposlední řadě jeho osobní poměry. K osobním poměrům lze uvést, že prokáže-li se kárná vina a s ohledem k závažnosti kárného provinění by bylo nutné ukládat citelnější pokutu, která však právě s ohledem k majetkovým poměrům obviněného představuje

¹⁵⁷ PELIKÁN, Martin. *Shrnutí předpisů o advokacii*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. s 50. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9.

¹⁵⁸ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Zákon o advokacii a stavovské předpisy: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-631-1. s. 512.

nepřiměřenou sankci, je přikročeno k jiné, ač nemajetkové, tak stále tvrdé sankci v podobě kárného opatření dočasného zákazu výkonu advokacie.¹⁵⁹

Opětovné porušení povinností je nutno posuzovat tak, že by zde měla být vždy dána určitá souvislost s prvním, předchozím porušením, a to jistě časová a co do předmětu deliktního chování.¹⁶⁰ S odkazem k poměrně starému rozhodnutí kárné komise Komory¹⁶¹, které stanovilo, že *ojedinělé a nezávažné porušení povinnosti není kárným proviněním*, jednoznačně vyplývá nutnost alternativy, tedy že jednání musí být buď jednoznačně závažné nebo jednoznačně opakované nebo oboje dohromady. Nelze tedy postihovat jakékoliv závažné jednání, s čímž se z mého pohledu plně ztotožňuji. Postihovat kárně obviněného za každé pochybení by bylo pro vývoj advokacie jako stavu a profese jednoznačně kontraproduktivní, neboť by byla výrazně zasažena rovnoměrnost mezi rizikem a odměnou spojenou s výkonem advokacie.

4.1.2. Zavinění a porušení povinnosti

Druhý, obligatorní znak kárného provinění, zavinění, rozlišuje mezi dvěma formami, a to mezi zaviněním úmyslným a zaviněním nedbalostním. Každá z uvedených forem zavinění ještě rozlišuje mezi dvěma podkategoriemi. Jejich hlavní rozlišení spočívá v izolaci jevů nazvaných složka volní a vědění. Zatímco úmysl musí zahrnovat obě jmenované složky, pro splnění nedbalostního charakteru jednání stačí naplnit složku vědění.

Úmysl rozlišuje mezi úmyslem přímým a nepřímým. Přímý úmysl znamená, že subjekt kárného provinění věděl, že poruší zájem chráněný příslušným právním předpisem a tento zájem porušit chtěl. Nepřímý úmysl znamená, že subjekt kárného provinění věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

Nedbalost analogicky rozlišuje mezi nedbalostním jednáním vědomým a nevědomým. Vědomá nedbalost se vyznačuje tím, že subjekt kárného provinění věděl, že může porušit objekt chráněný právním předpisem, ale bez přiměřených důvodů spoléhá, že takové porušení nezpůsobí. Alternativně nedbalost nevědomá znamená, že subjekt kárného provinění nevěděl, že svým jednáním může takové porušení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Posledním znakem kárného provinění je porušení povinnosti. O tom již bylo pojednáno výše, proto pouze pro shrnutí dodávám, že subjekt kárného provinění, tedy advokát či alternativně advokátní koncipient, je povinen dodržovat povinnosti mu stanovené vlastně celým právním řádem, a to zejména zákonem o advokacii či stavovskými předpisy. Připomínám

¹⁵⁹ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 2/2013, ze dne 24. 3. 2017.

¹⁶⁰ *Zákon o advokacii: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 9788071792482., s. 230 – 235.

¹⁶¹ Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 110/95, ze dne 8. 3. 1996.

výjimky, které nezakládají kárnou odpovědnost, jakož i skutečnost, že se v kárném řízení neuplatňuje zásada *ne bis in idem*, jež dovoluje uplatnění odpovědnosti z jednoho porušení na základě více řízení. Pro ilustraci a snazší pochopení uvádím typický příklad současného uplatnění trestněprávní odpovědnosti vedle odpovědnosti kárné. O praktických příkladech pojednává následující podkapitola.

4.2. Kárná opatření

Pro analýzu četnosti a závažnosti jednotlivých kárných provinění činěných advokáty nebo advokátními koncipienty je možné vycházet jednak z výročních Sbírek kárných rozhodnutí České advokátní komory, které tato veřejně publikuje na svých internetových stránkách¹⁶² a jednak z jednotlivých čísel časopisu *Bulletin advokacie*, rovněž dostupných z internetových stránek Komory.¹⁶³ Zde bych měl malou výtku pro Komoru, neboť některá rozhodnutí obsahují toliko konstatování „*je kárným proviněním, jestliže...*“, aniž by měl čtenář možnost bližšího seznámení se s danou věcí. Poté se mnohdy může stát, že hlubší analýza je značně ztížena a adresát shora uvedených sbírek nemůže blíže pochopit rozdíly mezi jednotlivými kárnými proviněními a důvody mezi uložením toho kterého kárného opatření. Považuji proto za nutné si nejdříve rozebrat kárná opatření a poukázat na hierarchii závažnosti jejich uložení, aby i čtenář této práce mohl snadněji odvodit závažnost jednotlivých porušení povinností. Připomínám, že například u kárného opatření pokuty nelze brát za bernou minci odstupňování závažnosti provinění pouze výši uložené pokuty, neboť jedním z faktorů pro stanovení konkrétní výše je nejen závadnost jednání, ale i osobní a majetkové poměry kárně obviněného. Podle rozhodovací praxe Ústavního soudu jde o obligatorní znak zkoumání, jehož absence je v rozporu s ústavně zaručenými právy.¹⁶⁴ Dále není možné vždy přesně identifikovat, zda se kárně obviněný nedopustil více kárných provinění v souběhu, nebo zda již nebyl v předchozí době více krát kárně obviněn, což samozřejmě, podobně jako recidiva v trestním právu, má také vliv na uložení kárného opatření konkrétní povahy. Mým cílem je tak odvodit na základě rozhodovací praxe nejen kárných senátů Komory, ale i soudů, jaké povahy jednotlivá kárná opatření jsou, a za co se příkladmo udávají.

¹⁶² Sbírky kárných rozhodnutí. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=152>

¹⁶³ *Bulletiny advokacie*. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?pgid=48>

¹⁶⁴ Srov. Nález Ústavního soudu sp. Zn. II. ÚS 46/2000 ze dne 25. 2. 2002. *Kárná řízení před orgány České advokátské komory*.

4.2.1. Obecný právní rámec – rozdíl v postihu advokáta a advokátního koncipienta

Zákon o advokacii obsahuje taxativně určený seznam kárných opatření. Podle ust. § 32 odst 3 ZoA lze advokátovi uložit kárné opatření napomenutí, veřejné napomenutí, pokutu, dočasný zákaz výkonu advokacie, vyškrtnutí ze seznamu advokátů, odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu a dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a ZoA, tedy ve zkratce služby spočívající v úschovné činnosti. Mám za to, že kárná opatření eskalují podle závažnosti následku pro kárně obviněného advokáta. Jistě je možné vzpomenout, že odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu je nesporně menším zásahem než vyškrtnutí ze seznamu advokátů vedeného Komorou, ovšem je třeba mít na paměti, že poslední dvě jmenovaná kárná opatření přibyla do taxativního seznamu podle ust. § 32 odst. 3 ZoA později, konkrétně až v roce 2017.¹⁶⁵ S ohledem k legislativním pravidlům lze prohlásit, že prvních pět kárných opatření podle písmen a) až e) je snadno rozeznatelných dle závažnosti zásahu.

Advokátnímu koncipientovi lze podle ust. § 32 odst 4 uložit kárné opatření napomenutí, veřejného napomenutí, pokuty a vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů. Důvodem, proč advokátnímu koncipientovi nemůže být uloženo kárné opatření shodně s advokátem, je jeho postavení. Dočasný zákaz výkonu advokacie by šel proti smyslu stavu přípravy na výkon advokacie, advokátní koncipient dále nemůže sám disponovat knihou o prohlášeních pravosti podpisů, neboť osobou aktivně legitimovanou k její dispozici je pouze advokát¹⁶⁶, stejně tak jako úschovu může opět spravovat pouze advokát¹⁶⁷. Dalším rozdílem je horní hranice pokuty, která je v případě advokátních koncipientů vždy pětkrát nižší.¹⁶⁸

4.2.2. Napomenutí a veřejné napomenutí

Jak jsem nadnesl v předchozí kapitole, mám za to, že výčet kárných opatření postupuje od nejmírnějších po objektivně závažné zásahy do profesního života kárně obviněného advokáta. Napomenutí se tak ukládá za méně závažná porušení povinností. Typicky se bude jednat o porušení povinností v určitém uzavřeném okruhu subjektů, zpravidla bez poškození advokacie jako stavu v očích veřejnosti.

Nepochybně větším zásahem, než je prosté napomenutí, je jeho veřejná forma. Veřejné napomenutí je ovšem dle dostupných statistik poskytovaných Komorou obsolentním institutem, neboť ho bylo naposledy využito v roce 2009.¹⁶⁹ Jsem toho názoru, že se ho příliš neužívá i proto, že nejde o veřejné napomenutí v pravém smyslu slova. Veřejné napomenutí

¹⁶⁵ Na základě zákona č. 258/2017 Sb.

¹⁶⁶ § 25a ZoA

¹⁶⁷ § 56 a násl. ZoA

¹⁶⁸ S ohledem na variabilitu výše minimální měsíční mzdy nelze uvést přesná čísla, která by platila bezvýjimečně.

¹⁶⁹ Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/komora/karne.pdf>

se uveřejňuje ve Věstníku České advokátní komory, který je aktivně doručován všem advokátům a advokátním koncipientům, čímž je ona veřejnost *de facto* vymezena okruhem osob zapsaných do příslušných seznamů.¹⁷⁰ Do předmětného věstníku má samozřejmě přístup kdokoliv, neboť tento je veřejně dostupný¹⁷¹, ovšem v zásadě nevidím pro potrestaného advokáta znatelnějšího rozdílu mezi napomenutím a jeho veřejnou formou. Advokátní stav z mého pohledu představuje stále poměrně malý okruh osob, které před sebou málokdy mohou skrýt, když jsou subjektem kárného řízení. Vzhledem k tomu lze důvodně předpokládat, že se do okruhu kolegů či známých kárně obviněného advokáta dostane stejně tak napomenutí „obyčejné“ jako napomenutí veřejné. Pro širokou veřejnost poté není rozdíl, zda se o advokátovo napomenutí dozví z příslušného vydání sbírky, Bulletinu advokacie nebo věstníku. Nemluvě o tom, že dle mého názoru je věstník svým zpracováním pro běžného právního laika daleko méně srozumitelným čtením než například časopis Bulletin advokacie. Dovolím si tedy prohlásit, že veřejné napomenutí, i s ohledem k tomu, o jak málo užívané kárné opatření jde, může být vynecháno z případné další kodifikace advokátních předpisů.

Vrátíme-li se k tezi o méně závažných porušeních povinností, podívejme se, za co se napomenutí ukládají. Napomenutím byl potrestán advokát, který po skončení zastupování nevyhověl žádosti o podrobné vyúčtování odměny.¹⁷² Dále byl napomenut advokát, který při poskytování právních služeb odborného spolku získal o spolku informace a poté převzal zastoupení členů tohoto spolku ve sporu s ním.¹⁷³ Obdobně byl uznán kárně vinným advokát, který zastupoval ve věci mezi týmiž účastníky některou ze stran, ačkoliv dříve rozhodoval jako soudce¹⁷⁴. Dalším příkladem je jednání advokáta, který nepřihlásil pohledávku svých klientů, žalobců a věřitelů, do insolvenčního řízení dlužníka, žalovaného, neboť řádně nezjistil, že byli věřitelé dlužníka vyzváni k přihlášení pohledávek, ač se advokát zavázal k poskytnutí komplexních služeb pro své klienty.¹⁷⁵ Co mají uvedené věci společné? Jak jsem již nadnesl, Komora neposkytuje ve svých sbírkách u každé věci dostatečně detailní seznámení s věcí ve smyslu lepší identifikace závadného jednání, proto je třeba do určité míry odhadovat situaci. Jsem však toho názoru, že se výše uvedené příklady vyznačují společně tím, že nebylo zasaženo do pověsti advokátního stavu jako celku, neboť jednání napomenutých advokátů postrádalo úmyslu. To je zřejmé zejména z posledního příkladu, který dle mého názoru byl jistě

¹⁷⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela. op. cit. s 512, autor kapitoly SYKA, Jan.

¹⁷¹ Věstník České advokátní komory. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=49>

¹⁷² Rozhodnutí Kárné komise Komory sp. zn. K 102/2015, ze dne 18. 12. 2015.

¹⁷³ Rozhodnutí Kárné komise Komory sp. zn. K 43/2016, ze dne 9. 9. 2016.

¹⁷⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 120/2018, ze dne 13. 12. 2018.

¹⁷⁵ Rozhodnutí Kárné komise Komory sp. zn. K 77/2016, ze dne 22. 9. 2016.

nedbalostním prohřeškem. Zastoupení členů daného spolku poté, co advokát poskytl služby přímo spolku, zas může svědčit o neodhadnutí závažnosti situace. Myslím si, že pokud by šlo o úmyslné využití informací ve smyslu, že advokát již od počátku věděl, že svým jednáním jednoznačně poškodí spolek, došlo by k potrestání jiným, řádově závažnějším kárným opatřením. Nevydání podrobného vyúčtování odměny zas může svědčit o arogantním jednání, ovšem opět se domnívám, že pokud by kárná komise seznala, že nevydáním vyúčtování hodlal advokát zastříti případné okradení svého klienta, jen těžko by vyvázl s napomenutím. Jak jsem uvedl, jde pouze o mé domněnky vyřčené za účelem přiblížení účelu kárného opatření napomenutí a ozřejnění jeho diferenciací od jiných kárných opatření.

4.2.3. Pokuta

Pokuta je stabilně nejčastěji užívaným kárným opatřením.¹⁷⁶ Podle zákona o advokacii lze kárně obviněnému advokátovi uložit pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy podle zvláštního právního předpisu¹⁷⁷, zatímco koncipientovi maximálně do výše dvacetinásobku, tedy řádově pětinu. Ovšem lze uvést, že z praxe se výše pokut nejčastěji pohybují v řádech nižších desítek tisíc korun českých, tedy nedochází k vyplnění maximálního zákonného stropu, a to ani zdaleka. Pokuta se zpravidla hradí do patnácti dnů od právní moci kárného rozhodnutí, není-li rozhodnutím stanovena odlišná lhůta nebo není-li stanoveno, že je pokuta hrazena ve splátkách, zpravidla pravidelných měsíčních splátkách.¹⁷⁸ Pokuta je v souladu se zákonem o advokacii příjmem Komory.¹⁷⁹

Výše pokuty je na uvážení orgánu Komory. Jak jsem již uvedl, samotná výše je ovšem korigována nejen závažností kárného provinění, ale i s osobou kárně obviněného, jeho poměry či na něm finančně závislými osobami. I tak ale i zde platí, že obecně se finanční zásah prvotně odvíjí od závažnosti porušení povinností a možnosti poškození advokátního stavu v očích veřejnosti.

Pokuta ve výši 6.000 Kč byla uložena například advokátovi, který i přes pozastavení výkonu advokacie zastupoval své dřívější klienty jako obecný zmocněnec¹⁸⁰. Z mého pohledu je v této věci klíčové, že zastupoval své dřívější klienty, tedy ačkoliv jde podle mého názoru o závažné porušení povinností, je závažnost zmírněna právě tím, že advokát nezastupoval jiné třetí osoby, jež ho neznaly z předchozího výkonu advokacie.

¹⁷⁶ Přehled kárných rozhodnutí, která nabyly právní moci. op. cit.

¹⁷⁷ Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁸ § 34 odst. 4 ZoA

¹⁷⁹ § 32 odst. 6 ZoA

¹⁸⁰ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 65/2014, ze dne 7. 9. 2015.

Pokuta ve výši 100.000 Kč byla uložena advokátovi, který přestal navštěvovat klienta ve věznici, neinformoval ho a nevyúčtoval obdrženou zálohu.¹⁸¹ O vyšší závažnosti tohoto kárného provinění svědčí výše uložené pokuty, která se vymyká ostatním případům, které se pohybují většinou v rámci 20-40 tisíc korun, tedy v nižších desítkách tisíc. Co se ale naopak pohybuje zcela mimo vyřčené mantinely, jsou porušení povinností v souvislosti s advokátními úschovami. Pokuta ve výši 450.000 Kč byla uložena advokátovi za převádění peněz z depozitního účtu na soukromý účet za účelem získání úroků¹⁸² nebo pokuta ve výši 200.000 Kč byla uložena advokátovi za sjednání ústní dohody o advokátní úschově a neoznámení do elektronické knihy úschov, načež advokát rovněž v této věci po skončení zastupování nepředložil vyúčtování, úschovu nevyplatil a nevydal doklady.¹⁸³ Poškození finančních zájmů lze objektivně charakterizovat jako velice závažné, neboť nejenže se klient bude těžko vracet k advokátovi, který ho *de facto* okradl, ale je možné, že zanevře na advokacii jako celek a bude hledat jiné možnosti, kde najít právní pomoc a právní služby. Pro doplnění k výše uvedené problematice advokátních úschov dodávám, že advokát se nesmí jakkoliv obohatit na složených finančních prostředcích ani v případě, kdy sám eviduje pohledávku za klientem. Advokát jinými slovy nemůže využít institutu započtení nezaplacené odměny na složených finančních prostředcích klienta.¹⁸⁴ Dle mého jde o celkem pochopitelný závěr plynoucí z kárné a soudní praxe. Advokátní úschova je z principu nedotknutelná, přičemž pro své opodstatnění v rámci právního řádu musí taková zůstat. Advokát se svých nároků ostatně může domoci i jinými zákonnými prostředky.

Z jakého důvodu je institut pokuty tak hojně užívaný? Z mého pohledu představuje institut spojující efektivitu a praktickou nenáročnost pro rozhodující orgán. Postihnutý advokát je povinen strpět nejen skutečnost, že musí uhradit v určité době částku v uložené výši, ale i se vyrovnat s nechtěnou publicitou v rámci advokátního stavu. Pro rozhodující kárný senát navíc může být s ohledem k profesní sounáležitosti přijatelnější uložit kárně obviněnému pokutu, než ho přímo zbavovat nebo alespoň omezovat ve výkonu advokacie, když není objektivně možné věc vyřešit napomenutím. Z pohledu kárně obviněného jde o dvojí dopad jednoho kárného opatření, pro kárný senát zase pokuta může mít povahu univerzálnějšího nástroje, poskytuje řešení ve středně závažných věcech.

Řečená univerzálnost uložení kárného opatření pokuty nevyhnutelně znamená, že bývá ukládána i ve věcech, kde její uložení vzhledem k průběhu a skutkovým zjištěním nebývá citlivé.

¹⁸¹ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 73/2015, ze dne 27. 11. 2015.

¹⁸² Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 52/15, ze dne 4. 12. 2015.

¹⁸³ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 91/2015, ze dne 1. 4. 2016.

¹⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 40/2006-87, ze dne 26. 4. 2007.

V průběhu psaní práce zdůrazňuji evidentní snahu Komory za všech okolností chránit zájmy klientů, a to i před oprávněnými zájmy advokátů. Dochází tak z mého pohledu až k nespravedlivému trestání advokátů, kteří hájí svá práva a svou pověst. Pro ilustraci odkazuji k případu, kdy advokát podal na svou bývalou klientku trestní oznámení pro trestný čin pomluvy, a to z důvodu, že tato měla uplatnit nárok na náhradu škody v souvislosti s tvrzeným pochybením při poskytování právní služby. Kárně obviněnému byla uložena pokuta ve výši 50.000 Kč (pozn. před více než dvaceti lety) s odůvodněním, že podáním trestního oznámení na bývalou klientku *při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nedodržel Pravidla profesionální etiky, čímž závažným způsobem porušil ust. § 16 odst. 2 a § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, a čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR, tím se dopustil kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii*¹⁸⁵. Nejvyšší správní soud ovšem, dle mého správně, dovodil, že samotná skutečnost podání trestního oznámení na klienta nemůže bez dalšího znamenat kárné provinění ve smyslu zákona o advokacii, neboť ve věci nebylo jednoznačně prokázáno, že se kárně obviněný dopustil zejména prvního porušení povinností, pro který byla bývalou klientkou uplatňována náhrada škody.¹⁸⁶ Ač se plně ztotožňuji se snahou Komory udržovat jistou prestiž před veřejností, musí dle mého soudu být v každém jednotlivém případě citlivě posouzen každý jednotlivý aspekt rozhodované věci a poměření újmy klienta a advokáta.

4.2.4. Dočasný zákaz výkonu advokacie

K uložení rubrikovaného kárného opatření dochází zřídka, zpravidla se jedná o jednotky případů ročně.¹⁸⁷ Počínaje dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uložení tohoto kárného opatření nesmí advokát dočasně vykonávat advokacii, a to po dobu minimálně šesti měsíců a maximálně tří let.¹⁸⁸ V uvedeném rozmezí je tedy opět prostor pro správní uvážení orgánu Komory.

Dočasný zákaz výkonu advokacie v délce trvání jednoho roku byl uložen advokátovi, který po ukončení zastupování nevyhověl žádosti klienta o poskytnutí informací o stavu věci, nevyhověl žádosti o vyúčtování a vrácení přeplatku zálohy a nevydal dokumenty.¹⁸⁹ 6 měsíců poté musel posečkat advokát, který jako vedoucí zaměstnanec nesplnil za zaměstnavatele povinnost uloženou soudem zaplatit bývalému zaměstnanci určitou částku.¹⁹⁰ 9 měsíců dočasného zákazu výkonu advokacie bylo uloženo advokátovi, který jako určený advokát

¹⁸⁵ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 116/02, ze dne 8. 1. 2007.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 4 Ads 10/2010-166, ze dne 20. 10. 2010.

¹⁸⁷ <https://www.cak.cz/assets/komora/karne.pdf>

¹⁸⁸ § 32 odst. 3 písm. d) ZoA

¹⁸⁹ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 90/2012, ze dne 21. 10. 2015.

¹⁹⁰ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 63/2015, ze dne 16. 10. 2015.

neodstranil vady ústavní stížnosti a neinformoval klienta a v jiném případě jako nástupce advokáta nekontaktoval klienta, nesplnil jeho výzvu a poté ani výzvu odboru matriky Komory k předání dokladů.¹⁹¹

Pro úplnost upozorňuji na rozdíl v úpravě tohoto kárného opatření mezi tuzemskými a evropskými advokáty. Podle zákona o advokacii lze evropskému advokátovi uložit kárné opatření dočasného zákazu poskytování právních služeb na dobu jednoho roku až pěti let.¹⁹² Odlišnost v užití terminologii vyplývá z odlišného pojetí širšího významu pojmu výkon advokacie a užšího poskytování právních služeb, ač lze uvést, že důsledek uložení těchto sankcí je pro advokáta i evropského advokáta shodný – je jím dočasná ztráta oprávnění poskytovat právní pomoc.¹⁹³ Shodují se s Kolářovou v otázce, proč je však pro evropského advokáta nastavena přísnější úprava, která dovoluje uložit sankci v maximální délce trvání o dva roky delší? Odpověď na tuto zcela legitimní otázku však zákonodárce neposkytl, ač od zavedení této sankce uplynulo již téměř dvacet let.

4.2.5. Vyškrtnutí ze seznamu advokátů

Po pomyslné vertikální křivce závažnosti výsledku zásahu kárných opatření konečně docházíme na poslední stupeň původně nastaveného výčtu kárných opatření. Jako v minulém případě lze statisticky hovořit o zpravidla každoročně jednotkách případů. Pro pochopení závažnosti zásahu tohoto kárného provinění do sféry advokáta je potřeba hledat souvislosti s první kapitolou, kde je uvedeno, kdo je advokátem řečí zákona. Vyškrtnutím ze seznamu tedy advokát přestává být advokátem a nesmí dále vykonávat advokacii. Z právní úpravy se ovšem jedná o přísnější dočasný zákaz výkonu advokacie podle přechozí podkapitoly. Zákon o advokacii totiž stanoví, že Komora zapíše na základě písemné žádosti do seznamu advokátů každého, komu uplynula od vyškrtnutí doba pěti let.¹⁹⁴

Vzhledem k tomu, že jde z rozebíraného výčtu objektivně o nejpřísnější kárné opatření, které navíc není ukládáno příliš často, je možné najít společné znaky kárných provinění, jež vyústily v uložení vyškrtnutí ze seznamu advokátů. Velice často jsou tímto společným znakem samozřejmě finanční prostředky klientů. Peníze úmyslně *de facto* zpronevěřené či zastřené. V obdobné věci byl vyškrtnut advokát, který jako účastník smlouvy o advokátní úschově nepravdivě informoval o skutečnostech majících vliv na splnění podmínek k výplatě a po splnění těchto podmínek, a dokonce ani po výzvě, nevyplatil část úschovy.¹⁹⁵ Alternativně

¹⁹¹ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 103/2017, ze dne 2. 2. 2018.

¹⁹² § 35q odst. 2 ZoA

¹⁹³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. . op. cit. s. 654.

¹⁹⁴ § 5 odst. 1 písm. f) ZoA

¹⁹⁵ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 15/2014, ze dne 5. 12. 2014.

odkazují na případ, kdy si advokát ponechal inkasovanou částku pro klienta na úhradu své pohledávky vůči němu, společně s tím, že tento advokát nesplnil své závazky z půjček.¹⁹⁶

O mlčenlivosti bylo uvedeno, že jde nesporně o jeden z klíčových institutů, bez kterých by advokacie ztratila své opodstatnění. Z toho důvodu byl vyškrtnut advokát, který jako obhájce poskytl televizi fotografie z trestního spisu, aniž by byl zbaven mlčenlivosti.¹⁹⁷

V neposlední řadě jako příklad kárného provinění, za který bylo uloženo vyškrtnutí ze seznamu advokátů, uvádím věc advokáta, který nezaplatil svému zaměstnanci dlužnou mzdu a dále neodpovídal smírčí komisi Komory na výzvu k vyjádření, čímž zmařil smírčí řízení.¹⁹⁸

Ač z mého pohledu je na základě vágní formulace předkládané Komorou „je kárným proviněním, jestliže...“ obtížné plně porozumět nuancím mezi jednotlivými případy, za které byl uložen dočasný zákaz výkonu advokacie na rozdíl od vyškrtnutí, domnívám se, že vyškrtnutí ze seznamu advokátů připadá v úvahu obvykle ve věcech, kdy byla vážnou měrou zasažena důstojnost a vážnost advokátního stavu, přičemž zároveň vzhledem k okolnostem jednotlivých případů nemohla být vyřešena jinak. Jinými slovy dle mého názoru vyškrtnutí ze seznamu advokátů slouží jako prostředek *ultima ratio* pouze tehdy, když svým jednáním advokát poškodil nejen sebe, ale zároveň poškodil advokacii jako celek v očích veřejnosti.

Závěrem poukazuji na skutečnost, že Komora ani příslušné soudy netolerují pokusy o obejití uloženého kárného opatření vyškrtnutí ze seznamu. V odkazovaném případě byl advokát, vyškrtnutý pro spáchání úmyslného trestného činu, pověřen zaměstnavatelem zastupováním svých bývalých klientů před soudy. Nejvyšší správní soud shledal v jednání zaměstnavatele rozpor zejména s ustanovením § 17 ZoA, přičemž uvedl, že *základními podmínkami pro pověření zaměstnance jsou jeho osobní vlastnosti, dosavadní praxe a povaha věci. Pokud byl v daném případě advokát vyškrtnut pro spáchání úmyslného trestného činu (poškození věřitele), je zcela zřejmé, že jeho osobní vlastnosti a předchozí praxe nedávají záruku, že bude své klienty řádně zastupovat, resp. je mu právě vyškrtnutím ze seznamu advokátů toto zastupování v rámci advokacie výslovně zakázáno*¹⁹⁹. Dle odůvodnění citovaného rozsudku byla odvolacím kárným senátem kárně obviněnému uložena pokuta ve výši 100.000 Kč.

4.2.6. Odnětí knihy o prohlášeních a pravosti podpisu a dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a zákona o advokacii

Obě rubrikovaná kárná opatření přibyla do zákona o advokacii novelou, zákonem č. 258/2017 Sb. Obě kárná opatření zároveň mohou být uložena samostatně nebo vedle jiného

¹⁹⁶ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 100/2014, ze dne 22. 1. 2016.

¹⁹⁷ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 103/2015, ze dne 14. 12. 2015.

¹⁹⁸ Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 133/17, ze dne 20. 4. 2018.

¹⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 200/2016-45, ze dne 4. 1. 2017.

kárného opatření²⁰⁰ a zároveň jde obě uložit pouze v případech kárného provinění v souvislosti s tou kterou činností.²⁰¹

Z důvodové zprávy ke jmenované novele se podává, že zákonodárce zejména zohlednil určitý deficit v kontrolních mechanismech Komory vůči jejím členům, který jí bránil v efektivní obraně klientů advokátů, kteří se mohli dopouštět porušení povinností v souvislosti s prohlášeními o pravosti podpisu nebo alternativně s úschovami.²⁰² Zavedení obou institutů umožnilo Komoře operativně zabránit dalším protiprávním jednáním advokáta.

Bohužel pro potřeby této práce bylo obou kárných opatření užito toliko v jednom případě, což nedovoluje hlubší analýzu problematiky. Proto je o obou kárných opatřeních pojednáno velmi obecně a jsou shrnuta v jedné podkapitole. Avšak z pohledu stávajícího stavu lze prohlásit, že obě kárná opatření mají svůj smysl a opodstatnění, neboť dovolují Komoře reagovat ve specializovaných případech kárných provinění.

4.3. Výkon kárných opatření a jeho specifika v závislosti na formě jeho uložení

Pro každé kárné opatření stanoví zákon o advokacii okamžik jeho výkonu. Pro rozhodnutí, kterým bylo uloženo kárné opatření napomenutí a vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo advokátních koncipientů platí, že jsou vykonány dnem, kdy nabyly právní moci.²⁰³

Rozhodnutí, jímž bylo uloženo veřejné napomenutí, vykoná předseda Komory jeho uveřejněním ve věstníku Komory. Zároveň platí, že je vykonáno dnem, který je uveden v záhlaví příslušné částky věstníku jako den jejího zpřístupnění²⁰⁴. Zákon rovněž stanoví, že rozhodnutí nelze vykonat, uplynula-li ode dne, kdy se stalo vykonatelným, doba delší 6 měsíců. Dle mého názoru je důvodem stanovené lhůty, aby nedocházelo ke zbytečným prodlevám, které by nad potrestaným advokátem či advokátním koncipientem držely sankci neúměrně dlouho.

Kárné opatření dočasného zákazu výkonu advokacie nebo dočasného výkonu činnosti podle §56a ZoA je vykonáno dnem, kdy uplynula doba zákazu uvedená v rozhodnutí.²⁰⁵ Počátek je stanoven dnem, kdy se stalo rozhodnutí vykonatelným. Pokud však byla vykonatelnost rozhodnutí odložena, její běh se přerušuje.

Rozhodnutí, jímž bylo uloženo kárné opatření pokuty je vykonáno dnem zaplacení pokuty Komoře ve stanovené výši. V případě, kdy má být pokuta zaplacena ve splátkách, je rozhodnutí vykonáno dnem zaplacení poslední splátky. Zákon o advokacii dále stanoví,

²⁰⁰ § 32 odst. 7 ZoA

²⁰¹ § 32 odst. 3 písm. f), písm. g) ZoA

²⁰² Důvodová zpráva k zákonu č. 258/2017 Sb.

²⁰³ § 35a odst. 1 ZoA

²⁰⁴ § 35a odst. 2 ZoA

²⁰⁵ § 35a odst. 3 ZoA

že rozhodnutí o uložení pokuty je podkladem pro výkon rozhodnutí a exekucním titulem v případě, že některá splátka nebyla včas zaplacená, ovšem s omezením Komory v podobě možnosti podání příslušného návrhu na výkon rozhodnutí nejpozději do splatnosti nejbližší splátky.²⁰⁶ Opět byl dle mého názoru úmysl zákonodárce ovlivněn potřebou donutit Komoru jednat bez zbytečného odkladu.

V neposlední řadě zákon upravuje výkon rozhodnutí o odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu, které je vykonáno dnem, kdy uplynula doba odnětí uvedená v rozhodnutí. Počátek běhu lhůty se stanovuje dnem, kdy byla kniha zadržena.²⁰⁷

Lhůty mají samozřejmě svůj účel a opodstatnění. Následující ustanovení zákona o advokacii v každém jednotlivém případě stanoví, v jakém okamžiku se na advokáta nebo advokátního koncipienta pro účely kárného řízení hledí, jako by se nedopustil kárného provinění, popřípadě jako by mu nebylo uloženo kárné opatření.²⁰⁸ Komentářová literatura osvětluje, že po dni částečné fikce kárné bezúhonnosti podle § 35b zákona o advokacii nesmí kárný senát Komory jakkoli zohlednit přechozí rozhodnutí o kárné vině, neboť pakliže by k němu kárný senát přihlédl, založil by tím vadu rozhodnutí. Ovšem uvedená fikce se uplatní toliko pro kárné řízení a neovlivňuje jakákoliv možná jiná navazující či související řízení.²⁰⁹

²⁰⁶ § 35a odst. 4 ZoA

²⁰⁷ § 35a odst. 5 ZoA

²⁰⁸ § 35b ZoA

²⁰⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. . op. cit. s. 603-604.

5. Kárné řízení

Tato kapitola má za cíl přiblížit průběh kárného řízení a popsat jednotlivá stádia a procesní kroky podle chronologického postupu. Za tímto účelem se budu nejprve věnovat podnětu na zahájení kárného řízení, kárnou žalobou, průběhem řízení před orgánem prvního stupně a orgánem odvolacím, jakož i v různých možnostech skončení kárného řízení.

5.1. Podnět k zahájení disciplinárního řízení

Z principu nelze podnět pro zahájení projednávání činnosti advokáta podřadit pod jakoukoliv předepsanou kategorii procesního úkonu v kárném řízení. K podání předmětného podnětu je oprávněn kdokoliv, a to vlastně jakýmkoliv způsobem. Z toho také vyplývá, že na rozdíl od kárného řízení není projednávání podaného podnětu návrhovým řízením.²¹⁰ Podnět by však měl obsahovat alespoň základní identifikaci závadného jednání, jehož se měl advokát dopustit a z něhož stěžovatel vyvozuje důvodnost svého podnětu, aby tento mohl být považován za smysluplný.

Praxe potvrzuje, že i sebelepší výkon advokáta při poskytování právních služeb nezaručuje, že proti advokátovi nebude podána stížnost či podnět. Zřejmě nejčastějšími stěžovateli na práci konkrétního advokáta budou nespokojení klienti, jejichž věc nedošla pro klienta subjektivně předpokládanému konci. Podněty od bývalých klientů budou pravděpodobně nejčastěji důvodné, neboť klienti jsou subjekty nejvíce seznámeni s průběhem předané věci a s postojem advokáta k ní. Avšak vzhledem k tomu, že podnět nemá dle právních předpisů vymezený okruh aktivně legitimovaných osob k jejímu podání, dá se předpokládat, že v reakci na chování advokáta budou podněty předávány i ze strany soudů²¹¹ či jiných orgánů obdobné povahy nebo z pozice protistrany, ač v posledním případě se dá spíše předpokládat, že budou podávány v zájmu snahy o poslední zvrat v prohrané věci.²¹²

Podněty a stížnosti projednává v první řadě kontrolní oddělení Komory, jež je tvořeno zaměstnanci Komory, kteří se mohou částečně sestávat i z řad advokátů.²¹³ Oddělení v tomto ohledu plní úlohu servisního orgánu kontrolní rady Komory, které připravuje podklady pro projednání a také navrhuje kontrolní radě posouzení podnětu z hlediska jeho důvodnosti. Dodávám, že jak kontrolní oddělení, tak kontrolní rada může ze své vlastní iniciativy projednávat skutečnost, zda se advokát či advokátní koncipient dopustil porušení povinností, tedy neplatí, že by bylo možné projednávat pouze podněty zvenčí.²¹⁴

²¹⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 292.

²¹¹ Jak tomu bylo například ve věci zmiňované výše v kapitole etického chování vůči soudům.

²¹² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 292.

²¹³ Tamtéž, s. 292.

²¹⁴ Tamtéž, s. 292.

5.1.1. Postup před zahájením kárného řízení

Podněty jsou projednávány v plénu kontrolní rady Komory. Tento orgán je voleným orgánem Komory, jehož předseda mimo jiné plní funkci kárného žalobce. Předseda rovněž pověřuje některého ze členů kontrolní rady ke zpracování zprávy o podnětu či stížnosti, jež je následně na základě této zprávy projednávána v plénu kontrolní rady. Projednávání stížností či podnětů kontrolní radou je odrazem dohledové činnosti Komory na dodržování zákona, zvláštních právních předpisů týkajících se advokacie, jakož i stavovských předpisů či předpisů souvisejících s činností Komory²¹⁵. Kontrolní rada je oprávněna požadovat předložení dokumentů či písemností nebo umožnění přístupu k těmto dokumentům či nahlédnout do spisu týkajícího se věci. Jak vyplývá z rozhodovací praxe: advokát, který vzdor výzvam nepředloží kontrolní radě Komory veškeré jí požadované písemnosti nebo jiné dokumenty vzniklé v souvislosti s poskytováním právních služeb nebo, není-li to dobře možné, neumožní členům kontrolní rady přístup k nim, nemá patřičnou úctu k advokátnímu stavu²¹⁶. Kontrolní rada na základě všech rozhodných skutečností následně posuzuje, zda byla naplněna skutková podstata kárného provinění. V případě kladného posouzení podá její předseda, jako aktivně legitimovaný kárný žalobce, kárnou žalobu. Předseda kontrolní rady je oprávněn pověřit samotným výkonem funkce žalobce při kárném řízení některého ze členů kontrolní rady.²¹⁷

Zákon stanoví lhůtu pro podání kárné žaloby, a to v délce trvání jednoho roku ode dne, kdy se kárný žalobce o kárném provinění dozvěděl, tedy lhůtu subjektivní, nejpozději však do tří let ode dne, kdy ke kárnému provinění došlo, jinými slovy lhůtu objektivní.²¹⁸

Shora popsany postup shledávám vyhovujícím. Díky činnosti kontrolního oddělení, resp. kárné rady, prochází veškeré věci tříděním, jež ulehčuje výkon činnosti kárného žalobce, který tak není nucen se zatěžovat zjevně nepodstatnými podněty. Rovněž stanovením předmětné lhůty dochází k dalšímu vytrídění kárných provinění, jež by s ohledem k plynutí času mohly znamenat pouze zatěžování aparátu s nejistým výsledkem. Druhým projevem dané lhůty je rovněž do určité míry ochrana advokáta, neboť kárný žalobce je povinen jednat neodkladně. Rovněž lze zmínit klesající obecný zájem na potrestání advokáta či advokátního koncipienta, ač v odůvodněných případech by se dalo uvažovat o stanovení lhůty delší. Otázkou by však bylo, jak vymezit tyto případy hodné zvláštního zřetele, když neexistuje výčet skutkových podstat kárných provinění.

²¹⁵ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 292.

²¹⁶ Rozhodnutí odvolacího kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. 42/06, ze dne 14. 2. 2007.

²¹⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 293.

²¹⁸ § 33 odst. 3 ZoA

5.1.2. Kárná žaloba – stručný popis průběhu řízení

Kárná žaloba musí být podána písemně a musí obsahovat zejména popis skutku, v němž je spatřováno kárné provinění, odůvodnění a návrh na provedení důkazů v kárném řízení; v odůvodnění kárné žaloby je třeba uvést právní povinnost, jejíž porušení je kárným žalobcem vytýkáno.²¹⁹ Rovněž Komora nesmí přistoupit k potrestání kárně obviněného ze skutku, který není součástí kárné žaloby.²²⁰

Dnem doručení kárné žaloby Komoře je zahájeno kárné řízení. Předseda kárné komise doručí kárnou žalobu kárně obviněnému, který se na základě toho může ke kárné žalobě vyjádřit. Podle kárného řádu je možné se ke kárné žalobě vyjádřit do 15 dnů od doručení, a to prostřednictvím podání adresovaným do sídla Komory.²²¹ Podle mého názoru jde o nadbytečně stanovenou lhůtu k vyjádření, neboť dle § 33 odst. 5 ZoA má advokát zaručené právo vyjadřovat se a navrhopvat důkazy po celou dobu řízení, čímž dochází k negaci lhůty shora uvedené.

Účastníky řízení jsou kárný žalobce a kárně obviněný.²²² Kárným žalobcem je *ex lege* pouze předseda kontrolní rady Komory nebo ministr spravedlnosti. Oba se však mohou nechat na základě příslušného organizačního řádu zastoupit. Kárně obviněný může být rovněž zastoupen, ovšem s omezením v podobě nutnosti zastoupení advokátem. V případě, kdy advokát není zastoupen a vyžaduje-li to ochrana jeho zájmů, zejména byl-li stížen duševní poruchou nebo chorobou, která mu brání náležitě se hájit, ustanoví mu kárný senát opatrovníka z řad advokátů po dohodě s ním.²²³ Kárně obviněným je obecně doporučeno nechat se zastoupit advokátem, jenž již má zkušenosti s kárným řízením. Ze své podstaty je toto řízení totiž specifické, a to i s ohledem k tomu, že jeho procesní postupy se řídí nejen zákonem o advokacii a advokátním kárným řádem, ale i trestním a v neposlední řadě i správním řádem.²²⁴

5.2. Jednání před kárným senátem

Kárnou žalobu projednává tříčlenný kárný senát Komory, jehož členy ustanoví předseda kárné komise Komory bezodkladně po zahájení řízení. Ze tří ustanovených členů rovněž ustanoví předsedu kárného senátu. Vůči kárnému senátu, resp. jeho členům, mohou oba účastníci řízení podat námitku podjatosti, a to nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy bylo doručeno sdělení o složení kárného senátu; nevěděl-li účastník v této době o důvodu vyloučení nebo vznikl-li tento

²¹⁹ § 7 odst. 2 věta první kárného řádu

²²⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 208/95, ze dne 29. 12. 1997.

²²¹ § 7 a § 8 kárného řádu

²²² § 33 odst. 1 ZoA

²²³ § 33 odst. 4 ZoA

²²⁴ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 294.

důvod později, může námitku uplatnit do 15 dnů poté, co se o něm dozvěděl. K námitce podané opožděně se nepřihlíží.²²⁵

Už v tento okamžik může celé kárné řízení skončit, a to bez nařízení jediného jednání. Zákon umožňuje kárným senátům rozhodnout bez nařízení jednání kárným příkazem, pokud je skutkový stav spolehlivě zjištěn doposud opatřenými důkazy.²²⁶ Takto lze kárně obviněnému advokátovi uložit kárné opatření napomenutí nebo kárné opatření pokuty do výše desetinásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním předpisem, advokátnímu koncipientovi opět řádově pětkrát méně, tedy dvojnásobek.²²⁷ Princip kárného příkazu je obdobný konstrukci trestního příkazu podle § 314e až 314g trestního řádu.²²⁸

Jednání je neveřejné, neboť jsou při kárném řízení projednávány informace a skutečnosti podléhající povinnosti mlčenlivosti podle zákona o advokacii. S ohledem k tomu, že všechny strany účastné kárného řízení podléhají povinnosti mlčenlivosti, je zajištěno, že bez souhlasu klienta nedojde k reprodukci citlivých informací mimo kárné řízení.²²⁹

Advokát se v kárném řízení nemůže dovolávat povinnosti mlčenlivosti. V postavení svědka rovněž neplatí zákaz výslechu pro advokáty nebo advokátní koncipienty. Stejně tak platí povinnost podat písemné stanovisko na žádost kárného senátu, není-li advokát nebo advokátní koncipient v postavení kárně obviněného.²³⁰

Advokátní kárný řád stanoví řadu oprávnění předsedy kárného senátu, kterému propůjčuje roli hlavního hybatele řízení ve smyslu procesního postupu. Předseda kárného senátu nařizuje po dohodě s ostatními členy kárného senátu jednání k projednání věci, a to tak, aby se konalo zpravidla nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy předseda kárného senátu obdržel od předsedy kárné komise kárný spis. Předseda kárného senátu předvolává účastníky kárného řízení, tedy kárného žalobce a kárně obviněného, jejich zástupce a případně další osoby, jejichž přítomnost je při jednání třeba.²³¹ Předvolání musí být účastníkům řízení a jejich zástupcům doručeno nejméně pět pracovních dnů přede dnem, kdy se jednání má konat.²³² Předseda kárného senátu má obdobně jako soudce stanovenou povinnost připravit jednání tak, aby bylo možno věci rozhodnout zpravidla při jednom jediném jednání.²³³ Při tomto prvním jednání

²²⁵ § 3 odst. 3 kárného řádu

²²⁶ § 34a odst. 1 ZoA

²²⁷ § 34a odst. 2 ZoA

²²⁸ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 296.

²²⁹ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 295.

²³⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 295.

²³¹ § 13 odst. 1 kárného řádu

²³² § 13 odst. 4 kárného řádu

²³³ § 13 odst. 2 kárného řádu

je obligatorním požadavkem přítomnost kárného žalobce, bez nějž nelze jednat.²³⁴ Naproti tomu, nedostaví-li se řádně předvolaný kárně obviněný k jednání, může kárný senát jednat v jeho nepřítomnosti. Předseda kárného senátu může rozhodnout o odročení jednání, objeví-li se překážka, pro kterou nelze jednání provést nebo v něm pokračovat. Rovněž může rozhodnout o odročení jednání na základě řádně odůvodněné žádosti kárně obviněného.²³⁵ Podle mého názoru je úprava vyžadující obligatorní přítomnost pouze kárného žalobce zcela logická. Je tím zaručeno, že se kárně obviněný nebude vyhýbat kárnému řízení a dojde zcela k naplnění oprávnění podle § 33 odst. 5 ZoA, které kárně obviněnému umožňuje se hájit, vyjadřovat ke všem skutečnostem a v poslední řadě navrhnout důkazy.

Jednání zahajuje předseda kárného senátu, který poté uděluje slovo kárnému žalobci k přečtení kárné žaloby. Poté předseda kárného senátu umožní kárně obviněnému se ke kárné žalobě vyjádřit. V případě nepřítomnosti kárně obviněného při jednání přečte předseda kárného senátu písemné vyjádření kárně obviněného ke kárné žalobě.²³⁶ Poté se přistupuje k provádění důkazů, zjišťování rozhodných skutečností, a to tak, aby byl hodnověrně zjištěn stav věci. Po skončení fáze dokazování proběhnou závěrečné řeči. Obdobně jako u trestního řízení nejprve hovoří kárný žalobce, poté zástupce kárně obviněného a naposledy hovoří sám kárně obviněný.²³⁷ Zpravidla ihned po skončení závěrečných řečí svolá předseda kárného senátu poradu kárného senátu k přijetí rozhodnutí, které se přijímá hlasováním.²³⁸ Porada se koná pouze v přítomnosti členů kárného senátu s výjimkou možnosti přítomnosti zapisovatele, pokud je odlišný od člena kárného senátu.²³⁹ O poradě je pořizován protokol, jež zahrnuje výsledky dokazování, obsah přednesů a výrok rozhodnutí. Součástí protokolu je i listina přítomných.²⁴⁰

5.3. Kárné rozhodnutí

V případě, že kárný senát kárné řízení nepřeruší nebo nezastaví, může kárně obviněného buď zprostit kárné žaloby, nebo vysloví, že se dopustil kárného provinění a uloží mu kárné opatření.²⁴¹ Alternativně může kárný senát u méně závažných porušení povinností upustit od uložení kárného opatření, pokud samotné projednání kárného provinění je možno považovat za postačující. Shodně lze upustit od uložení kárného opatření v případě uzavření písemné dohody mezi kárně obviněným s poškozeným, jejímž meritem je odstranění následků porušení

²³⁴ § 16 odst. 1 kárného řádu

²³⁵ § 16 odst. 2, odst. 3 kárného řádu

²³⁶ § 19 odst. 1 kárného řádu

²³⁷ § 19 odst. 2 kárného řádu

²³⁸ § 20 odst. 1, odst. 2 kárného řádu

²³⁹ KOVÁŘOVÁ, Daniela. op. cit. s. 537.

²⁴⁰ Tamtéž s. 537.

²⁴¹ § 22 kárného řádu

povinností, pokud lze takové rozhodnutí považovat vzhledem k okolnostem případu za dostačující.²⁴²

První možnost alternativního skončení řízení je dle mého ideálně nastaveným pravidlem pro řešení méně závažných kárných provinění. Opět poukazuji na to, že advokátní stav není dle mého natolik anonymním prostředím, ve kterém by se dalo předpokládat, že se kárná provinění nebudou řešit v okolí kárně obviněného advokáta nebo advokátního koncipienta. I s přihlédnutím k tomu lze tedy samotné projednání věci považovat za určitý druh postihu. Dále bych vyzdvihl, že projednání může na kárně obviněného působit jako varování, jež ho odradí od dalšího porušování povinností stanovených právními předpisy.

Uzavření písemné dohody o narovnání nepochybně sdílí podstatu s institutem narovnání, který patří do podmnožiny odklonů v trestním řízení podle trestního řádu. Vyžaduje aktivní participaci kárně obviněného, který je tak nucen činit aktivní kroky k odčinění svých pochybení tak, aby odčinil škodlivý následek a napravil újmu poškozeného. Z toho ohledu shledávám možnost uzavření písemné dohody o narovnání jako správný krok vzhledem k napravení kárného provinění a odškodnění poškozeného. Absentuje zde ale znak odčinění újmy advokátního stavu, jíž se dostane v očích široké veřejnosti, která může na základě jakéhokoliv podobného jednání ztratit důvěru v právní profesionály z řad advokátů.

Kárný senát ve věci rozhoduje formou písemně vyhotoveného rozhodnutí za podmínek stanovených ZoA²⁴³. V případě, že je skutkový stav spolehlivě zjištěn doposud opatřenými důkazy, může ve věci rozhodnout bez nařízení jednání kárným příkazem.²⁴⁴

Pro rozhodnutí je rozhodující skutkový a právní stav v době, kdy ke kárnému provinění došlo. Pozdější právní úpravy se použije, jestliže je to pro kárně obviněného příznivější. Úprava je výrazem zásady *nullum crimen sine lege*, zákazu retroaktivity a benefitu z pozdější právní úpravy, je-li pro kárně obviněného příznivější.²⁴⁵ Každé písemné rozhodnutí, kterým se řízení končí, musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o opravném prostředku. Vyslovil-li kárný senát v takovém rozhodnutí, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění, zaváže zároveň kárně obviněného k náhradě nákladů kárného řízení, které nese Komora a jež jsou spojené s činností kárného senátu a odvolacího senátu, náklady na tlumočníka a náklady spojené s prováděním důkazů,²⁴⁶ zavazující výrok je rovněž součástí písemného rozhodnutí.

²⁴² § 32 odst. 5 ZoA

²⁴³ § 34 ZoA

²⁴⁴ § 34 odst. 1 ZoA

²⁴⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela. op. cit. s. 540.

²⁴⁶ § 34 odst. 2, § 33a odst. 1, odst. 2 ZoA

Další náležitosti rozhodnutí stanoví podle § 35e odst. 2 zákona o advokacii trestní řád, konkrétně § 125 uvedeného právního předpisu.

V obsahu odůvodnění kárného rozhodnutí musí být uvedena základní skutková zjištění kárného senátu, jež musí být podložena zjištěními vyplývajícími z důkazních prostředků. Na základě provedených důkazů musí kárný senát uvést skutečnosti, které považuje za prokazané. Odporují-li si některé důkazy, musí z obsahu odůvodnění vyplývat, jakými úvahami se kárný senát při rozhodování řídil. Pokud kárně obviněný z části nebo zcela nesouhlasí s kárnou žalobou, musí odůvodnění rovněž obsahovat posouzení tohoto nesouhlasu kárným senátem. Pokud kárný senát neprovede navržené důkazy, musí odůvodnit, proč je neprovedl. Rovněž musí kárný senát uvést, z jakých právních předpisů při rozhodování vycházel.²⁴⁷

Rozhodnutí musí být doručeno účastníkům řízení. V souladu s ust. § 34 odst. 3 zákona o advokacii platí, že doručené rozhodnutí, kterým se kárné řízení končí a proti kterému se nelze odvolat, je v právní moci a je vykonatelné, nejde-li o případ uložení kárného opatření pokuty, u které se vykonatelnost diferencuje podle způsobu jejího uložení (viz v kapitole o kárném opatření pokuty). Ostatní rozhodnutí nabývají právní moci jejich vyhlášením; není-li kárným řádem vyhlášení předeepsáno, nabývají rozhodnutí právní moci jejich přijetím.

Ke shora uvedenému pro úplnost dodávám, že ač kárný řád stanoví zákaz reformace *in peius*²⁴⁸, tento nebrání tomu, aby kárný senát po zrušení svého kárného rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení, které bylo učiněno odvolacím senátem k odvolání podanému toliko kárně obviněným, v novém řízení spojil zrušenou kárnou věc s dalšími kárnými věcmi, které mu v mezidobí napadly. Uvedené ustanovení kárného řádu pouze neumožňuje provést změnu skutkových zjištění v popisu původního skutku projednaného odvolacím senátem či změnu jeho právní kvalifikace v neprospěch kárně obviněného.²⁴⁹

5.4. Řádné opravné prostředky

5.4.1. Odpor

Od formy konečného rozhodnutí ve věci se odvíjí i použité opravné prostředky, a to nejen terminologicky, ale i faktickým účinkem a způsobem jejich použití. Proti kárnému příkazu se podává odpor, který je možné podat do 15 dnů od doručení písemného vyhotovení kárného příkazu. Pro absenci ustanovení o počítání a běhu lhůt v zákoně o advokacii je nutné přiměřeně

²⁴⁷ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 297.

²⁴⁸ § 33 odst. 2 kárného řádu

²⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ads 142/2010, ze dne 29. 9. 2011.

použit ust. § 60 trestního řádu.²⁵⁰ Osobami aktivně legitimovanými k podání odporu jsou kárně obviněný, kárný žalobce a zástupce kárně obviněného nebo jeho opatrovník. Zástupci nebo opatrovníkovi kárně obviněného končí lhůta k podání odporu tímž dnem jako kárně obviněnému. Aktivně legitimovaná osoba se může po doručení písemného vyhotovení kárného příkazu svého práva na podání odporu výslovně vzdát.²⁵¹ Shodně jako v trestním nebo přestupkovém řízení není nutné odpor odůvodňovat, toliko z něj musí být patrné, kdo jej podává a proti jakému rozhodnutí. Pro odpor proti kárnému příkazu se rovněž ve shodě s trestním řízením neuplatní zásada zákazu změny k horšímu, a to ačkoliv odpor podá pouze aktivně legitimovaná osoba stojící na straně kárně obviněného či sám kárně obviněný.²⁵²

5.4.2. Odvolání

Proti rozhodnutí kárného senátu, kterým se řízení končí, může účastník řízení podat odvolání, a to ve lhůtě 15 dnů od doručení písemného vyhotovení kárného rozhodnutí. Odvolání má suspenzivní a devolutivní účinek, což znamená, že je kárné řízení dvojinstanční.²⁵³ Odvolání se podává k rukám předsedy kárné komise, jehož úlohou je s odvoláním seznámit ostatní účastníky řízení, kteří se mohou k odvolání vyjádřit ve lhůtě dvou týdnů.²⁵⁴ Předseda kárné komise rovněž předává kárný spis spolu s odvoláním předsedovi odvolací kárné komise.²⁵⁵

Postup předsedy odvolací kárné komise je analogický tomu, který následuje předseda kárné komise po převzetí kárné žaloby. Předseda odvolací kárné komise ustanoví tříčlenný kárný senát, jehož předseda může ve věci nařídít jednání, pokud je to k řádnému posouzení věci nezbytné nebo pokud se jeví hospodárným doplňovat v odvolacím řízení dokazování za účelem správně zjistit skutkový stav. V praxi je však nařizování jednání jevem výjimečným.²⁵⁶

Advokátní kárný řád v § 28 zakotvuje revizní princip odvolacího řízení. Z toho plyne povinnost odvolacího kárného senátu přezkoumat výrok napadeného rozhodnutí bez ohledu na rozsah odvolacích námitek. Je tedy povinen přezkoumávat jak skutková zjištění, tak právní kvalifikaci, rozhodnutí o uložení kárného opatření nebo i průběh kárného řízení v prvním stupni.²⁵⁷ Odvolací kárný senát může rozhodnutí jednak zrušit, odvolání zamítnout a rozhodnutí potvrdit nebo odmítnout odvolání. V případě zrušení napadeného rozhodnutí, rozhodne odvolací

²⁵⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 297.

²⁵¹ § 34c odst. 1, odst. 2 ZoA

²⁵² SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 298.

²⁵³ § 35 odst. 1 ZoA

²⁵⁴ § 26 odst. 2, písm. a) kárného řádu

²⁵⁵ § 26 odst. 2, písm. b) kárného řádu

²⁵⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. op. cit. s. 298.

²⁵⁷ § 28 kárného řádu

kárný senát ve věci samé nebo věc vrátí kárnému senátu k dalšímu řízení a rozhodnutí, přičemž platí, že je kárný senát vázán názorem odvolacího kárného senátu.²⁵⁸

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu je možné přezkoumat podáním žaloby ve správním soudnictví.

5.5. Řízení o obnově kárného řízení jako mimořádný opravný prostředek

Obnova kárného řízení je mimořádným opravným prostředkem, jehož úprava je obsažena v § 35c zákona o advokacii a v části šesté advokátního kárného řádu. Skončilo-li kárné řízení rozhodnutím, které nabylo právní moci, lze v něm proti témuž kárně obviněnému a pro téže kárné provinění pokračovat, jen byla-li povolena obnova kárného řízení, zároveň obnovu kárného řízení nelze povolit, bylo-li pravomocným rozhodnutím kárné řízení zastaveno²⁵⁹. Aktivně legitimovanou osobou k podání návrhu na povolení obnovy řízení je pouze účastník řízení za předpokladu, že vyjdou najevo nové skutečnosti či důkazy, které nemohly být v kárném řízení uplatněny bez zavinění účastníka. Tyto skutečnosti či nové důkazy mohou ve spojení s dříve známými skutečnostmi či důkazy vést k příznivějšímu rozhodnutí pro kárně obviněného.²⁶⁰ Tím je zdůrazněna zásada zákazu změny k horšímu.

Podání příslušného návrhu je stíženo šestiměsíční lhůtou ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o důvodu k podání návrhu na obnovu řízení nebo ode dne, kdy jej mohl uplatnit. O obnově řízení rozhoduje *ad hoc* zřízený senát, který jestliže obnovu řízení povolí, věc v kárném řízení znovu projedná.²⁶¹

5.6. Pravomocné zprošťující rozhodnutí jako odpovědnostní titul za škodu při výkonu veřejné moci

Kárně obviněný advokát může za určitých okolností v případě svého zproštění žádat o náhradu způsobené škody v intencích zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Podle názoru Nejvyššího soudu se tak může stát v případě, kdy se pozice kárného žalobce zhostí ministr spravedlnosti. Podání kárné žaloby představuje úřední postup, neboť jejím podáním je zahájeno kárné řízení vedené Komorou. Pokud tedy dojde k podání kárné žaloby ministrem spravedlnosti, za současného splnění podmínky, že podaná žaloba se ukáže být nedůvodnou či šikanózní, lze uvažovat o vzniku odpovědnosti státu za způsobenou škodu.²⁶² Uvedené platí pouze v případě kárné žaloby podané ministrem. V případě samotné Komory platí názor

²⁵⁸ § 35 odst. 3 ZoA

²⁵⁹ § 35c odst. 1 ZoA

²⁶⁰ § 35c odst. 2 ZoA

²⁶¹ § 35 odst. 4, odst. 5 ZoA

²⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1072/2022, ze dne 10. 3. 2023.

Ústavního soudu, který uvedl, že Komoru nelze považovat za vykonavatele veřejné moci, protože nelze uplatňovat odpovědnost státu za škodu podle výše citovaného zákona 82/1998 Sb..²⁶³

²⁶³ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3638/15, ze dne 28. 2. 2017.

6. Srovnání kárné praxe jednotlivých právnických povolání

Předzávěrečná část práce bude věnována srovnání kárné praxe jednotlivých právnických povolání, tj. advokátů (jejichž kárná odpovědnost je hlavním obsahem práce), soudců, státních zástupců a exekutorů. Důvodem pro zařazení následujících dat seřazených pro větší přehlednost v tabulkách je odpověď na otázku, čím se v základu odlišuje úprava kárné odpovědnosti advokátů v komparaci se svými příbuznými obory. Jak bude přiblíženo dále, uvedené profese nebyly vybrány náhodou. Společným znakem je zákon č. 7/2002 Sb., zákon o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, který stanoví diametrálně odlišná pravidla a postupy, než které pro advokáty stanoví zákon o advokacii. S ohledem k ústřednímu tématu práce se chci zaměřit na základy kárného řízení a na ně navazující statistická data, která nabídnou možná až překvapivou shodu v nápadu, ovšem zarážející rozdíl v následném postihu.

Stejně jako u advokátů, je u ostatních profesních skupin jejich kárná odpovědnost upravena příslušným zákonem. V tabulkách 1 – 4 je ke každé srovnávané skupině zpracována základní informace k řešené problematice kárné odpovědnosti za kárné provinění. Do srovnání je zařazen institut kárného provinění, kárného opatření a rozhodování ve věci kárného provinění tak, jak jsou vymezeny příslušnými zákony.

Součástí srovnání je i přehled konkrétní kárné praxe jednotlivých profesních skupin za období let 2017 – 2021. Údaje jsou uvedeny v tabulkách 5 – 12 tak, jak byly získány z veřejně dostupných zdrojů²⁶⁴.

6.1. Kárné řízení advokátů

Tabulka 1: Kárné řízení advokátů

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii		
	Advokát	Advokátní koncipient
Kárné provinění § 32, odst. 2	závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem s výjimkou zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo stavovským předpisem	závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi nebo advokátnímu koncipientovi tímto nebo zvláštním zákonem s výjimkou zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo stavovským předpisem
Kárné opatření	§ 32, odst. 3	§ 32, odst. 4
	napomenutí	napomenutí
	veřejné napomenutí	veřejné napomenutí
	pokutu až do výše stonásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem ²⁶⁵	pokutu až do výše dvacetinásobku minimální měsíční mzdy stanovené zvláštním právním předpisem
	dočasný zákaz výkonu advokacie uložený na dobu od šesti měsíců do tří let,	vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů
	vyškrtnutí ze seznamu advokátů	
	odnětí knihy o prohlášeních o pravosti podpisu na dobu od šesti měsíců do tří let, pokud se advokát dopustil kárného	

²⁶⁴ Vždy upřesněno formou poznámek pod čarou.

²⁶⁵ Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě.

	provinění při činění prohlášení o pravosti podpisu dočasný zákaz výkonu činnosti podle § 56a ²⁶⁶ uložený na dobu od šesti měsíců do tří let, pokud se advokát dopustil kárného provinění při výkonu této činnosti
Rozhodování § 33, odst. 1	O tom, zda se advokát nebo advokátní koncipient dopustil kárného provinění, a o uložení kárného opatření rozhoduje v kárném řízení tříčlenný kárný senát složený ze členů kárné komise Komory ²⁶⁷

6.2. Kárné řízení soudců

Tabulka 2: Kárné řízení soudců

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích	
Kárné provinění § 87, odst. 1	zaviněné porušení povinností soudce , jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů
Kárné opatření	§ 88, odst. 1 důtka snížení platu až o 30 % na dobu nejvíce 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se soudce dopustil v době před zahlázením kárného opatření, na dobu nejvíce 2 let odvolání z funkce předsedy senátu odvolání z funkce soudce
Rozhodování	V řízení podle zákona č. 7/2002 Sb. jedná a rozhoduje kárný soud. Kárným soudem je Nejvyšší správní soud.
§ 4, odst. 1	ve věcech soudců jedná a rozhoduje kárný soud v senátech složených z předsedy senátu, jeho zástupce, soudce a 3 přísedících

6.3. Kárné řízení státních zástupců

Tabulka 3: Kárné řízení státních zástupců

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství	
Kárné provinění § 28	zaviněné porušení povinností státního zástupce , zaviněné chování nebo jednání státního zástupce, jímž ohrožuje důvěru v činnost státního zastupitelství nebo v odbornost jeho postupu anebo snižuje vážnost a důstojnost funkce státního zástupce
Kárné opatření	§ 30, odst. 1 důtka snížení platu až o 30 % na dobu nejdéle 1 roku a při opětovném kárném provinění, jehož se státní zástupce dopustil v době před zahlázením kárného postihu, na dobu nejdéle 2 let odvolání z funkce
Rozhodování	V řízení podle zákona č. 7/2002 Sb. jedná a rozhoduje kárný soud. Kárným soudem je Nejvyšší správní soud.
§ 4a, odst. 1	ve věcech státních zástupců jedná a rozhoduje kárný soud v senátech složených z předsedy senátu, jeho zástupce a 4 přísedících.

6.4. Kárné řízení exekutorů

Tabulka 4: Kárné řízení exekutorů

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád			
	Exekutor	Kandidát	Koncipient
Kárné provinění § 116, odst. 1	kárný delikt nebo závažný kárný delikt		
Kárný delikt	§ 116, odst. 2	§ 116, odst. 2	§ 116, odst. 2
Závažný kárný delikt	§ 116, odst. 3	§ 116, odst. 3	§ 116, odst. 3
Kárné opatření	§ 116, odst. 6	§ 116, odst. 7	§ 116, odst. 8
	písemné napomenutí	písemné napomenutí	písemné napomenutí

²⁶⁶ Advokátní úschova.

²⁶⁷ Podrobně ke kárné komisi § 47 ZoA.

	veřejné napomenutí pokutu do 2.500.000 Kč	veřejné napomenutí pokutu do 250.000 Kč	veřejné napomenutí pokutu do 50.000 Kč
	odvolání z exekutorského úřadu	odvolání ze zastupování	
Kárná komise § 114, odst. 1	Má 9 členů, z toho 6 členů z řad soudců a 3 členy z řad exekutorů. Má 3 náhradníky z řad exekutorů; klesne-li počet členů kárné komise z řad exekutorů pod počet stanovený tímto zákonem, je kárná komise oprávněna doplnit z řad náhradníků členy nové.		
Rozhodování	§ 121, odst. 1	§ 117a, odst. 1	
	Nestanoví-li tento zákon jinak, na kárné řízení proti exekutorovi se použijí obdobně ustanovení zákona č. 7/2002 Sb.	O tom, zda se dopustili kárného provinění, a o uložení kárného opatření rozhoduje v kárném řízení pro každou věc ustanovený tříčlenný kárný senát	

6.5. Přípravovaná změna zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Stávající právní úprava neumožňuje kárně obviněnému soudci, státnímu zástupci či exekutorovi podat odvolání proti rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu²⁶⁸. Lze pouze podat ústavní stížnost. Na skutečnost, že kárné řízení v ČR nemá parametry řádného procesu, si u Evropského soudu pro lidská práva stěžoval exekutor Jan Grosam. Evropský soud pro lidská práva to potvrdil: „*Soud především poznamenává, že proti rozhodnutí kárného soudu není odvolání. Stěžovatel tak měl k dispozici pouze ústavní stížnost,*“ uvádí se v rozsudku z 23. 6. 2022²⁶⁹. V současné době se proto do legislativního procesu dostává návrh novely zákona č. 7/2002 Sb., která předpokládá možnost odvolávat se²⁷⁰ proti kárným rozhodnutím.

Odvolací instancí by pro soudce obecných soudů (vyjma soudců NS) byl nově osmičlenný kárný senát při NS. Ten by tvořilo šest členů z řad soudců (tři z NS, včetně předsedy senátu a tři soudci z NSS) a dva přisedící z řad advokátů.

Při NSS by pak byly i odvolací kárné senáty pro kárná řízení ve věcech státních zástupců a exekutorů. Ty by byly opět tvořeny z šesti soudců z řad obou nejvyšších soudů. Přisedícími by v případě státních zástupců byli dva státní zástupci Nejvyššího státního zastupitelství a v případě exekutorů dva přisedící z řad exekutorů. Snahu o zlepšení stavu kárného řízení u těchto právnických profesí vnímám pozitivně, neboť dojde k odstranění neobhájitelného rozdílu v kárné praxi, která zavdává v komparaci s ústředním tématem práce nevýhodu kárně obviněných soudců, státních zástupců či exekutorů.

²⁶⁸ § 21 zákona č. 7/2002 Sb.

²⁶⁹ *EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA: VĚC GROSAM proti ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: [http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/8D2C07CC07B845C6C125888E00407C06/\\$file/Grosam-rozsudek.pdf?open&](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/8D2C07CC07B845C6C125888E00407C06/$file/Grosam-rozsudek.pdf?open&)

²⁷⁰ *Ministerstvo připravilo nový systém řešení chyb soudců a žalobců*. [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/05/ministerstvo-pripravilo-novy-system-reseni-chyb-soudcu-a-zalobcu-vraci-se-dva-stupne/>

7. Přehled kárného řízení v letech 2017 - 2021

7.1. Advokáti

Podle informací z Advokátního deníku²⁷¹ řeší Kárná komise ČAK průměrně ročně 150 kárných žalob. Mezi hlavní provinění patří střet zájmů, nečinnost ve vztahu ke klientovi nebo k soudu, zmeškání lhůty, nekomunikace s klientem a nevydání dokladů klientovi po skončení věci.

V tabulce 5 je uvedena statistika kárných žalob podaných v letech 2017 – 2021 předsedou Kontrolní rady ČAK a ministrem spravedlnosti ČR. Tabulka 6 udává přehled udělených kárných opatření. Statistické přehledy jsou pravidelně zveřejňovány na stránkách ČAK²⁷².

Tabulka 5: Napadlé kárné žaloby

	2017	2018	2019	2020	2021
Nápad	155	115	175	125	113
Nerozhodnuto	15	31	104	91	50
Rozhodnuto nepravomocně	7	11	32	22	18
Přerušeno	9	8	12	2	3
Rozhodnuto pravomocně	124	65	35	21	28

Tabulka 6: Udělená kárná opatření

	2017	2018	2019	2020	2021
Upuštění	7	15	8	5	14
Napomenutí	10	15	9	12	29
Veřejné napomenutí	0	0	0	0	0
Pokuta	6	37	38	38	43
Dočasný zákaz	0	3	2	2	2
Vyškrtnutí	0	2	0	1	3
Zákaz činnosti podle § 56a			0	1	0
Odnětí knihy			1	0	0

Jak bylo uvedeno v příslušné kapitole pojednávající o jednotlivých kárných opatřeních, nejčastější sankcí je pokuta, následuje napomenutí u méně závažných kárných provinění (tato sankce je ukládána také tam, kde je z jednání kárně obviněného zřejmé, že si závadnost svého jednání uvědomil a snaží se následky napravit, nebo je již ve vztahu ke klientovi reparoval, případně že jeho jednáním klientovi újma nevznikla). Ostatní sankce, jako například dočasný zákaz výkonu advokacie či vyškrtnutí ze seznamu advokátů, jsou udělovány v jednotkách případů.

²⁷¹ Nejčastější sankcí v kárných řízeních se zástupci justice je finanční postih. Advokátní deník [online]. 2.2.2022 [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/02/02/nejcastejsi-sankci-v-karnych-rozenich-se-zastupci-justice-je-financi-postih/>

²⁷² Česká advokátní komora: Přehled vyřizování kárných žalob do roku 2021 [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7470>

7.2. Soudci

Některé statistické údaje o řízení ve věcech kárné odpovědnosti soudců jsou každoročně zveřejňovány v dokumentu „Výroční statistická zpráva - České soudnictví“. Za období od roku 2017 do 2021 jsou dostupné na stránkách Ministerstva spravedlnosti²⁷³.

Tabulka 7: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti soudců

	2017	2018	2019	2020	2021
Napadlé věci	26	18	17	23	20
Vyřízené věci	17	18	26	17	20
Soudci uznáni vinnými	7	10	20	10	11

Na rozdíl od statistických údajů zveřejňovaných ČAK, není ve Výročních statistických zprávách uveden přehled uložených kárných opatření. Ty byly podrobněji uvedeny za roky 2017 - 2020 na stránkách Nejvyššího správního soudu v rámci poskytnutí informace ke statistickým údajům o kárné odpovědnosti ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů²⁷⁴. Zveřejněný přehled je uveden v tabulce 8.

Tabulka 8: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti soudců - NSS

	2017	2018	2019	2020
Celkem řízení	24	14	16	6
Důtka	3	1	4	0
Snížení platu²⁷⁵	5	10	9	3
Odvolání z funkce předsedy senátu	0	0	1	0
Odvolání z funkce soudce	1	1	0	0
Přerušeni řízení	3	0	0	0
Zastavení řízení	8	1	1	1
Zproštění	4	11	1	2

Jako nejčastější kárná provinění jsou uváděny průtahy v řízení. Mezi dalšími se objevují nezákonná manipulace s vyhlášeným rozsudkem, nezákonné ponechání obviněného ve vazbě a také požívání alkoholu na pracovišti. Například v rozhodnutí kárného senátu NSS pro řízení ve věcech soudců sp. zn. 16 Kss 2/2017 – 207, ze dne 30. 5. 2018 se ke kárnému provinění soudce mj. uvádí, že „opustil budovu soudu ve zjevně podnapilém stavu a následně v důsledku tohoto stavu upadl na parkovišti přístupném veřejnosti, rozbil láhev vodky, následně nejistou chůzí opustil prostor parkoviště soudu, přičemž jeho chování bylo zachyceno na záznamu z bezpečnostních kamer soudu a byly mu přítomny třetí osoby“²⁷⁶.

²⁷³ Ministerstvo spravedlnosti: Statistická data soudů České republiky [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

²⁷⁴ Nejvyšší správní soud: Poskytnuté informace [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.nssoud.cz/informace-pro-verejnost/poskytovani-informaci/poskytnute-informace/detail/informace-poskytnuta-3-2-2021>

²⁷⁵ Kárné opatření snížení platu bylo uděleno ve výši od 5 do 30 % na období od 3 do 18 měsíců.

²⁷⁶ Nejvyšší správní soud: Rozhodnutí kárného senátu pro řízení ve věcech soudců [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/16-kss-2-2017-207>

7.3. Státní zástupci

Přehled kárných řízení vedených proti státním zástupcům je každoročně zveřejňován ve Zprávách o činnosti státního zastupitelství²⁷⁷. Tyto zprávy obsahují analytické podklady k činnosti státního zastupitelství na všech podstatných úsecích, tzn. stavu a vývoji kriminality, plnění úkolů státními zastupitelstvími při výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení trestním a při postupu v trestním řízení soudním, přezkumné agendě, výkonu působnosti státního zastupitelství v netrestní oblasti, oblasti právního styku s cizinou, výkonu dohledu a sjednocující činnosti Nejvyššího státního zastupitelství ve vztahu k celé soustavě státního zastupitelství.

Tabulka 9: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti státních zástupců

	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem kárných řízení	11	9	14	8	7
Uznání viny	7	6	7	6	5
Zastavení řízení	0	2	5	1	1
Zproštění obvinění	4	1	2	1	1

Podobně jako v případě soudců, byly podrobnější informace o kárném řízení ve věcech státních zástupců za roky 2017 - 2020 zveřejněny na stránkách Nejvyššího správního soudu v rámci poskytnutí informace ke statistickým údajům o kárné odpovědnosti ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů²⁷⁸. Zveřejněný přehled uvádím v tabulce 10.

Tabulka 10: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti státních zástupců - NSS

	2017	2018	2019	2020
Celkem řízení	13	10	11	6
Důtka	1	1	0	2
Snížení platu²⁷⁹	6	5	3	3
Přerušování řízení	1	0	0	1
Zastavení řízení	2	1	5	0
Zproštění	3	3	3	0

Nejčastěji vzpomínaným kárným proviněním byla dlouhodobá neodůvodněná nečinnost při vyřizování věcí přidělených ke zpracování, zejména pak, že státní zástupci opomenutím přehlédli nejvyšší přípustnou dobu trvání vazby, následkem čehož došlo u obviněných k překročení vazební lhůty. Mezi další provinění se řadí nečinnost státních zástupců při výkonu dozorových oprávnění, v důsledku čehož marným uplynutím zanikla promlčecí doba trestní odpovědnosti pachatelů trestného činu. V neposlední řadě pak byly podány návrhy na zahájení

²⁷⁷ Nejvyšší státní zastupitelství: Zprávy o činnosti státního zastupitelství [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>

²⁷⁸ Nejvyšší správní soud: Poskytnuté informace [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.nssoud.cz/informace-pro-verejnost/poskytovani-informaci/poskytnute-informace/detail/informace-poskytnuta-3-2-2021>

²⁷⁹ Kárné opatření snížení platu bylo uděleno ve výši od 5 do 30 % na období od 3 měsíců do 2 let.

kárného řízení pro chování neslučující se s funkcí státního zástupce, zejména spočívající v nadměrné konzumaci alkoholických nápojů jak na pracovišti, tak na veřejnosti, nebo i pro provozování her na výherních automatech.

7.4. Exekutoři

Informace o kárných řízeních jsou ve velice stručné formě zveřejňovány na stránkách Ministerstva spravedlnosti v části *Státní dohled nad soudními exekutory - Informace o kontrolách exekutorských úřadů*.²⁸⁰ Kontroly jednotlivých exekutorských úřadů jsou prováděny v rozsahu dle § 7 odst. 2 a 3 exekučního řádu, tedy zejména kontrolou spisů, listin a evidenčních pomůcek exekutora. Z profesních skupin, které jsem zařadil do srovnání, nejsou zveřejňované informace dobře statisticky využitelné (viz tabulka 11).

Tabulka 11: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti exekutorů

	2017	2018	2019 ²⁸¹	2020 ²⁸²	2021 ²⁸³
Kontrolováno úřadů	73	61	17	10	11
Kárné řízení	2	0	1	1	1
Výtka	25	19	6	Neuvedeno	Neuvedeno
Upozornění na nesprávný postup	57	24	6	Neuvedeno	Neuvedeno

V případě kárných řízení je zde pouze bez dalšího konstatováno, že „*ministr (případně ministryně) spravedlnosti podal/a v souvislosti s provedenou kontrolou návrh na zahájení kárného řízení, jelikož bylo shledáno pochybení závažnějšího charakteru*“.

I u exekutorů jsou pak podrobnější informace o kárném řízení za roky 2017 - 2020 zveřejněny na stránkách Nejvyššího správního soudu v rámci poskytnutí informace ke statistickým údajům o kárné odpovědnosti ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů²⁸⁴. Zveřejněný přehled uvádím v tabulce 12.

Tabulka 12: Řízení ve věcech kárné odpovědnosti exekutorů - NSS

	2017	2018	2019	2020
Celkem řízení	7	8	3	1
Písemné napomenutí	1	1	0	0
Pokuta²⁸⁵	3	2	1	0
Zastavení řízení	1	2	1	1
Zproštění	2	3	1	0

²⁸⁰ *Ministerstvo spravedlnosti: Informace o kontrolách exekutorských úřadů* [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/informace-o-kontrolach-exekutorskych-uradu/>

²⁸¹ Informace zveřejněny za období duben 2019 – březen 2020.

²⁸² Informace zveřejněny za období duben 2020 – březen 2021.

²⁸³ Informace zveřejněny za období duben 2021 – březen 2022.

²⁸⁴ *Nejvyšší správní soud: Poskytnuté informace* [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.nssoud.cz/informace-pro-verejnost-poskytovani-informaci-poskytnute-informace/detail/informace-poskytnuta-3-2-2021>

²⁸⁵ Pokuty uděleny ve výši 10 000 Kč, 50.000 Kč a 80.000 Kč.

Nejčastěji vzpomínaným kárným proviněním byly u exekutorů průtahy v řízení a procesní pochybení spočívající v tom, že exekutor nerozhodl o návrhu na zastavení exekučního řízení. Mezi další nejčastěji řešené se řadí zvyšování své odměny v rozporu se zákonem a neoprávněně navýšení nákladů oprávněného na úkor povinného.

7.5. Krátké statistické resumé

Vydeme-li z výše uvedených statistik, je počet kárných řízení u všech ostatních právnických profesí diametrálně nižší. Uvažovat ovšem pouze na základě absolutních čísel by bylo chybné, neboť do úvahy musí být vzat i počet osob vykonávajících každou jednotlivou profesi. Podle dostupných statistik byl ke konci roku 2021 celkový počet advokátů 13.945 a celkový počet advokátních koncipientů 2.886.²⁸⁶ Vzhledem k tomu, že pravomoc Komory se týká i advokátů či advokátních koncipientů s pozastaveným zápisem, jsou bráni v úvahu i „neaktivní“ advokáti a advokátní koncipienti, resp. advokátní koncipienti s přerušenu praxí. Z tabulky č. 6 vyplývá, že v roce 2021 bylo podáno celkem 113 kárných žalob. Prostým aritmetickým průměrem s následným zaokrouhlením na celé číslo nahoru se tedy podává, že připadá jedno kárné řízení na každého 149. advokáta, resp. advokátního koncipienta.

Ve stejném sledovaném období vykonávalo svou profesi v České republice celkem 3.007 soudců²⁸⁷, přičemž z tabulky č. 7 vyplývá, že bylo projednáváno 20 řízení ve věci kárné odpovědnosti soudců. Stejnou metodou jako u advokátů je určeno, že připadá jedno řízení na každého 150. soudce.

Nejvyšší státní zastupitelství ve svých zprávách nezveřejňuje počet státních zástupců. Budu proto vycházet ze seznamu státních zástupců, jejichž počet k tomuto roku činí celkem 1.271 osob²⁸⁸. Ač jde s ohledem k výše uvedeným statistickým výstupům o ne úplně přesné určení, je počet státních zástupců v čase poměrně stabilní a příliš se nemění. Tabulka č. 9 ukazuje, že v roce 2021 bylo vedeno 7 řízení ve věci kárné odpovědnosti státních zástupců, tedy jedno řízení na zhruba 180 státních zástupců.

Počet soudních exekutorů byl počátkem roku 2022 celkem 155.²⁸⁹ Z tabulky č. 11 vyplývá jediné kárné řízení, tedy jedno na 155 exekutorů.

²⁸⁶ Přehled počtu advokátů za rok 2021. [www.cak.cz](https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf) [online]. Praha, 2021 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

²⁸⁷ *Ministerstvo spravedlnosti: Statistická data soudů České republiky* [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

²⁸⁸ Seznam státních zástupců. Veřejná žaloba [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/seznam-statnich-zastupcu/>

²⁸⁹ Seznam exekutorů. *Exekutorská komora ČR* [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220111022053/https://ekcr.cz/seznam-exekutoru>

Můžeme si tedy povšimnout, že počtem jsou jednotlivá právníká povolání až v překvapivě vysoké shodě, a to s přihlédnutím k tomu, že na zhruba stejné hodnoty bychom došli i v případě státních zástupců, pokud by proběhlo jedno jediné řízení navíc. Čím se však advokáti vymykají, jsou uložena kárná opatření. Z tabulek vyplývá, že advokáti jsou trestáni značně více a zejména citelněji. Kárné komise Komory přistupují ke kárně obviněným o poznání přísněji než kárné senáty Nejvyššího správního soudu. Nabízí se však otázka, vezmeme-li v potaz podstatu jednotlivých profesí, zda je to pochopitelné, neřku-li obhajitelné.

Advokáti vykonávají svou profesi v kompetitivním prostředí, kde pouze na nich záleží, jakou práci si naleznou, jaké kontakty si udržují a s kým spolupracují. Nedá se očekávat, že za jakýmkoliv advokátem, jehož jednání bude opakovaně závadové, budou chodit klienti. A právě dobrovolnost klientů je z mého pohledu rozhodujícím parametrem v posuzování tvrdosti jednání každého kárného orgánu. Proč Ústavou předpokládané instituce, jakými jsou soudy a státní zastupitelství, které mají vykonávat činnost primárně v zájmu občanů a nápad veškerých kauz získávají přidělený bez vlastní ingerence, jsou za svá jednání *de facto* trestáni minimálně? Nepostupuje Komora přílišně tvrdě? Nebo naopak soudní moc je přílišně benevolentní? Dle mého názoru jde o druhý případ, neboť Komora má vysoký zájem na udržení dobré pověsti svého stavu, když je kolektivním zájmem všech zapsaných osob v příslušných seznamech udržet se v očích veřejnosti v pozitivním světle. Advokacie totiž jako profese profituje primárně z prostředků, které jí jsou předávány dobrovolně, dle vlastního uvážení každého klienta. Shledávám proto zarážejícím, že u institucí a příslušníků profesí, jež jsou hrazeny z veřejných peněz, dochází dle statistik k benevolentnějšímu přístupu k jednotlivým proviněním. Bude zajímavé sledovat, jak se s uvedeným vypořádá zákonodárce v rámci již vzpomínané novelizace zákona č. 7/2002 Sb., zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů.

Závěr

Předložená závěrečná práce se věnuje otázce kárné odpovědnosti advokátů. Cílem práce bylo po provedené analýze kriticky zhodnotit stávající právní úpravu, poukázat na případné problematické části platné právní úpravy a nabídnout úpravy *de lege ferenda*. Mám za to, že cíl práce byl naplněn a problematika kárné odpovědnosti byla obsahově pojata v rovině teoretické i praktické. Zaměřil jsem se zejména na identifikaci problematických otázek spojených s kárnou odpovědností, jakož i na vymezení slabých míst současné právní úpravy.

Za tímto účelem je práce, kromě úvodu a závěru, rozdělena na celkem sedm kapitol, aby v souhrnu poskytovala přehledné zpracování problematiky včetně srovnání kárné praxe jednotlivých právnických povolání, tj. advokátů, soudců, státních zástupců a exekutorů.

V první kapitole byly stručně objasněny základní pojmy. Prvním předmětem uváděné deskripce se stalo postavení advokáta, na což plynule navázalo seznámení se s pomyslným předstupněm advokátní profese jako takové, a to advokátním koncipientem. Po tomto veskrze stručném objasnění následoval pojem výkonu advokacie, kde čtenář seznal rozdíl mezi poskytováním právních služeb a poskytování právních služeb advokáty s poukazem ke klíčové judikatuře. S ohledem k systematicke práci mohl další bod ohledně právního rámce působit zpočátku nepadnoucím dojmem, ale jeho zakomponování do tohoto místa dovolilo lépe uvést poslední rozebíraný bod první kapitoly, kterým se stala profesní samosprávná organizace, tedy Česká advokátní komora. Té, s ohledem k zaměření práce, byla věnována patřičná porce pozornosti i s ohledem k jejímu vnitřnímu rozdělení na jednotlivé komise a orgány.

Druhou kapitolou byl sledován záměr objasnit institut právní odpovědnosti, jež prostupuje takřka všemi jednotlivými právními odvětvími. Po obecném pojednání, co se rozumí právní odpovědností, následoval úvod k základní diferenciaci mezi soukromoprávní a veřejnoprávní odpovědností, následovaný popisem odpovědnosti mezi osobami vystupujícími v soukromoprávních vztazích. K tématu důvodu vzniku odpovědnosti za újmu způsobenou klientovi bylo pojednáno i s odkazy k nejčastějším prohřeškům, kterých se advokáti opakovaně dopouštějí. Pro celkový rámec vymezení soukromoprávní odpovědnosti nebyla vynechána ani povinnost pojištění, s odkazy k příslušným judikaturním závěrům. Veřejnoprávní odpovědnosti, jejímu popisu a uvedení základních nuancí vlastních advokátní profesi, následoval vstup do odpovědnosti kárné, jakožto titulnímu tématu této práce.

Třetí kapitola se věnovala spíše filozoficko-právní disciplíně, ovšem s ohledem k potřebnému poukazu k etickému kodexu, který se promítá v každodenním životě advokáta, bylo nutné se prvně vypořádat s tím, co se vlastně etikou rozumí. Ještě před identifikací

jednotlivých úrovní advokátní etiky, která postupně vymezuje zásady chování vůči vlastně jakémukoliv subjektu, se kterým přijde advokát při výkonu své profese do styku, přišel ilustrovaný případ Lee Wayne Hunta, díky němuž lze lépe porozumět některým aspektům zdánlivě mnohdy amorální praxe obhájců. Právě amorálnost bývá často spojována s otázkou odměňování, které byla věnována patřičná pozornost. V této kapitole byly často využívány odkazy k rozhodovací praxi kárných senátů Komory.

Čtvrtou kapitolu jsem nazval „kárné provinění“. V jejím rámci bylo účelem nejdříve opět obecně vymezit, co to kárné provinění je, aby bylo možno plynule přejít ke znakům kárného provinění a jednotlivým kárným opatřením. Při jejich popisu byly užívány případy z rozhodovací praxe nejen kárných senátů, ale i soudů, jejichž závěry byly podrobeny v několika případech zhodnocení činěných z mého pohledu.

Pátá procesní kapitola se věnovala kárnému řízení. Postupem od úplného začátku, tedy podání podnětu, přes průběh řízení před kárnými senáty, až po opravné prostředky, jsem se zaměřil na objasnění základních postupů v jednotlivých fázích kárného řízení.

Kapitola šestá a sedmá se věnovala komparistice mezi advokací a „příbuznými“ právními profesemi. Cílem bylo nejprve stručně uvést genezi zájmu o jiné profese a posléze díky statistickým výstupům a porovnáním kárných řízení dojít k výsledkům zkoumané činnosti.

Teoretické vymezení řešené problematiky jsem se v těch částech práce, kde jsem považoval za vhodné, snažil rozšířit o analýzu dostupných kárných rozhodnutí včetně příkladů situací, ve kterých byla kárná odpovědnost dovozena. V této souvislosti mohu definovat jeden z hlavních obecných závěrů práce, že v důsledku rozsahu poskytování právních služeb, mnohdy skutkové složitosti většiny případů, přemíry legislativních změn a neustálého judikurního vývoje jsou některá pochybení v činnosti advokátů takřka nevyhnutelná. Zároveň se potvrzuje, že úroveň kárného řízení a nalézání kárné odpovědnosti, způsobilost samosprávného řešení disciplinárních prohřešků advokátů a advokátních koncipientů je významným indikátorem funkčnosti stavovské samosprávy.

Provedeným zkoumáním jsem došel k závěru, že právní úprava je nastavena odpovídajícím způsobem, ovšem vzhledem k vývoji vykazuje určité zastaralé korektivy, které by si zasloužily určitou míru pozornosti zákonodárce, samozřejmě v součinnosti s představiteli Komory. Jako největší slabinu vnímám na první pohled nesouvisející právní předpis, kterým je advokátní tarif. Tento ovšem může hrát, a podle praxe i sehrává, významnou roli z pohledu motivace advokátů odvést svědomitou a co možná nejvíce bezchybnou práci. Ve třetí kapitole bylo pojednáno o velikém neduhu ve smyslu neodpovídajícího odměňování obhájců zejména s přihlédnutím k obhajobě *ex officio*. S odvoláním na tam uvedené závěry vnímám ve smyslu

prevence budoucích potenciálních kárných provinění a dostatečného zajištění ústavně zaručených práv osob v trestně procesním vztahu žádoucím, aby došlo ke zjednáání nápravy dle mého zjevně závadného stavu. Argumenty odpůrců mnou předestřené teze ohledně možnosti vyrovnávat ztráty na jiných, nepochybně lépe z finančního pohledu vynášejících věcech, případech mi z principu přijde jako mylný. Nevidím jediný ospravedlnitelný argument, na jehož základě by advokáti měli být ohodnocováni méně, než například na druhé straně stojící státní zástupci.

Dalšímu zkoumání by pak dle mého měl být podroben i etický kodex, a to opět v rámci prevence kárných provinění. Korektiv stran reklamního působení advokátů měl možná opodstatnění v době předcházející, ovšem dnes ho již osobně považuji nejen za nepotřebný, ale i za potenciálně omezující další vývoj advokacie jako celku. Pomocí, v jiných oborech ostatně i standardní, reklamy by mohla rovněž probíhat i sebepropagace a lepší komunikace jednotlivých advokátů s veřejností. Nelze dle mého názoru setrvat na původně stanovených mantinelech, když si dnešní doba žádá jiný přístup, než doba před dvěma – třemi dekádami. Jak jsem již uvedl, přízeň klienta je pro advokáta klíčová, z pohledu obchodního je výkon činnosti advokáta do jisté míry výjimečným a nesrovnatelným povoláním v porovnání s jinými právníckými profesemi, pročez nepovažuji za účelné, aby advokáti nemohli užívat standardní reklamní pomoci, podobně jako subjekty nabízející jiné služby veřejnosti. Rovněž je na pováženu, že současná pravidla již měla za důsledek, že se v souvislosti s nevyžádanou reklamou dopustili kárně obvinění kárného provinění.

V neposlední řadě bych i vytkl svazování principu smluvní volnosti mezi advokáty a klienty. Jak bylo nadneseno výše, v dnešní době již mají klienti možnost vybírat z dle mého dostatečně vysokého počtu advokátů, čímž si mohou sami zvolit, zda za daných podmínek odsouhlasí tu kterou smluvní odměnu. Jsem proto toho názoru, že sjednaná odměna by měla být mimo dozorovou pravomoc Komory a tím i mimo potenciální kárnou působnost.

Stran rozhodovací praxe lze vytknout z mého pohledu toliko místy až přehnanou ochranu klienta proti advokátovi. Komora samozřejmě dbá, a dbát musí, pozitivního vnímání advokacie jako celku v očích veřejnosti, ovšem na druhou stranu by na stejné úrovni měla být i ochrana jejích samotných příslušníků. Je otázkou, zda Komora opravdu nemá tendence spíše chránit klienta, ať je kýmkoliv, a tím se zavděčit od ní odlišným subjektům. V souladu se zde odkazovanou judikaturou pak lze seznat, že Komora nebývá často podrobována kritice ze strany správního soudnictví a tedy že svou činnost vykonává prakticky bez výjimky řádně.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- BOHADLO, David, Lukáš POTĚŠIL a Jan POTMĚŠIL. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. V Praze: C.H. Beck, 2013. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-413-1.
- ČERMÁK, Karel: Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky. Text s komentářem JUDr. Karla Čermáka. 2. vydání. Praha: Česká advokátní komora, 2000. 72 s.
- ČERMÁK, Karel: Profesionální etika advokáta – předpoklad řádné funkce právního státu. In: *Karlovarské právnícké dny*. Praha: Linde Praha, s.r.o., 1998. ISBN 80-86131-03-3.
- DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3.
- FILIP, Jan. Ústavní právo České republiky. 1, Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR. 4. opr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. (Edice učebnic PrF MU v Brně; sv. 330). ISBN 80-210-3254-5.
- GERLOCH, Aleš. Teorie práva. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Zákon o advokacii a stavovské předpisy: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-631-1
- LÍZNEROVÁ, Jana. *Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu právnícké profese*. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-469-8.
- LUKNIČ, Arnold S.: *Štvrtý rozmer podnikania – etika*. Bratislava: SAP-Slovak Academic Press, 1994. 344 s. ISBN 80-85665-30-1.
- NEFF, Vladimír. *Filosofický slovník pro samouky, neboli, Antigorgias*. Praha: Družstevní práce, 1948.
- PELIKÁN, Martin. *Shrnutí předpisů o advokacii*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-664-9.
- ŘEHULOVÁ, Lenka. Smluvní odměna advokáta z pohledu čl. 10 Etického kodexu. Právní rozhledy. Praha: C.H. Beck, 2012, roč. 20, č. 7. ISSN 1210-6410
- SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Alena MACKOVÁ a Martin VYCHOPENĚ. Advokátní právo. V Praze: C.H. Beck, 2017. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 9788074006593.

VEČEŘA, Miloš. *Teorie práva v příkladech*. 2., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-551-9.

Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 9788071792482.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BENKOVIČ, Mgr. Adam. Nemorální etika? Advokátní mlčenlivost u mylných odsouzení a srovnání úpravy v USA a ČR. Právní prostor [online]. [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/nemoralni-etika-advokatni-mlcenlivost-u-mylnych-odsouzeni-a-srovnani-upravy-v-usa-a-cr>

Bulletiny advokacie. Česká advokátní komora [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?pgid=48>

Česká advokátní komora: Přehled vyřizování kárných žalob do roku 2021 [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7470>

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA: VĚC GROSAM proti ČESKÉ REPUBLICE [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: [http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/8D2C07CC07B845C6C125888E00407C06/\\$file/Grosam-rozsudek.pdf?open&](http://eslp.justice.cz/justice/judikatura_eslp.nsf/0/8D2C07CC07B845C6C125888E00407C06/$file/Grosam-rozsudek.pdf?open&)

HUBKOVÁ, Pavlína. Právníkův průvodce po metodologické galaxii [online]. 2015 [cit. 2023-10-04]. Dostupné z: <https://jinepravo.blogspot.com/2015/10/pravnikuv-pruvodce-po-metodologicke.html>

Ministerstvo připravilo nový systém řešení chyb soudců a žalobců. [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/05/ministerstvo-pripravilo-novy-system-reseni-chyb-soudcu-a-zalobcu-vraci-se-dva-stupne/>

Ministerstvo spravedlnosti: Informace o kontrolách exekutorských úřadů [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/informace-o-kontrolach-exekutorskych-uradu/>

Ministerstvo spravedlnosti: Statistická data soudů České republiky [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

Nejčastější sankci v kárných řízeních se zástupci justice je finanční postih. Advokátní deník [online]. 2.2.2022. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2022/02/02/nejcastejsi-sankci-v-karnych-rizenich-se-zastupci-justic-je-financni-postih/>

Nejvyšší správní soud: Poskytnuté informace [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.nssoud.cz/informace-pro-verejnost/poskytovani-informaci/poskytnute-informace/detail/informace-poskytnuta-3-2-2021>

Nejvyšší správní soud: Rozhodnutí kárného senátu pro řízení ve věcech soudců [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nsscr/16-kss-2-2017-207>

Nejvyšší státní zastupitelství: Zprávy o činnosti státního zastupitelství [online]. [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti/>

Orgány komory. *Česká advokátní komora* [online]. [cit. 2023-09-04]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=204>

PASEKOVÁ, Eva. Koncipienti budou moci vykonávat praxi i na částečný úvazek, slibuje ČAK. *Česká justice* [online]. [cit. 2023-08-19]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/01/koncipienti-budou-moci-vykonavat-praxi-i-na-castecny-uvazek-slibuje-cak/>

Piráť Michálek chce přitvrdit v novele daňového řádu a prolamování mlčenlivosti advokátů. *Česká justice* [online]. 2018 [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/03/pirat-michalek-chce-pritvrdit-novele-danoveho-radu-prolamovani-mlcenlivosti-advokatu/>

Přehled kárných rozhodnutí, která nabyla právní moci. *Česká advokátní komora* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/komora/karne.pdf>

Přehled počtu advokátů za rok 2021. *Www.cak.cz* [online]. Praha, 2021 [cit. 2023-04-01]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2021_01.pdf

Sbírký kárných rozhodnutí. *Česká advokátní komora* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=152>

Seznam exekutorů. *Exekutorská komora ČR* [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20220111022053/https://ekcr.cz/seznam-exekutoru>

Seznam státních zástupců. *Veřejná žaloba* [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://verejnazaloba.cz/seznam-statnich-zastupcu/>

SMLOUVA O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE (KONSOLIDOVANÉ ZNĚNÍ) eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI

Statistiky z oblasti justice. *JUSTICE.CZ* [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex). *Věstník České advokátní komory* [online]. 1996, 1997(1) [cit. 2023-08-18]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/assets/1997-1-eticky-kodex.pdf>

Věstník České advokátní komory. *Česká advokátní komora* [online]. [cit. 2023-09-05]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=49>

3. Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích.

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zákon č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře.

Zákon č. 527/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákony související s přijetím zákona o evidenci skutečných majitelů a zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 258/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční

činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., *o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)*.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád).

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád).

Nářízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

Směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací.

Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (Text s významem pro EHP).

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva sp. zn. 15450/89, ze dne 24. 2. 1994.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva sp. zn. 66232/2015, ze dne 27. 1. 2015.

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 46/2000, ze dne 25. 2. 2002. *Kárná řízení před orgány České advokátské komory*.

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 181/01, [SR 8/2003 s. 45], ze dne 16. 4. 2003. *Rozhodování profesních komor o ukládání povinností*.

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 40/06-2, [171/2008 USn.], ze dne 14. 10. 2008. *K povinnému členství lékařů v České lékařské komoře*.

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3638/15, ze dne 28. 2. 2017. *K povaze kárného řízení proti advokátovi před orgánem ČAK z hlediska případné odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup*.

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 393/98, ze dne 5. 11. 1998. *Podávání ústavních stížností důstojným způsobem.*

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 142/99, ze dne 25. 10. 1999. *Náležitosti odvolání, tzv. blanketové odvolání.*

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 337/16, ze dne 15. 11. 2016. *O ústavních stížnostech.*

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 506/2001, ze dne 19. 6. 2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1738/2009, ze dne 12. 7. 2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2591/2011-I, ze dne 10. 1. 2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3504/2012, ze dne 15. 1. 2015.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1907/2021, ze dne 17. 8. 2022.

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1072/2022, ze dne 10. 3. 2023.

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 62/2020, ze dne 24. 6. 2020.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 34/2003-47, ze dne 31. 5. 2004.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 40/2006-87, ze dne 26. 4. 2007.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 41/2008-67, ze dne 7. 10. 2009.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ads 10/2010-166, ze dne 20. 10. 2010.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 4 Ads 142/2010, ze dne 29. 9. 2011.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 Ads 30/2012-47, ze dne 6. 6. 2012.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 200/2016-45, ze dne 4. 1. 2017.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 As 120/2018, ze dne 13. 12. 2018.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 77/2020-19, ze dne 25. 11. 2020.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 208/95, ze dne 29. 12. 1997.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 3 To 44/2015, ze dne 26. 8. 2015.

Rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 8 Ca 247/2008-34, ze dne 20. 10. 2011.

Usnesení Městského soudu v Praze č. j. 54 Co 317/98-246, ze dne 2. 10. 1998.

Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 16/01, ze dne 18. 10. 2001.

Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 34/02, ze dne 11. 10. 2002.

Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 22/98, ze dne 10. 4. 1998.

Rozhodnutí kárné komise ČAK sp. zn. K 110/95, ze dne 8. 3. 1996.

Rozhodnutí kárné komise Komory sp. zn. K 102/2015, ze dne 18. 12. 2015.

Rozhodnutí kárné komise Komory sp. zn. K 43/2016, ze dne 9. 9. 2016.

Rozhodnutí kárné komise Komory sp. zn. K 77/2016, ze dne 22. 9. 2016.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 107/98, ze dne 24. 6. 1998.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK sp. zn. K 150/07, ze dne 5. 9. 2008.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 54/2009, ze dne 30. 4. 2010.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 38/2009, ze dne 7. 5. 2010.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 33/2014, ze dne 12. 12. 2014.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 93/2014, ze dne 10. 2. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise Komory sp. zn. K 10/2023, ze dne 25. 7. 2023.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 72/04, ze dne 1. 10. 2004.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 15/2014, ze dne 5. 12. 2014.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 65/2014, ze dne 7. 9. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 73/2015, ze dne 27. 11. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 52/15, ze dne 4. 12. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 103/2015, ze dne 14. 12. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 91/2015, ze dne 1. 4. 2016.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 2/2013, ze dne 24. 3. 2017.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 90/2012, ze dne 21. 10. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 63/2015, ze dne 16. 10. 2015.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 100/2014, ze dne 22. 1. 2016.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 103/2017, ze dne 2. 2. 2018.

Rozhodnutí kárného senátu Komory sp. zn. K 133/17, ze dne 20. 4. 2018.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 142/04, ze dne 10. 10. 2005.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 355/98, ze dne 15. 2. 2006.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. K 116/02, ze dne 8. 1. 2007.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. 42/06, ze dne 14. 2. 2007.

Rozhodnutí odvolacího kárného senátu ČAK sp. zn. 135/05, ze dne 11. 12. 2007.

5. Seznam ostatních zdrojů

USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 1/1998 Věstníku ze dne 10. března 1998 o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů, ve znění pozdějších předpisů.

USNESENÍ PŘEDSTAVENSTVA ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 3/2010 Věstníku: ze dne 14. května 2010 kterým se stanoví poplatek za zápis do seznamu advokátů nebo do seznamu evropských advokátů a paušální částky na úhradu nákladů spojených s vydáváním dokumentů na vlastní žádost.

USNESENÍ SNĚMU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY č. 3/1999 Věstníku ze dne 8. listopadu 1999, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory, ve znění pozdějších předpisů.

Kárná odpovědnost advokáta

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá institutem kárné odpovědnosti advokáta. V devíti kapitolách včetně úvodu a závěru jsou podrobeny zkoumání nejprve jednotlivé klíčové instituty a pojmy, jakož i rámcově vymezeny hranice rozhodujících právních předpisů. První kapitola této práce je zakončena pojednáním o České advokátní komoře a navazujícím popisem její organizační struktury. V následné druhé kapitole je čtenáři předestřena problematika odpovědnosti jako celku a její specifika ve vztahu k ústřednímu tématu této práce, tedy problematika odpovědnosti advokáta v rovině veřejnoprávní, ale pro úplnost je patřičná pozornost věnována i odpovědnosti v rovině soukromoprávní. Právně-filozofická třetí kapitola o etice, etickém chování a jejím pojetí v rámci výkonu na poli advokacie a poskytování právních služeb advokáty má za cíl blíže přiblížit smysl etických norem v profesním prostředí. S ohledem k nespornému vlivu odměňování na práci právních profesionálů je dále právě odměňování v rámci kapitoly o etice podrobena poměrně rozsáhlé kritice. Ve čtvrté kapitole o kárném provinění je čtenář seznámen s jednotlivými kárnými opatřeními s praktickými ukázkami typickým kárných provinění, za které byla jednotlivá typová opatření udělena. Předestřené ukázky jsou čerpány jak z rozhodovací praxe kárných senátů České advokátní komory, tak rovněž i z rozhodovací praxe příslušných soudů, a to i Evropského soudu pro lidská práva. Kárné řízení v páté kapitole je ze své podstaty zevrubným průvodcem stádií kárného řízení, včetně odkazu ke specifiku podání kárné žaloby ministrem spravedlnosti a jejího možného využití jako odpovědnostního titulu v rámci odpovědnosti státu za případné šikanózní či neúčelné kárné řízení. Šestá a sedmá kapitola ve svém souhrnu pomáhá přiblížit znatelné rozdíly mezi kárnou praxí vzhledem k advokátům a tam jmenovaným právnickým profesím. Ze závěrů těchto dvou kapitol může vyplynout zajímavé srovnání stran faktického působení České advokátní komory na své členy, která může ve srovnání s ostatními právnickými profesemi působit objektivně přísněji. Závěrem této práce jsou shrnuty i dle mého nejdůležitější poznatky *de lege ferenda*, jež vyplynuly z provedeného zkoumání obsaženého ve výše uvedených kapitolách.

Klíčová slova:

Advokát, kárná odpovědnost, kárné řízení.

Disciplinary liability of a lawyer

Abstract

This diploma thesis deals with the institution of disciplinary liability of an attorney at law. In the nine chapters, including the introduction and conclusion, the individual key institutes and concepts are being examined and the boundaries of the relevant legal regulations are being outlined. The first chapter of this thesis is concluded with a treatise about the Czech Bar Association and following description of its organizational structure. The second chapter presents the reader the issue of the liability as a whole and its specifics in the relation to the topic of this thesis, i.e., the problem of attorney's liability in the public law context, but for the sake of completeness, the due attention is being paid to the liability in the private law context. The legal-philosophical third chapter about ethics, ethical conduct and its concept in the context of advocacy and the practice of legal services of attorneys aims to give a closer look at the reason of ethical norms in professional environment. Furthermore, given the undeniable influence of compensation on the work of legal professionals, it is the compensation that is the subject to quite extensive criticism in this chapter about ethics. In the fourth chapter on the disciplinary misconduct the reader is introduced to the practical examples of typical disciplinary misconduct with the individual disciplinary measures, that has been imposed. The examples presented are draw from both decision-making practice of disciplinary senates of Czech Bar Association and decision-making practice of relevant courts, even the European Court of Human Rights. The disciplinary procedure in the fifth chapter is by its essence the thorough guide of stages of disciplinary procedure, including the reference to the specifics of filing the disciplinary action by the Minister of Justice and its potential usage as liability reason in the context of liability of the state for potential malicious or the purposeless disciplinary proceeding. The sixth and the seventh chapter in their summary help to illustrate the noticeable differences between disciplinary practice attorney-wise and the legal professions named therein. From the conclusion of these two chapters, an interesting distinction can be drawn between the factual impact of the Czech Bar Association on its members, which may be objectively more severe compared to the other legal professions. The conclusion of this thesis also summarizes, in my opinion, the most important *de lege ferenda* findings that have emerged from the research carried out in the above-mentioned chapters.

Keywords:

Attorney disciplinary liability, disciplinary proceedings.